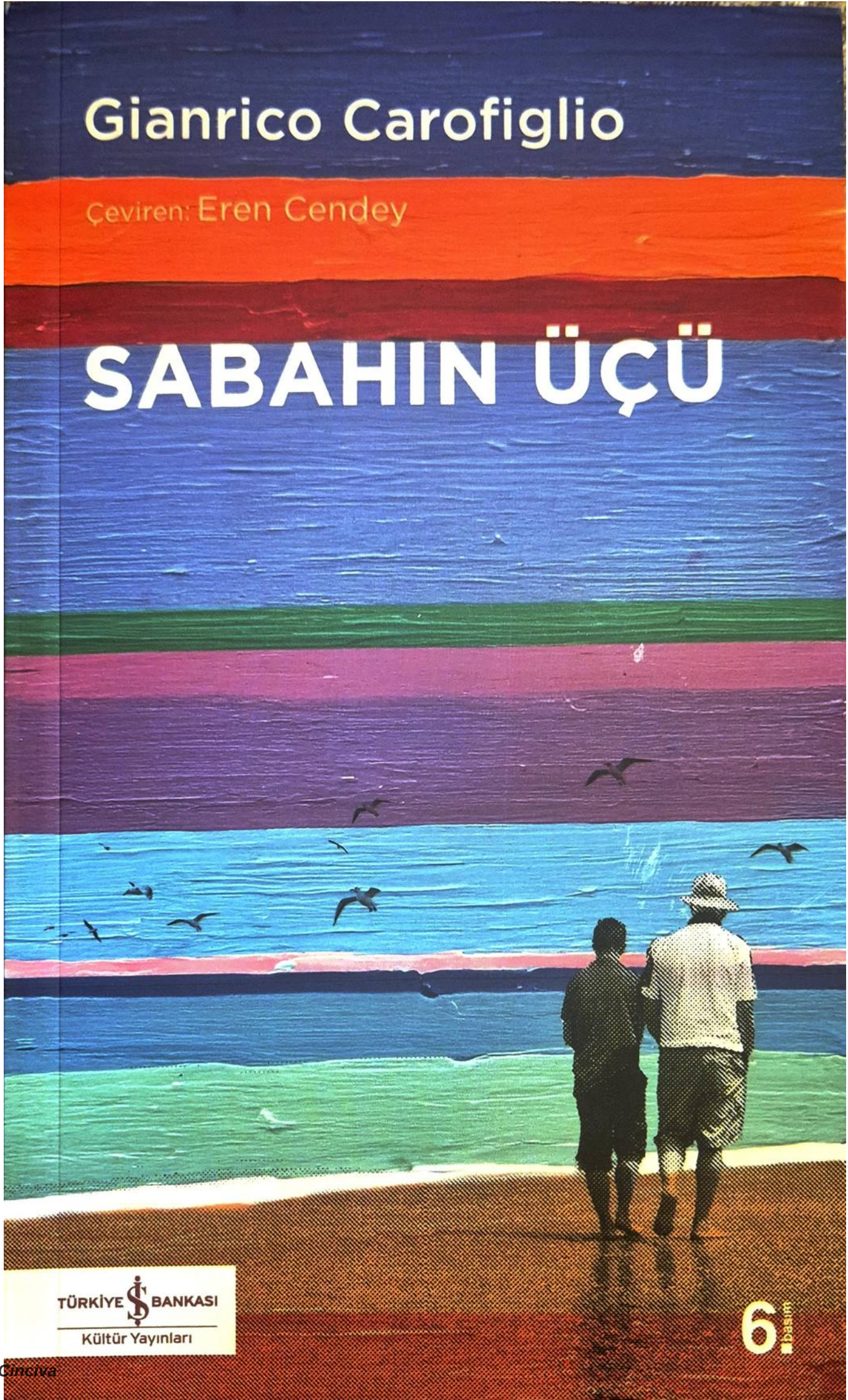
Gianrico Carofiglio

Çeviren: Eren Cendey

SABAHIN ÜÇÜ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

6. basım

T.me/Cinciva

Genel Yayın: 6096

GIANRICO CAROFIGLIO

Çoksatan ve ödüllü romanların yazarı Gianrico Carofiglio 1961 yılında Bari'de doğdu ve uzun yıllar organize suç örgütlerine karşı açılan davalarda savcı olarak görev yaptı. 2007'de İtalyan parlamentosunca kurulan anti-mafya komitesine danışman olarak atandı ve 2008-2013 yılları arasında senatörlük yaptı. Çoksatan suç romanlarının yanı sıra roman, öykü ve denemeleri bulunmaktadır. Kitapları pek çok dile çevrilen Carofiglio'nun romanları dünya çapında milyonlarca okura ulaşmıştır.

EREN CENDEY

İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü mezunudur. Tamaro, Calvino, Pavese, Eco, Ferrante, Rodari, Baricco, Bignardi, Auci, Manfredi gibi yazarların kitaplarını Türkçeye çevirmiştir.

T.me/Cinciva

SABAHIN ÜÇÜ
GIANRICO CAROFIGLIO

ÖZGÜN ADI
Le Tre Del Mattino

CENTRO PER IL LIBRO E LA LETTURA

Bu eser İtalya Kültür Bakanlığı Kitap ve Okuma Merkezi'nin katkılarıyla çevrilmiştir.

Copyright @ Gianrico Carofiglio, 2017
Kitabın orijinal basımı Giulio Einaudi Editore tarafından yapılmıştır.

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2022
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
BAŞAK GÜNTEKİN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MUSTAFA AYDIN

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM MAYIS 2024, İSTANBUL
6. BASIM EYLÜL 2025, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-794-6

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Cad. Yüksek Sk. No:11/1 Merter/Güngören/İstanbul
Tel. (0212) 637 04 11
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

T.me/Cinciva

ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI DİZİSİ - 18

SABAHIN ÜÇÜ

GIANRICO CAROFIGLIO

İtalyanca aslından çeviren:
Eren Cendey

Roman

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

T.me/Cinciva

Yazarın Notu:

Kitap ve kahramanların biri dışında tümü kurmaca ürünüdür. Hikâye, yaşanmış gerçek olaylardan esinlenmiştir. Yaşananları bana anlatana teşekkürlerimle.

T.me/Cinciva

1

Ne zaman başladığını bilemiyorum. Belki yedi yaşındaydım, belki biraz daha büyüktüm, tam olarak anımsayamıyorum. Küçükken neyin sıradan, neyin sıradışı olduğu belirsizdir. Aslında düşününce, bunun yetişkinlikte de geçerli olduğunu söyleyebilirim. Ama bu konuyu saptırmak olur ve mümkün olan sınırlar dahilinde konudan sapmamaya niyetliyim.

Sonuç olarak aşağı yukarı ayda bir kez tuhaf, üstüne üstlük tedirgin edici bir hal yaşıyordum. Hiçbir belirti göstermeksizin, hatta hiçbir şey hissetmeden, kendimi yok olmuş gibi hissediyor, beni çevreleyen her şeyden kopuyordum ama aynı zamanda tüm duyularım keskinleşiyordu.

Genelde dış dünyadan gelen uyarılar konusunda seçiciyizdir. Sesler, kokular ve her türden görünür varlıkla çevrili olmamıza rağmen nesnel değilizdir; kulakzarımızda titreşen her şeyi işitmeyiz, burnumuza ulaşan her kokuyu duymayız, retinamıza çarpan her şeyi görmeyiz. Hangi algıların bilince taşınacağına, hangi bilgilerin kayda alınacağına beyin karar verir.

Gerisi dışarıda kalır; dışarıda kalır ama yine de hepsi oradadır. Pusuda bekler, diyebilirim buna.

Şimdi okumaya ara verin ve çevrenizde var olan ama birkaç saniye öncesine kadar farkına varmadığınız gürültülere verin dikkatinizi. Sessiz bir odada olsanız bile, uzakta çalışan bir aygıtın sesini, bir hışırtıyı, bir uğultuyu, yakın ya da uzak sesleri ve seçemediğiniz ama var olan sözcükleri ayırt edebileceksiniz. Ayrıca bedeninizin ürettiği hareketlerin, titreşim-

T.me/Cinciva

lerin de bilincine varacaksınız: Soluğunuzun, kalp atışınızın, sindirim sisteminizin.

Bu hoş bir duygu olmayabilir ve benim için de kesinlikle hoş değildi. Şimdi biliyorum ki beynim seçiciliği kesiyor ve çevremde ne var ne yoksa hepsini emiyordu. Bu duruma bir de başkalarıyla temas kurma yeteneğinin geçici biçimde donması eşlik ediyordu: Bunca uyarıyla iletişim kurmam mümkün olamıyordu. Birkaç dakikalığına konuşamıyor, bir kenarda, sarhoş gibi oturup kalıyordum.

Yıllar boyunca kimseye söz etmedim bundan. Varoluşumun normal bir özelliği olduğunu sanıyordum, hem zaten istesem de nasıl anlatacağımı bilemezdim. Bu deneyimi tanımlayabilecek sözcüklere sahip değildim.

Derken günün birinde bu hal sınıf arkadaşlarımdan birinin evindeyken ortaya çıktı. Jandarma subayının oğlu Ernesto, geniş bir daireden oluşan lojmanda oturuyordu. Yemek odasındaydık ve –bu ayrıntıyı neden hatırladığımı bilmiyorum ama– karamelli şekerlemeler yemiş ve bir masa üstü futbol oyunu olan Subbuteo oynuyorduk.

Annesi koltukta oturuyor, sanırım örgü örüyordu.

Atağa kalkmış, gol atmak için uygun bir pozisyon almıştım ki yapamadım. Ansızın ve o ana dek hiç deneyimlemediğim bir şiddetle, tüm gürültüler devasa bir kakofoniyle büyük bir sele dönüşmüş gibi üzerime yürüyordu. Öylesine güçlü bir darbe aldım ki birkaç saniyeliğine kendimi kaybettim.

Daha önce Ernesto'nun annesinin oturduğu koltukta kendime geldim. Üzerime eğilmiş, yüzümü okşuyor ve endişeli bir ses tonuyla konuşuyordu.

"Antonio, Antonio, nasıl hissediyorsun kendini?"

"İyiyim," dedim, kendim de inanmasam da.

"Ne oldu sana?"

"Ne oldu bana?"

"Konuşmuyordun ve sanki işitmiyordun da. Sonra bayıldın."

T.me/Cinciva

Gürültüler kesilmişti ama sersemliğim sürüyordu ve bir şey söyleyemedim. Bunun üzerine Ernesto'nun annesi, anneme telefon etti ve olup biteni anlattı. Eve döndüğümde yeni bir sorguya tabi tutuldum.

"Ne oldu sana Antonio?"

"Bilmiyorum. Tuhaf bir şey."

"Ernesto'nun annesi seninle konuştuklarını ama sersemlemiş ya da uyuyakalmış gibi yanıt vermediğini söyledi."

"Arada sırada oluyor böyle..."

"Ne demek oluyor böyle?"

Zaman zaman yaşadığım ama bugün çok daha şiddetli bir boyutta ortaya çıkan hissi tanımlamak için kendimi zorladım.

Göğsümün içinde biri davul çalıyordu sanki. Soluğum öylesine ağırlaşmıştı ki dikkatim dağılır da soluk almayı *düşünemezsem* boğularak ölecektim sanki.

En bilinen sesler bile karmakarışık bir gürültüye dönüşmüştü.

Ayrıca belli aralıklarla yaşadığım başka bir şey daha vardı: Yaşamakta olduğum anı, daha önce yaşamışım hissi. Daha sonra bana buna dejavu dendiğini ve nispeten normal sayıldığını söyleyeceklerdi. Fakat o zamanlar bunu bilmediğimden, kendimi hayaletler dünyasında yaşar gibi hissediyordum.

Annem babamı aradı ve o da yarım saat sonra yanımıza geldi. İşte bu bana durumun hayli ciddi olduğunu, belirtileri küçümsemiş olabileceğimi düşündürdü. Annem ve babam dokuz yaşımdayken ayrılmışlardı ve o günden sonra babam –daha önce kendi evi de olan– annemin evine sadece birkaç kez adım atmıştı; o da asla gece saatlerinde değil. Ona gideceğim günler babam beni almaya gelirdi; merdivenlerden iner, otomobiline binerdim ve giderdik.

Babam da aynı soruları yineledi, sanırım ben de aynı yanıtları verdim. Ardından aile hekimimiz Doktor Placidi'yi aradılar. Beyaz posbıyıkları olan, yaşlı, sevimli bir beydi,

T.me/Cinciva

burnunda belirgin kılcal damarlar ve soluğunda adını ancak daha sonraki yıllarda koyabileceğim tatlımsı bir koku vardı. Annem ve babam güvenilir aile hekimimizin alkole düşkünlüğünün farkında mıydı bilmem.

Eve geldi, beni muayene etti, bolca soru sordu. Kasılmam var mıydı? Kasılmanın ne olduğunu açıkladı, ben de hiç yaşamadığımı söyledim. Renklerin iç içe geçtiği sanrılar gördüğüm ya da mutlak karanlığa gömüldüğüm anlar oluyor muydu? Hayır, bunlar da yoktu.

Bir tek zaman zaman o aşırı duyarlılığı yaşıyordum ama o sırada bilincim yerinde oluyor ve zorlukla da olsa yönümü belirleyebiliyordum.

Ernesto'nun evindeki o öğleden sonra her şeyi daha yoğun hissetmiştim ama yine de okulda dalgınlaştığım, öğretmenlerin söylediklerini dinlemediğim ve hayaller kurduğum anlardan çok da farklı değildi.

Hekim, "Okulda dikkatinin dağıldığı oluyor mu?" diye sordu.

"Kimi zaman, evet."

"Sanki öğretmenlerin söylediklerini duymuyormuşsun gibi mi?"

Bir anlığına anne babama baktım. Bu türden bir bilgiyi onlarla paylaşma konusunda kararsızdım ama hekimle işbirliği yapmam gerektiğine karar verip başımı salladım. Sanki doğru yanıtı vermişim gibi, onaylarcasına gülümsedi. Soluğundaki koku her zamankinden biraz daha güçlüydü.

Bir takım tuhaf hareketler yaptırdı: Tek ayak üzerinde dengede durmak, gözlerimi yumup önce sağ sonra sol işaretparmağımla burnumun ucuna dokunmak, onun başparmağını yumruğum içinde iyice sıkmak gibi.

Sonunda babama dönüp, "Kaygılanacak bir durum yok," dedi. "Normal bir nörovejetatif rahatsızlık, bu yaştaki çocuklarda görülür, özellikle de duyarlı olanlarda. Ergenlikle birlikte belirtiler kaybolacaktır." Sonra bana döndü ve ekledi:

T.me/Cinciva

"Beynindeki elektrik etkinliği çok yüksek ve bu da zekânın göstergesi."

Şunu söylemeliyim: Nörovejetatif rahatsızlık belirsiz bir tanıydı. Herhangi bir anlamı olabilir ya da hiçbir anlamı olmayabilirdi. Bu, baş ağrısı şikâyetiyle hekime başvuran birine başının ağrıdığını söylemeye benziyordu.

Ne var ki Doktor Placidi'nin insana güven veren bir tavrı, –nefes kokusu dışında– rahatlatan bir konuşma tarzı vardı ve nitekim annemle babam ona güvendiler. Hayat her zaman olduğu gibi akmaya devam etti ve o öğleden sonra yaşanan olay çabucak unutuldu.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

2

Yıllar geçti, her şey gayet normaldi.

Müphem sayılabilecek tanıya rağmen hekimin tahmini doğrulanıyordu.

O hali artık ayda sadece bir kez yaşıyordum, hissettirdikleri ise giderek hafifleyip yumuşuyordu. Beni tedirgin etmeye devam edense, adeta doğaüstü halesiyle dejavuydu.

Esasında bir anlık bir şeydi, bense bu anı, çocukluk odamın dolaplarını ve raflarını boşaltır, büyük kareli defterlerimi, hayat bilgisi kitaplarımı, ilkokul önlüklerimi, içine minik askerler, hayvanlar ve otomobiller koyduğum kutularımı sonsuza dek kaldırır gibi dosyalayıp kaldırmaya hazırdım.

Lisenin ilk yılı, bir gün eve henüz dönmüştüm. Annem de üniversiteden yeni gelmişti; öğle yemeği hazırlıyor ya da telefonda konuşuyordu. Hangisiydi emin değilim.

Odamdaydım, sallanan sandalyemde oturmuş kovboylu çizgi roman okuyordum.

Bir anda pencerenin panjurları sallandı –rüzgârdan diye düşündüm– ve öyle bir gürültü koptu ki deprem sandım. Tedbiri elden bırakmadan kalkmamla sesler seline kapılmam bir oldu: Yan odadaki televizyon, sokaktaki motosiklet, göğsümde çıldıran kalbim, denizaltı ya da gerilim filmlerindeki gibi kesik nefesler, hatta zemindeki ürkek ayak seslerim.

Gök mavisine yakın, açık mavi bir yatak örtüm vardı. Bu yumuşak ve rahatlatıcı renk birdenbire tehditkâr bir hal aldı, psikedelik bir varlık gibi üzerime atıldı ve gerçeküstü bir şiddetle üzerimden geçti. Hemen ardından aynı örtü bu sefer

T.me/Cinciva

renkli ışıklar yaymaya başladı: önce açık mavinin, sonra lacivert ve sarının sonra da ve öteki renklerin belirdiği bir tür gökkuşağı oluştu ve nihayetinde kör edici bir beyaza ve hatta sonunda ardında parlak izler bırakan bir dizi ışık nehrine dönüştü. Bu ışık akışları birbirleriyle kesişiyor, birleşiyor, kırılıyor, çoğalıyor ve yavaş yavaş tüm görsel alanımı kaplıyordu.

Korkunç gürültü kulakları sağır edici bir hal aldı. Ellerimle kulaklarımı kapattım ve yardım istemek için feryat etmeye çabaladım. Başarabildim mi bilmiyorum; bu anımsadığım son şeydi.

Birkaç yıl sonra, annem beni yerde, kasılmalarla çırpınırken bulduğunu anlatacaktı, gözlerimin sadece akı görünüyordu; bilincimi yitirmiştim.

Kişisel filmimde burada sahne kararıyor, sonraki planda bir hastane yatağından etrafa bakıyorum: Krem rengi eşyalarla döşenmiş bir odadayım.

Çevremde pek çok kişi vardı ama o anda hiçbiri bana bakmıyordu. Annem babam oradaydı ve beyaz önlüklü adamlar. Alçak sesle aralarında konuşuyorlardı. Sonra biri uyandığımı fark etti.

Annemle babam yanıma geldi.

"Nasıl hissediyorsun kendini Antonio?" dedi annem; elimi tutuyor, alnımı okşuyordu. Alışık olmadığım bu davranış karşısında, neden bilmiyorum, ağlayasım geldi.

Birkaç dakika geçtikten sonra, "Ne oldu?" diye sorabildim.

"Bir ... fenalık geçirdin, çok şiddetli biçimde başın döndü..." Sesi tuhaftı, oysa annem genelde iyi yazılmış bir senaryodan tastamam cümleler okur gibi daima net ve kendinden emin konuşurdu. Bu sefer öyle değildi.

"Bir fenalık geçirdin," diye yineledi babam, "ama kaygılanacak bir şey yok, şimdi hastanedeyiz. Hekimler bazı testler yapacak, sonra seni hemen eve götüreceğiz."

Hissettiğim uyuşukluğa rağmen –Valium yüzündendi– babamın rahatlatıcı sözleriyle yüzündeki ifade arasındaki

T.me/Cinciva

tutarsızlığı fark ettim. Dünyanın gerçek doğasından ve barındırdığı ölümcül tehlikelerden henüz haberdar olmuş bir çocuğa benziyordu.

Beyaz önlüklü adamlardan biri yanına geldi. Esmer tenliydi, elmacıkkemiklerine kadar yükselen bir kirli sakalı ve dar bir alnı vardı. Kendimi nasıl hissettiğimi, bilincimi yitirmeden neler deneyimlediğimi ve pek anlayamadığım daha başka şeyler sordu.

Bir anlığına çevresine bakmak için uyanmış ama hemen uykuya dönmek isteyen biri gibi uykuluydum.

Sonraki günlerde olup bitenler konusunda da zihnim hayli bulanık.

Elbette babamın vaat ettiği gibi olmadı. Beni hemen eve götürmediler, uzunca bir süre, bir haftadan daha fazla kaldım hastanede.

İşte o günlerde zaman mefhumunu kaybettim. Sabah, akşam ve gece, geçmeyen uyuşukluğum ve huzursuz uykularım arasında birbirlerine karışıyor, beyazlar içindeki kadın ve erkekler beni muayene etmeye, kanımı almaya, iğne yapmaya, türlü türlü hap ve damla içirmeye geliyordu.

Kimi zaman antika ve ürkütücü görünen aygıtların olduğu bir muayene odasına götürülüyordum; orada başıma elektrotlar bağlıyorlar, bir takım denge egzersizleri yapmamı istiyorlar, makineden çıkan çizgili kâğıtları bıkkın bir havayla inceliyorlardı.

Sonra odama geri götürülüyordum; orada kendimi yeniden yatağıma atıyor, hiç kıpırdamadan ot gibi yaşıyordum. Canım hiçbir şey yapmak istemiyordu, annemle babamın ya da ziyarete gelen, üzgün görünmek için çaba gösteren akrabaların getirdikleri çizgi romanları okumak bile gelmiyordu içimden. Odamı benden daha kötü durumda olan bir başka çocukla paylaşıyordum. O da benim gibi yatağından çıkmıyor, koluna bağlı serumla, bilinçsiz yatıyordu. Onu ziyarete gelen tek kişi annesiydi, o da erken yaşlanmış, kasvetli bir

T.me/Cinciva

havası olan, kimi zaman asık yüzünden gücenmiş bir ifadenin gelip geçtiğini gördüğüm bir kadındı.

İki nöbet daha geçirdim ama sonuncusu kadar şiddetli değillerdi ve hastalığımın adını öğrendim: İdiyopatik epilepsi. Bunun anlamı şuydu: Hekimlerin nedenini saptayamadıkları epilepsi çeşidi. Ancak akla yakın varsayımlarda bulunabiliyorlardı. Sebebi *belki* doğumda yaşadığım bir travma, *belki* de başka bir şeydi, *belki* de sebebini asla bilemeyecektik.

Pek de güven telkin etmeyen bu varsayımlara dayanarak hekimler karmaşık bir tedavi planı hazırladılar ve beni evime gönderebileceklerine karar verdiler.

En kötüsü yeni başlıyordu.

T.me/Cinciva

3

Hafızamda yatakta, halsiz, hiçbir şeye arzu duymadan geçen hastanedeki günlerim ile yatakta, halsiz, hiçbir şeye arzu duymadan geçen evdeki günlerim arasında renksiz bir devamlılık var.

Taburcu olurken nörologlar bize reçete ve talimatlardan oluşan birkaç sayfa vermişlerdi. Günde dört hap almam gerekiyordu –bir antiepileptik, çeşitli vitaminler, bir başka antiepileptik ve dördüncü bir başka ilaç–, hepsini ayrı bir saatte almalıydım ve sadece bu bile hayatımı karmaşıklaştırıyordu.

Aslında gerçek sorun ilaçlar değildi. Sayfalardan birinde kati surette uymam gereken davranış kuralları yazıyordu. Çeşitliliklerinin yanı sıra –sonradan düşündüğümde– saçmaydılar da.

Aşırı kalabalık –özellikle de gürültü seviyesi yüksek– yerlerde bulunmamalı; futbol dahil temas içeren sporlardan uzak durmalı; erken yatmalı, gecede dokuz saat uyumalı, kahve ve benzeri alkaloit ya da uyarıcı almamalı; düzenli bir hayat sürmeliydim.

Bunların yanı sıra madensuyu dahil tüm gazlı içecekler yasaklanmıştı.

Gazlı içecekler. Hekime göre, onları tüketmek –anne ve babamın bilimsel varsayımının temeli konusunda duyar duymaz şüpheye düştüğü bu tuhaf talimata göre– bir çeşit tepkime ortaya çıkarabilir ve bu da yeni bir epilepsi nöbetini tetikleyebilirdi.

Sorun buydu. Asıl sorun bu sözlerde, onların nahoş tınısında, sebep oldukları utanç hissindeydi.

T.me/Cinciva

Epilepsi nöbeti. Epilepsi.

Ben epilepsi hastasıydım. Bir şekilde akıl hastalığını çağrıştırdığı için itirafı zordu ve bu nedenle gizli tutmak daha iyi olacaktı.

Tedavim sırasında bunu sezmiş, okula dönme zamanı geldiğinde, annem garip bir şekilde bocaladığı bir konuşmaya girişince iyice anlamıştım.

"Evet... Yarın okula dönüyorsun. Memnunsun değil mi?"

Çok da memnun olduğum söylenemezdi. Gönülsüzdüm, hem içimde hem dışımda her şey bulanıktı sanki. İsteksizce omuzlarımı silktim. Annemin işini hiç de kolaylaştırmıyordum.

"Seninle okula geleceğim," diye devam etti, "doktor raporunu da teslim eder, onlara her şeyin yolunda olduğunu söylerim."

Her şey yolunda mıydı?

"Raporda, düşme sonucu beyin sarsıntısı geçirdiğin, kontroller için hastanede yattığın ve şimdi her şeyin yolunda olduğu yazılı." Annem böylelikle kendi lisanında onay veriyordu ama ses tonu tereddüt hatta şüphe yüklüydü; sanki ortaya bir tez ya da bir iş planı sürüyor ve benim onayımı istiyordu.

"Doktorun açıkladığı gibi senin bu ... *durumun* düzelebilir bir şey, yani ilaçlarını alır, kurallara uyarsan birkaç yıl içinde kesinlikle düzelecektir. Yine de olanları ayrıntısıyla açıklaman kesinlikle şart değil."

Dinliyor muyum diye yüzüme baktı. Dinliyordum. Aklıma gelen ilk, belli belirsiz düşünceyi annem kelimelere dökmüştü: Utanç verici bir hastalığım vardı, saklamak en iyisi olacaktı.

"Çocuklar ve aslına bakarsan yetişkinler de son derece aptal olabilirler. İstisnai bir sorunu var diye insanı yaftalarlar. Bu nedenle, niye okuldan uzak kaldığın sorulduğunda, evde takılıp düştüğünü, başını sertçe vurduğunu, bir hasar olup olmadığını görmek için bir süre hastanede kaldığını ve şimdi her şeyin yolunda olduğunu söyleyebilirsin. Anlaştık mı?"

T.me/Cinciva

Son sözlerini, kendini bu tatsız ve utanç verici görevden bir an önce kurtarmak istercesine bir nefeste söyleyivermişti. Annem kendini daima doğruyu söyleyen bir kişi olarak görmekten hoşlanırdı ve şimdi kimliğini oluşturan temel kurallardan birini çiğniyordu.

"Tamam," dedim yorum yapmadan.

Yeniden baktı bana. Konuşma bitmemişti.

"Antonio..."

"Evet?"

"Bir süreliğine top oynama. Kendini yorma, sakin kalmaya çalış. Doktor, bu yaşadıklarını büyük olasılıkla bir daha yaşamayacağını söyledi ama yine de bu ... sorunu tetikleyecek koşullardan uzak durmalısın. Biraz sabırlı olmalısın, birkaç ay sonra kontrole gideceğiz, sonrasında canının istediğini yapmaya dönebileceksin."

"Bu ne zaman olacak?"

"Şu an için kesin olarak bilmiyorum..." İçini çekti. Nasıl davranması gerektiğini bilmemeye alışkın değildi. Hastalığım ona hiç aşina olmadığı bir kırılganlık yüklemişti ve buna katlanamıyordu.

"Birkaç ay sonra kontrol muayenemiz var ve o zaman bakacağız," diye devam ederken açık elinin bir hareketi konuyu kapatmak istediğini ve durumun ona ne kadar ıstırap verdiğini belli ediyordu.

Sonra uymam gereken kurallar listesini tekrar etti.

Hepsi bir yana, benim için en küçük düşürücü şey okul çıkışında yaptığımız futbol maçlarına katılamamak, ardından parktaki büfede gazoz içememek olacaktı.

Kendimi sakat ve farklı hissediyordum. Durum korkunç derecede basitti: Gizli tutulması gereken bir hastalığım vardı, hayatım değişecek, hatta kötüleşecekti.

Annem, "Her şey yolunda gidecek, merak etme," derken babamın hastanede sergilediği bilişsel çelişkiye mükemmel bir örnek teşkil ediyor, sözleri bir şey, ifadesiyse başka bir şey söylüyordu.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

4

Tahmin edilebileceği üzere, her şey yolunda gitmedi.

Beden eğitimi dersinden muaf tutuldum ve bu arkadaşlarımla kaynaşmamı hiç de kolaylaştırmadı. Evde düştüğüm palavrasını yuttular mı ya da herhangi biri çarpmadan sonra yaşanan ikincil etkilerden daha ciddi bir *sağlık sorunum* olduğundan şüphelendi mi hiç bilmiyorum. Ama gözlendiğimi hissettiğim kesindi.

Kendini bu gibi bir durumda bulan kişilere has bir paranoyaydı belki de ama öteki çocukların, öğretmenlerin ve hatta hademelerin bana kararlı, abartılı, can sıkıcı bir temkinle yaklaştığını hissediyordum. Bir grup sınıf arkadaşımın yanından geçerken, hepsi birden konuşmayı kesiyor, merhamet ve anlayış dolu bakışlarda buluşuyorduk sanki.

Kısa süre içinde kendimi hastalıklıdan öte dışlanmış hissetmeye başladım. Sabahları annemin itelemesiyle okula sürükleniyor, onun dışında evden çıkmıyordum. Top oynayamazdım, arkadaşlarıma açıklama yapmak ya da yalan söylemek de gelmiyordu içimden. Bu nedenle öğleden sonraları kanepeye serilip programları takip etmeden televizyona bakıyor, buzdolabında ya da kilerde bulduklarımı tıkınıyor, ölümün, hastalığın, alın yazısının egemen olduğu bir dünya üzerine giderek kararan düşüncelere dalıyordum.

Okuma zevkini çok erken, daha ilkokul üçüncü sınıftayken edinmiştim. En sevdiğim zaman geçirme yöntemimdi ve bu bakımdan ayrıcalıklı bir konumdaydım çünkü evimiz içlerinde Salgari, Dumas ve Conan Doyle gibi yazarların tüm

T.me/Cinciva

yapıtları ve hatta zengin bir Maigret koleksiyonu da bulunan kitaplarla doluydu.

Nöbetin ve hastanede geçen sürenin ardından okumayı bıraktım. Olsa olsa, televizyona baktığım kanepeye uzanıp eski bir çizgi romanın sayfalarını karıştırıyordum ama onun dışında elim kitaplara gitmiyordu. Kitap okuma arzumu yitirmiştim. Fikri bile aklıma düşse bir zamanlar okumayı nasıl olup da sevdiğime akıl sır erdiremiyordum. Hayatımda bir kitabın kapağını hiç açmamıştım sanki.

Bu kayıtsızlık ilaçlardan mı yoksa kendimi hasta rolüyle özdeşleştirmemden mi kaynaklanıyordu, bunu söylemem zor. Muhtemelen her ikisi de geçerliydi ama kesin olan bir şey vardı ki zaman geçtikçe durum kötüleşiyordu.

Anne babamın bunu fark etmemesi mümkün değildi.

Bir şubat günü babam bizim eve geldi. İkisi, beni son derece sinir eden nazik tavırlarla selamlaştılar. Bildiğim kadarıyla terk edilmiş olan annemin babama karşı nasıl olup da hiçbir hınç beslemediğini özellikle merak ediyordum.

Babam sözü hiç uzatmadan, "Önümüzdeki pazartesi Marsilya'ya gidiyoruz," dedi. Konudan haberi olduğu anlaşılan annem sessizce dinliyordu.

"Nereye?" diye sordum.

"Marsilya, Fransa'ya."

"Ne yapmaya gidiyoruz oraya?"

Annem de o da uygulanan tedavinin bana iyi gelmediğinin farkına varmıştı. Aldığım ilaçların miktarı ve uymam beklenen kurallarla ilgili kuşkuları vardı. Genel anlamda ciddi sorun yaşadığımı fark etmişlerdi –ergenlik saldırganlığımdan bana kalan son isyanımla, ne keşif ama diye bağıracaktım az daha– ve bir başka hekimin görüşünü almak, tedavinin doğruluğunu onaylatmak, herhangi bir şekilde değiştirmek gerekip gerekmediğini öğrenmek istiyorlardı.

Bu rahatsızlığı –annem de babam da benimle beraberken epilepsi sözcüğünü asla kullanmadı– tedavide İtalya'da ve yurtdışında en iyi uzmanların kim olduğunu araştırmışlardı.

T.me/Cinciva

Bunun sonucunda çocuklarda ve gençlerde *bu rahatsızlığın* tedavisi üzerine çalışan en iyi hekimin Marsilya'daki Henri Gastaut adında bir profesör olduğunu öğrenmişlerdi.

Bu parlak, hatırı sayılır hekimden randevu alabilmek için hayli uzun bir bekleme listesi vardı ama babam sekreterini aramış ve görüşmeyi erkene almanın herhangi bir yolu olup olmadığını sormuştu; bir başka hasta iptal ettiği için dört gün sonrasına randevu alabilmiştik. Bu kadar kısa zaman içinde hazırlanabilir miydik? Babam hazırlanabileceğimizi söylemişti. Sonra hemen biletleri, döviz alımını, otel rezervasyonunu ayarlamış ve üçümüzün hep birlikte Fransa'ya gideceğimizi haber vermek üzere yanımıza gelmişti.

İçimden ilk geçen şey Marsilya'ya gitmek istemediğimi söylemek oldu; oranın tehlikeli bir yer olduğunu ya bir yerde okumuş ya da televizyondan duymuştum. Sırf inadına söylüyordum bunu. Oldubittiye getirilmek rahatsız ediyordu beni; belki de yıllar önce ayrılmış annem ve babamla birlikte seyahat etme fikri itiraf edemediğim bir hüzne neden oluyordu.

Fakat tek yapabildiğim itiraz niteliğinde oflayıp puflamak oldu ve tam dört gün sonra kendimizi hep birlikte Marsilya'da bulduk.

Mevsim ve dinmek bilmeyen yağmur yüzünden şehir bana gri ve sevimsiz geldi. Bir yerlerde deniz olmalıydı ama onu gördüğümü hatırlamıyorum. Aslında o günlerde otel, hastane ve yeniden otel dışında hiçbir yeri görmedim.

Hotel de Provence'ın odalarının zemini halı kaplıydı ve dökme demir gibi metalik, belli belirsiz bir kokusu vardı. Otelle ilgili, annemin tek kişilik bir odada, benimse babamla beraber iki kişilik odada kaldığımız dışında pek bir şey anımsamıyorum. İkisi birbirlerine karşı nazik ve mesafeliydiler.

Durum tuhaf ve üzücüydü; sağlıklı, yalnız ve hepsinden uzak bir yetişkin olmayı diledim.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

5

Saint-Paul Merkezi, şehir merkezinin dışında, alelade, modern bir yapıydı. Taksiyle gittik: Bir yanda babam, bir yanda annem, ortada ben.

Geçirdiğim nöbetten sonra sevk edildiğim hastaneden farklı olarak Saint-Paul'de her şey düzenle yürüyor, ortam sakin bir işlerlik yansıtıyordu. Sanki bir başka dünyada ve hatta –kullanılan aygıtların inanılmayacak kadar modern oluşuna bakılırsa– başka bir çağdaydı.

Gastaut'nun asistanı olan ve öntestlerle ilgilenen genç bir hekim tarafından karşılandık. Akıcı bir şekilde Fransızca konuşan annemle babama, profesörün beni bu incelemelerin sonucunda çıkacak belgeler hazır olduğunda muayene edeceğini söyledi. Birdenbire İtalyanca dışında hiçbir dili asla bu doğallıkla konuşamayacağımı fark ettim.

Sonraki iki gün boyunca bana çeşit çeşit şey yaptılar ve yaptırdılar. Bunlarla ilgili anılarım bulanık, her şey birbirine karışıyor. Başıma takılan elektrotlar, muayene sedyeleri, bilgisayarlar, grafikler, röntgenler vesaire; içlerinden biri sanrı yaratırcasına gözlerimin içine birbirini hızla takip eden renkli ışıklar fışkırtan fütürist aygıtlar.

Pek çok hekim, pek çok hemşire ve daha da önemlisi farklı bölümlerin bekleme odalarında pek çok çocuk ve ergen hatırlıyorum. Kiminin başına kask takılı, kimi dişsiz, kiminin yüzünde ve başında dikkati çekecek kadar büyük morluklar ya da sargılar var.

T.me/Cinciva

Rahatsız edici bir manzaraydı. Bunlara, kimi ağır epilepsi vakalarında rastlanan çok sık ve şiddetli krizlerin sebep olduğunu açıkladılar bana. Bu çocuklar bilinçlerini yitiriyor, kendilerine zarar verecek şekilde düşüyor, dişlerini kırıyor, kafalarını yarıyordu.

Saint-Paul Merkezi'nde geçirdiğim o üç gün boyunca her türden hastayı görünce çelişkili hatta zıt iki hisse aynı anda kapıldım. Bir yandan kendimi her şeye rağmen şanslı addediyordum: Durum daha beter olabilirdi. Nihayetinde sadece bir kez bayılmış, onu da kazasız belasız atlatmıştım: Dişsiz, korkutucu bir tebessüme mahkûm değildim.

Öte yandan acaba sahiden güvende miyim diye düşünüyordum, yoksa hastalığımın ağırlaşması ve benim de o sakat ve besbelli mutsuz yaşıtlarımdan birinin cehennemine düşmem an meselesi miydi?

Profesör Gastaut ile görüşme anı geldi çattı.

Odasının kapısı tam on birde, randevu saatimizde açıldı. Onu karşımda gördüğümde aklıma ilk gelen, kendine güvenli ve becerikli havasıyla tanınan Fransız aktöre, Michel Piccoli'ye benzediği oldu.

Hareketlerinde neşeli ve bir parça da kibirli bir kararlılık seziliyordu. Gür ve yer yer ağarmış bir sakalı, gür kaşları vardı; koyu renkli gözleri kahkaha ile öfke arasında sürekli gidip gelirmiş gibi hareketliydi.

Tıbbi kayıtlarımı inceledi, şu ya da bu sayfada bazı belgeler üzerinde durdu. Bir noktada hem alaycı hem tiksinen bir edayla *gazlı içecekler* hakkında birtakım sözler mırıldandı.

En sonunda bakışlarını bana çevirdi ve gülümsedi.

"Özellikle yapmayı sevdiğin bir şey var mı Antonio? Bir yeteneğin örneğin? Müzik, resim, özel bir beceri?" Güzel İtalyanca konuşuyor ve bunu sergilemekten memnun hatta gururlu görünüyordu.

Soru beni hazırlıksız yakaladı. "Resim yapmayı severim," dedim on saniye kadar sonra.

T.me/Cinciva

"Benim bir portremi çizebilir misin? Bir eskiz de yeterli olur."

"Evet... Yapabilirim sanırım."

Önüme bir deste kâğıt ve birkaç kalem koydu ve annemle babamın şaşkın bakışları önünde, istediği şekilde onun bir portresini çizdim.

Bitirdiğimde, kâğıdı ona uzattım; o da baktı ve onaylarcasına başını salladı. Resmi beğendiği için mi onaylıyordu yoksa resim yapabilmem onun bir sezgisini ya da tezini mi doğruluyordu, anlayamadım.

Nihayetinde, "Epilepsinin pek çok türü vardır," dedi. "Antonio'nunki ağır değil ve prognoz da şansımıza olumlu. Birkaç yıl içinde artık ilaca da ihtiyacı kalmayabilir."

Daha sonra bize tıpta mutlak bir kesinliğe yer olmadığını ama yine de iyimser olabileceğimizi açıkladı. Durumumun kaynağını belirlemek mümkün değildi ve bu da klasik idiyopatik epilepsi olduğunu doğruluyordu fakat doğum anındaki bir travmaya bağlı olarak ortaya çıkmış olabilirdi. Tedavim yeniden düzenlenecek, her şeyden önce sadeleştirilecekti. Her gün aldığım dört farklı ilaç yerine bir tane almam yeterli olacaktı. Almam gereken tedbirlere gelince, boks, ragbi ya da güreşten uzak dursam iyi olurdu ama bunlar dışında futbol oynamak dahil istediğim her şeyi yapmakta serbesttim. Beni üç yıl sonra yeniden görecekti ve büyük olasılıkla o zaman bu konuyu tamamıyla rafa kaldırmış olacaktık.

Söylediği her şeyi son kelimesine kadar gittikçe rahatlayarak dinledik. Babam ve annem yargıcın beraatlarını açıkladığını duymuş iki davalı gibi görünüyordu. Ben de elbette çok mutluydum. Yine de Gastaut'nun söylemediği ama benim çok merak ettiğim bir şey vardı.

Nihayetinde sorumu duymak istediğini belli ettiğinde, "Bana neden resminizi yaptırdınız?" dedim.

Bu aramızdaki küçük bir oyunmuş gibi gülümsedi. "Yıllardır epilepsi ve yetenek, özellikle de sanatsal yetenek arasındaki olası bağlantıları incelemeye çalışıyorum. Bu konuyla

T.me/Cinciva

ilgili birkaç makale yazdım. Pek çok büyük sanatçı epilepsi hastasıydı."

"Hangileri epilepsi hastasıydı?" diye sordum, kelimeyi ilk kez telaffuz etmeyi başardığımı fark ederek.

"Birkaç örnek vermek gerekirse: Aristoteles, Pascal, Edgar Allan Poe, Dostoyevski, Handel, Julius Caesar, Gustave Flaubert, Maupassant, Berlioz, Isaac Newton, Molière, Tolstoy, Leonardo da Vinci, Beethoven, Michelangelo, Sokrates, Vincent van Gogh."

Bu bilgiyi zihnimde evirip çevirdim.

Aynı şeyin, tam olarak aynı şeyin, ona nasıl baktığımız, onu hangi zihinsel bağlama oturttuğumuza bağlı olarak bize kendimizi bu kadar farklı hissettirmesi ne tuhaftı.

Tanı konduğundan beri epilepsi benim için bir kara leke, gizlenmesi gereken bir kusurdu. Gastaut'nun sözlerinden, görünürde benimkine benzer sorunlar yaşamış dâhiler listesini dinledikten sonra içdünyamda yüz seksen derece bir dönüş olmuş, adeta gece gündüze dönmüştü. Dışlandığımı düşünürken, şimdi, –hem de aynı nedenden– seçilmiş bir kişi, üstün varlıklar kategorisinin bir üyesi gibi hissediyordum kendimi.

Gastaut pek nazik bir sesle, "Lütfen resmini imzala," dedi. O anda başlayan yeni hayatımın sözleşmesini imzalıyormuşum gibi, bunu büyük bir doğallıkla yaptım.

Ayağa kalktı, üç yıl sonra görüşeceğimizi yineleyerek, kapıya kadar bize eşlik etti.

"Ah, Antonio?" dedi eli kapı tokmağındayken.

"Evet?"

"Onları içebilirsin."

"Neleri?"

"Gazlı içecekleri."

T.me/Cinciva

6

Agresiflikten uzak tedavim ve Gastaut'nun tanısının bana geri kazandırdığı normallik hissiyle hayatım olağan ritminde devam etti.

İlk tedaviden sonra içine yuvarlandığım derin bunalım günden güne yok oldu. Futbol oynamak ve gazoz içmek dahil eskiden yaptığım her şeyi yapmaya başladım. Başka bir deyişle onlardan çok farklı olmak istememe rağmen yaşıtlarımın arasına karıştım. Bu bütün ergenlerin mustarip olduğu bir tür şizofrenidir. Farklı olmayı hayal ederken, aynı olmak için ellerinden geleni yaparlar.

Yeniden okumaya da döndüm.

Üç yıl ağır, neredeyse durağan, aktı geçti: Bir tür ebedi şimdi, kayda değer olaylar yerine hayaller bakımından zengin, ele avuca sığmaz bir mevsim.

İşin doğrusu, deneyimler yaşamak yerine onları hayal ediyordum. Hayallerimin büyülü geleceğinde kitaplar yazıyor, çizgi romanlar, Disney ya da Marvel'inkiler gibi popüler, sevilen, ünlü kahramanların yer aldığı çizgi filmler yaratıyordum.

Dünya seyahatlerine çıktığım, güzel ve büyüleyici kızlarla romantik maceralar yaşadığım, müphem de olsa muhteşem bir varoluş düşlüyordum.

Gerçek dünyada hayat biraz sıkıcıydı. Yeniyetmeliğimin unutulmaz olaylarla dolu olduğunu söyleyebilmek hoşuma giderdi ama ne yazık ki öyle değildi.

O döneme ilişkin en heyecan verici anılarım kurduğum hayallere ve hayal kurduğum anlara dair: yürüyüş yaparken,

T.me/Cinciva

yatağıma uzanmış müzik dinlerken, lise birde okul bahçesinde ya da merdivenlerde oturma eylemi yaparken.

Oysa yaşanan *olaylar* enderdi.

Yaşıtım bir kızla, Mara'yla kısa bir kaçamak yaşadım. O zamanlar biriyle "birlikte olmaktan" bahsedilmezdi ve bu, zaten hızlı buluşmalarımızı ve daha da hızlı ayrılışlarımızı tanımlayabilecek bir kelime değildi.

Bir partide tanışmış, bir iki kez birlikte sinemaya gitmiş, bir iki hafta el ele tutuşarak yürümüş, bir iki kere de öpüşmüş, bazı rutubetli köşelerde birbirimizi beceriksizce okşamıştık. Bunlar benim ilk deneyimlerimdi –buna deneyim denebilirse– ve sadece bu nedenle unutmak denen karadelik tarafından yutulmadılar. Her şey bir iki ay içinde, ikimiz de bekâretimizi kaybetmeden, bu sözkonusu bile olmadan, sona erdi.

Mara'yla yaşadığım acemi ama gerçek antrakttan sonra kendimi alışık olduğum hayali aşklara verdim. Sophie Marceau'ya benzeyen ve üzeri açılır ve güçlü motorlara sahip otomobilleri olan yirmi beşlik gençlerle takıldığı için beni fark bile etmeyen bir kıza uzaktan âşık oldum. Şimdi geriye dönüp baktığımda bunun benim için bir şans olduğunu görebiliyorum: Beni fark etseydi ve hatta konuşsaydık ona yazdığım şiirleri verir ve sonunda da iyice gülünç duruma düşerdim.

Anımsadığım –uyanmaya yakın görülen ama korkutucu derecede gerçekmiş hissi veren şu sıkıntılı rüyalara benzeyen– bir başka şey, okulda yaşıtım olan, sadece uzaktan tanıdığım bir çocuğun intiharıydı.

Olanları bana ders bitiminde eve yürürken, sınıftan bir kız arkadaşım anlattı. O sırada dışarıya, kaçınılması mümkün olmayacak derecede buhar, ütü, kola karışımı bir koku yayan bir kuru temizlemecinin önünden geçiyorduk. O gün bugün, ne zaman bir kuru temizlemeci dükkânından yayılan kokuyu duysam, aklıma beceriksiz bir hali olan, alnı ve yüzü sivilcelerle kaplı o oğlanın sabah saat sekize doğru okula

T.me/Cinciva

gelmek yerine evinin balkonunun parmaklığını aşıp kendini boşluğa bırakması gelir. Yedi katlı modern bir apartmanın yüksekliği yirmi bir metre civarındadır diye düşünmüştüm hemen; acaba yirmi metre boyunca düşerken insanın ne yaptığının bilincine varacak zamanı olur, bir şeyleri farklı yapabileceğini ayırt eder miydi?

Evet, diye yanıtladım kendimi hemen. Bir keresinde girdiğim bahsi kaybedip kendimi belediye havuzundaki on metre yüksekliğindeki atlama tahtasından aşağı bırakmış ve düşünecek zamanı kesinlikle bulmuştum. O da mutlaka bulmuştu: İşte olayın baştan sona bence en korkunç kısmı buydu.

Bunun yaşanacağına dair ipuçları, belirtiler, işaretler var mıydı diye yokladım zihnimi. Sanırım buna hepimiz kafa yorduk ve bunu, onun farklı olduğuna, yaşanan şeyin bizim başımıza asla gelmeyeceğine dair kendimizi ikna etmek için yaptık.

Ama ben hiçbir belirti, hiçbir işaret bulamadım. İşin gerçeği Enrico –bir kez bile telaffuz etmemiş olsam da, adı buydu– son derece normal görünüyordu, herkes gibiydi. Pek çok varsayım konuşuldu ama onu bunu yapmaya iten şeyi kimse gerçekte bilemeyecekti.

Derinlerde bir yerde bir sorunu –kaderini tayin etmiş bir şey– vardıysa bile öyle gizliydi ki kimse görememiş ve bu nedenle de kimse bir şey hatırlayamamıştı.

Enrico'nun ölümü, hayatımda deneyimlediğim ilk anlam kaybıydı. Kaosla ilk yüz yüze gelişimdi. O kadar anlamsız ve ciddi bir şeydi ki onu anlamlandırmaya çalışan zihni afallatıyordu.

İşte belki anlamsızlığın bu baş döndürücülüğünden kaçıp sığınmak, kendimizi uçurumdan sakınmak için iki gün sonra sanki sözleşmiş gibi hepimiz ondan söz etmeyi bıraktık.

Sanki hiç yaşamamış gibi unuttuk onu.

O hiç var olma*mış*tı.

İlkokuldayken sınıfın en iyilerinden biriydim. Her konuda iyiydim, resim ve matematikte özellikle başarılıydım. Öğ-

T.me/Cinciva

retmenim babamın yani bir matematikçinin oğlu olduğumun anlaşıldığını söylerdi. Bu sözler çocukken hoşuma giderdi ama büyüdükçe canımı sıkmaya hatta dayanılmaz gelmeye başladı.

Ortaokula geçtiğimde çeşitli nedenlerle rahatlatıcı bir vasatlığa razı geldim. Az ders çalışıyor, yeterli notu alınca memnun oluyordum. Sınıf birincileri kulübü üyeliğim çok geçmeden bir çocukluk anısına dönüştü.

Bir gün ilkokul öğretmenime rastladım. Uzun zamandan beri görüşmemiştik ve bana, okulun nasıl gidiyor, matematikte hâlâ başarılı mısın, diye sordu. Matematiğin umurumda olmadığını, sayılar ve formüllerden nefret ettiğimi, büyüyünce bunlarla ilgisi olmayan bir işte çalışacağımı söyledim. Onun şaşkın ve üzgün bakışlarını anımsıyorum. Yaralı bakışlar. Ve çok iyi hatırladığım bir başka şey de ona söylediklerimin ve söyleyiş şeklimin beni nasıl acınası kıldığı, bana kendimi nasıl suçlu hissettirdiği, utandırdığıydı; sözlerimin ardında sezinlediğim zayıflık ve pişmanlık karışımı tortu içime oturmuştu.

Aradan geçen üç yıl bana çok uzun geldiğinden, kendimi çok çabuk unuttuğumdan olsa gerek, babamın bir gün gelip de Profesör Gastaut'dan yeni bir randevu aldığını söylemesi bana bayağı saçma geldi. Mayıs ayındaydık, haziran ayında, dersler sona erince gidecektik.

"Neden haziranda gitmek zorundayız?" diye sordum öfkeyle.

Bir an ne diyeceğini bilemeden bana baktı. Hem ses tonuma hem haziran ayıyla ilgili itirazıma bir anlam verememişti. Aslında sabah akşam günde iki kez aldığım tek hap dengemi bulmama yetmişti.

Normal hayatımı yaşıyordum, ilaç bana rahatsızlık vermiyordu, yan etkileri yoktu; onu almak dişimi fırçalamak gibi, gün içinde farkına bile varmadan iki kez yinelediğim bir eylemdi. Şimdi gidip de bu dengeyi bozmaya ne gerek vardı?

T.me/Cinciva

Epilepsi sözcüğünü unutmuş, hayatımdan çıkarmıştım; ilk tedavim ile Gastaut görüşmesi arasındaki dönemde beni hastalıklı ve dışlanmış kılan kara lekeyi unutmuş, hayatımdan çıkarmıştım. Konuya geri dönmek istemiyordum. Korkmak istemiyordum.

Babam şaşkın bir ifadeyle sigarasını yakarken, "Ne demek şimdi bu?" diye sordu. "Sence ne zaman gitmeliyiz?"

Sorusunun basit ve itiraz edilemez oluşu beni daha da sinirlendirdi.

"Okulu bitirmiş olacağım ve hemen ardından yapmak zorunda olduğum şey bu mu? Hem de haziranda! Belki de Marsilya'ya gitmek yerine denize girmek, dinlenmek isterim. Bir iki ay daha bekleyemez miyiz, sonbaharda ya da kışın gidemez miyiz? Ne saçmalık!"

Babamın yüzünde beliren ifadeden sabrının taştığını anladım. Yıllar geçtikçe biricik oğluyla ilişki kurmak giderek zorlaşıyordu. Derin bir nefes aldı ve özellikle gayet ağır bir ritimle konuşmaya başladı.

"Dinle beni Antonio. Gastaut seni muayene ettiği zaman üç yıl sonra görüşmemiz gerektiğini söylemişti. Üç yıl çoktan geçti: Şubat ayıydı, hatırlıyor musun? Öte yandan yakında emekliye ayrılacağını ve şehir dışında sadece özel hasta kabul edeceğini duydum; orada hastanedeki olanaklar ve aygıtlar olmayacak elbette. İki günde bitiririz işimizi. Sen de sonra tatilinin keyfini çıkarırsın."

"Kendimi iyi hissediyorum, ne gerek var buna?"

"Evet, Tanrıya şükürler olsun iyisin ama ilaç kullanıyorsun. Ömrün boyunca ilaç almaya niyetin yok herhalde. Bu yatıştırıcı, psikoaktif bir ilaç; yani insanın mecbur kalmadığı durumlarda kullanmaması gereken ilaçlardan."

Elbette haklıydı. Saçma kaçmayacak başka bahaneler aradım ama bulamadım. Sonunda kabalık ederek ona hoşça kal bile demeden çekip gittim.

On beş gün sonra Marsilya'ya doğru yola çıktık.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

7

Annem bizimle gelmedi. Makalesiyle, Floransa'daki uluslararası konferansa katılacaktı. İstiyorsam iptal edebileceğini söyledi ama ben yetişkin bir edayla, aklından bile geçirmemesini, bu konferansın onun için önemli olduğunu, vazgeçmemesi gerektiğini söyledim.

En azından bu konuda rahatlamıştım: Üç yıl önce anne ve babamla yaptığım yolculuğun düşüncesi bile boğulurmuş gibi hissetmeme neden olmuştu.

Marsilya'ya akşam vardık. Gelmeden birkaç gün önce tetkikler ve EEG çekimlerim yapıldığından rapor dosyamız yanımızdaydı. Gastaut beni ertesi sabah görecek, öğleden sonra da dönecektik.

Otel modern, biraz kişiliksiz ama bir öncekinden kesinlikle daha konforluydu. Marsilya'nın burjuva semti Réformés'u Eski Liman'a bağlayan Canebière Caddesi'ndeydi.

Odaya yerleşirken gereksiz tek bir söz etmedik, sonra da yemek yiyecek bir yer bulmak üzere dışarı çıktık.

Otelimizin bulunduğu bölge sıradan bir Fransız kentine, sıradan bir Avrupa kentine benziyordu, yani kendimizi gayet rahat hissettiğimiz evimize benzer bir yerdeydik.

Kısa süre sonra bu izlenimin en iyi olasılıkla kısmen doğru olduğu ortaya çıktı. Limana doğru yürürken, Marsilya gözümüzün önünde bir çeşit metropole dönüşmekteydi, her köşede fahişeler ve pezevenkler, tehditkâr bakışlı Kuzey Afrikalı gençler, minyatür kapalı çarşılar gibi tıka basa dolu marketler, tahta kalaslarla kapatılmış dükkân önleri, baha-

T.me/Cinciva

rat ve kızartma kokusu yayan restoranlar ve şüpheli görünen kafeler, porno filmler gösteren sinemalar görülüyordu. İki ya da üç kez yere yığılmış adamların üzerinden atlamak ya da yolumuzu değiştirmek zorunda kaldık: Adamlar sarhoş, uyuşturucu bağımlısı ya da çaresiz garibanlardı.

Babam ve ben konuşmuyor ama ikimiz de birbirimizin içinde büyüyen rahatsızlığı hissediyorduk. Karanlık basmıştı artık ve sokaklar baştan sona bir bilinmezlik ve tehlike yansıtıyordu. Geri dönmenin daha iyi olacağını söyleyebilseydim keşke ama bunun düşüncesi bile beni geriyordu; doğru sözleri bulamayacağım, babam alınacak, tehlikeli bir durumda kalırsak bununla başa çıkamayacağını ima ediyorum sanacak diye korkuyordum.

Sanırım o da benzer şeyler düşünüyordu ve daha konuksever mahallelere dönmeyi yeğlerdi ama o da benim gibi sessizliğini korudu. Bir sigara yaktı ve fazla da belli etmemeye çalışarak çevresine bakındı. Sanki fazla meraklı olursa biri rahatsız olabilir ve bize hesap sorabilirdi.

Derken arkamızda bir çığlık koptu. Ufak tefek ve sıska bir Kuzey Afrikalı gencin yolun öteki tarafına doğru koştuğunu gördük. Arkasında da iki polis vardı. Birinde rakibinin peşine düşen bir ragbi oyuncusunun güçlü ve tehditkâr tavırları vardı. Gelip geçenlerden biri yoluna çıkarsa asla yavaşlamıyor, onu kenara itiyordu. Oğlan hızlıydı ama eğitimli bir atlet olduğu anlaşılan polis giderek mesafeyi kapatıyordu.

Sahnenin kendi ritmi içinde vahşi bir güzelliği vardı.

Takibin son aşaması adeta bu acımasız spor için hazırlanmış bir atletizm parkurunu andıran tramvay raylarının paralelinde vuku buldu. Sonunda polis kaçağa yetişti, onu yakaladı ve yere serdi. Bizden elli metre kadar uzaktaydılar, ne olacağını merak edip yaklaştım. Babamın bir şey söylemek üzere olduğunu –Nereye gidiyorsun? Boş ver– görebiliyordum ama son anda vazgeçip kendini tuttu.

Fransızdan çok Almana benzeyen sarışın polis, siyahi genci yerden kaldırdı, bir kepenge yapıştırdı ve üzerini ara-

T.me/Cinciva

maya başladı. Neredeyse elini atar atmaz, ilk anda ne olduğunu anlayamadığım ama onu öfkelendiren bir şey buldu. Nesneyi kendi cebine koyarken anlaşılmaz sözler savurdu ve oğlanı şimdiye dek hiç şahit olmadığım bir şiddetle dövmeye başladı. Öteki polis geldiğinde, bakışlarında korku ve nefret okunan siyahilerden oluşan küçük bir grup etrafta toplanmaya başlamıştı bile.

İki polis aralarında hızlıca konuştular; ilki yakaladığı adamı arkadan kelepçeledi, kel ve sıska olan öteki, kendilerine düşmanca bakışlar fırlatan on beş ya da daha fazla kişiye dağılmalarını emretti.

"Ne dedi?" diye sordum babama.

"Geri çekilin yoksa birileri ölecek dedi."

Ne var ki ötekiler bir iki santimden geri gitmediler ve ifadeleri daha da saldırganlaştı. İçlerinden biri bağırarak bir şeyler dedi, biri giderek daha da endişeli görünen polislere doğru tükürdü. Bunun üzerine kel kafalı silahını çıkardı ve küçük kalabalığa doğrulttu. Öfkeli sesinde histerik bir vurgu vardı. Bu kez geriye doğru dalgalandılar ama hiç kimse kaçmadı.

Biz on metre kadar gerideydik. Babam omzuma dokundu ve "Gidelim haydi," dedi.

"Dur bekle," dedim kımıldamadan. Israrcı olmadı.

Polis silahını havaya kaldırıp iki el ateş etti; bir iki saniye sonra bir çağrıya yanıt verircesine yaklaşan siren sesleri işitildi. Kalabalık, kuş sürüsü gibi dağıldı.

Duran iki polis arabasından üniformalı başka adamlar indi; araçların tepe lambaları yanıp sönüyor, sahneyi diskolardaki ışık efektleri gibi aralıklarla aydınlatıyordu.

Oğlanı otomobillerden birine bindirdiler ve iki araç lastiklerin çıkardığı keskin çığlıklar arasında uzaklaştı.

Otele yakın kötü bir lokantada vasat bir yemek yedik. Olup bitenden, gördüklerimizden konuşmak istiyordum ama babama hitap edecek sözcüklere ve ifadelere sahip olmadığımı fark ettim.

T.me/Cinciva

Bu fark ediş hiç beklemediğim bir pişmanlık ve utanç duymama sebep oldu. Kafam karışmıştı. Sanki kişisel tutarlılığımın ve aileme karşı isyankâr tavrımın temeli, ruhumdan yükselen bu istemsiz tepkiyle çatlamıştı.

Yattık ama ben gözlerim fal taşı gibi açık, yatağımın içinde uzun süre döndüm durdum. Yanımda uyuyan babamın çıkardığı sesleri dinleyerek olanları gözden geçirdim. Babamın soluması ezilen yaprakların hışırtısına benziyordu. Arada sırada da anlamsız sözler mırıldanıyordu.

Bir yandan da beni bekleyen muayeneyi düşünüyordum ve içime kötü bir his doğuyordu.

Bu geceyi uykusuz geçireceğimin belli olduğunu düşündüğüm an uykuya daldım ve hiç de sıradışı olmayan bir şeye, Gastaut'yu düşünmekten rüyamda Gastaut'yu görmeye geçtim.

İlk görüşmemize göre daha az nazik ve sevimliydi. Üç yıl önce muayene olduğumdan farklı, hiç görmediğim bir odada, annemle yan yana bir divanda oturuyordu. Evrakı inceledikten sonra işlerin maalesef umduğu gibi gitmediğini, *epilepsi*min o kadar da kolay iyileşmeyeceğini söylüyordu. Yeniden eski tedavime dönmem, gazlı içeceklerden ve futboldan uzak durmam gerekiyordu. Asla normal bir yaşantım olmayacağını bilmem önemliydi. Bu noktada annem araya giriyor, futbol oynamaman gerektiğini söylemiştim sana diyordu.

Sonra rüyamda babamın da orada olduğunu fark ediyordum.

Ama bir kenarda duruyor, hiçbir şey söylemiyordu ve ona karşı tuhaf, açıklanamayan bir şefkat duyuyordum.

T.me/Cinciva

8

Randevumuz saat ondaydı.

Kahvaltı ettik, babam odanın hesabını ödedi; eski, küçük ve yarı boş deri valizlerimizle Saint-Paul Merkezi'ne gitmek üzere taksiye bindik. 1983 yılıydı, şimdi bize ezelden beri varmış gibi gelse de tekerlekli bavullar henüz icat edilmemişti.

Planımız, klinikten çıkıp doğrudan havaalanına gitmekti. Belki programın bu kadar sıkışık olmasının bilemediğimiz bir nedeni vardı, belki de bu neden ertesi gün babamın üniversitede sınavlarının oluşu ve onları ertelemek istemeyişinden ibaretti.

Neredeyse yaz gelmişti, hava berraktı; tatlı bir esinti vardı, ne fazla sıcak ne de fazla serindi.

Şehir aydınlık ve dostane görünüyor, insanda çevreyi gezme arzusu yaratıyordu.

Klinik hatırladığımdan farklıydı. Hastalar da değişmişti. Beni en çok etkileyen, kasklı ve kırık dişli çocuk ve gençlerin yokluğu oldu. Bu bir rastlantı mıydı? Belki de şimdi onlara özel günler ayırıyor, ağır olmayan vakaları tedirgin etmemek için onları farklı yerlerde muayene ediyorlardı. Ya da tedavilerde ilerleme kaydedildiğinden, krizler artık böyle tatsız sonuçlar doğurmuyordu.

Sadece Saint-Paul Merkezi'nde bulunan aygıtlarla yapılacak son kontrollere yönlendirildim. Bu testlerden sonra profesörü görebilecektim.

Çok tuhaf. Aradan uzun bir zaman geçmiş olsa bile Saint-Paul'deki ilk kontrolde tabi tutulduğum tetkikleri net

T.me/Cinciva

biçimde anımsıyorum. Oysa o sabah neler yaptıklarını unuttum. Yani demek istediğim, hiçbir şey anımsamıyorum.

Sanki beni kliniğe girer girmez uyuşturmuşlardı ve uyuşturucunun etkisi ancak Gastaut'nun muayenehanesinin bitişiğindeki bekleme odasına girdiğimde geçmişti.

Zihnimde sadece o andan sonra yaşananlar yer etmiş.

Hemşire hanım bize biraz daha beklememiz gerektiğini söyledi. Sabah randevularını iptal etmelerini gerektiren acil bir durum yaşanmıştı ama kısa süre içinde kabul edilecektik.

Babamla bir iki önemsiz kelam ettik, uçağı kaçırma riskimiz var mı diye konuştuk; kalkış saatine daha çok vakit olduğunu bir kez daha teyit edince ikimiz de çantalarımızdan aynı anda kitaplarımızı çıkardık. Babam yanına Goffredo Parise'nin *Sillabari*'sini, bense J. D. Salinger'ın, *Çavdar Tarlasında Çocuklar*'dan daha çok sevdiğim ve ikinci kez okuduğum *Franny ve Zooey*'sini almıştım.

Aradan on dakika geçti, Gastaut kapıyı açtı ve bizi içeri davet etti.

Beni elimi sıkarak ve bana adımla hitap ederek, babamı da elini sıkarak ve ona hocam diye hitap ederek karşıladı. Demek ki bizi hatırlıyordu: Etkilenmiştim.

Mükemmel İtalyancası ve kuvvetli Fransız aksanıyla, "Delikanlı olmuşsun Antonio. Resim yapmaya devam ediyor musun?" diye sordu. Ben gülümserken, o test sonuçlarına yoğunlaştı.

Raporu incelemesi birkaç dakika sürdü; o sırada gece gördüğüm karabasanı ve bir şeylerin içime doğduğunu düşünmeden edemedim.

Babam, açıklanmak üzere olan karara ilişkin bir ipucu yakalamak istercesine Gastaut'nun ifadesini inceliyordu. Odada duyulan tek ses uzaktan gelen aygıtların uğultusuydu.

Nihayetinde Gastaut dosyayı masasına koydu, kapattı ve bize baktı: Önce birimize, sonra diğerimize. Gerilim havası yaratmak istiyorduysa, bunu başarıyordu.

"Her şey tahmin ettiğimiz gibi."

T.me/Cinciva

Derin bir nefes aldım. Elini uzatarak dizimin az üzerini sıkan babamla bakıştık. Bu davranışı beni sinir etmeliydi, diye düşündüm. Ama hiç de etmemişti.

"Antonio iyileşmiş görünüyor," diye devam etti Gastaut. "Test sonuçları olumlu ama içimizin rahat etmesi için yapılacak bir test daha var," dedi.

"Ne testi?" diye sordu babam.

Gastaut açıklamaya girişti. Tamamen iyileştiğimden kesinlikle emin olabilmek ve ilacı kesebilmek için stres durumunda beynimin nasıl tepki verdiğini görmek gerekiyordu.

Bunun için de, dediğine göre iki gece üst üste hiç uyumamam ve sekiz saatte bir alacağım ve beni uyanık tutacak haplar almam gerekiyordu. Bu sırada son üç yıldır günde iki kez aldığım ilaçtan uzak duracaktım.

Uykunun baskılanması, ilacın kesilmesi ve o hapların –amfetaminlerden bahsediyordu muhtemelen ama tam olarak ne olduklarını ne ben ne de babam sorduk– alınması sonucu hiçbir şey olmazsa on sekiz yaşındaki bir gencin normal hayatına dönebilir, tüm hastaneleri, EEG çekimlerini, yatıştırıcı ilaçları ve hepsi bir yana, nörologları unutabilirdim.

Bu prosedürün tıptaki adı provokasyon testiydi. Psikiyatr bir arkadaşım bunun günümüzde yasaklandığını söyledi ama o dönem hâlâ kullanılıyordu.

"Peki ne zaman yapabileceksiniz bu testi?" diye sordu babam şaşkınlıkla.

Gastaut, saçma bir soru soran birine bakar gibi baktı yüzüne. "Hemen. Bu gece ve yarın gece uyumayacak, ertesi günün sabahında buraya döneceksiniz. Eğer her şey yolundaysa, sonsuza dek görüşmemek üzere vedalaşacağız."

"Ama biz bugün dönecektik... Uçağımız var."

"Sevgili hocam, bu son testi ileride bir tarihe erteleyebiliriz. Bu durumda yeni bir randevu almanız gerekecek ki bu da yıl sonundan önce mümkün olmayacak. Bu arada Antonio ilaç kullanmaya devam edecek. Bence hemen yapmamız iyi

T.me/Cinciva

olur ama karar elbette sizindir." Gastaut'nun sesinde sinirlendiğine dair hafif de olsa bir ima vardı.

"Kriz geçirme olasılığı var mı?"

"Teoride var ama ben sanmıyorum. Bu ... nasıl desem? Ah evet, pek olası değil ama olmaz da diyemem."

"Kriz geçirirse ne yapalım?"

"Gece de olsa hemen buraya gelin, yapılması gerekeni yaparız biz. Kriz geçirirse iyileşmemiş demektir ve ilacını almaya devam etmesi gerekir. Çok küçük bir olasılık ama, yineliyorum, olmaz diyemem."

Babam yarım dakika kadar düşündü, sonra bana dönüp, "Sence yapabilir misin?" dedi. Başımla onayladım, yapabileceğimi düşündüğümden değil, bana sorma şekli yüzünden. Erkek erkeğe, birbirimize saygı gösterdiğimizden.

"Pekâlâ. Gerekli düzenlemeleri yapacağız," diyerek ayağa kalktı babam.

Gastaut bunun doğru karar olduğunu söyledi, kriz geçirmesi çok düşük bir olasılık diye yineledi ve babama sekiz saatte bir almam gereken ilaçları teslim ederken bizi iki gün sonra göreceğini, saat tam dokuzda burada olmamızı söyledi.

"Bu iki gün boyunca canın ne istiyorsa onu yap. Fiziksel egzersiz yap; seviyorsan şarap ve kahve iç. Abartmadan elbette. Bunu bir tatilmiş gibi düşünün. Yarından sonraki gün görüşmek üzere."

T.me/Cinciva

9

"Peki şimdi ne yapıyoruz?" diye sordum kliniğin dışında, acar resepsiyon görevlilerinin bizim için çağırdığı taksiyi beklerken. Önceden söz verdiğimiz üzere çıkar çıkmaz annemle telefonda konuşmuştuk. Biraz endişelenmişti ama babam gerçeğin sadece gerekli kısmını anlatarak onu rahatlatmayı bilmişti.

"Otele dönelim," dedi babam, "ve iki gece daha kalmamız için müsait odaları olduğunu umalım. Yoksa başka bir yer aramamız gerekecek. Sonra uçak saatimizi değiştirecek bir seyahat acentesi bulacağız. Sonra... Sonrasına bakacağız." Bunu söylerken bir yandan kravatını gevşetiyor, sigarasını yakmaya hazırlanıyordu.

Odamızı başkasına vermişlerdi ama daha büyük, daha pahalı ama güzel bir manzarası olan bir başka oda vardı. Babam omuz silkti ve iki gece için tutacağımızı söyledi.

"Aslında uyuyakalma riskine karşı gece odada kalmasak daha iyi olur," dedi, resepsiyon yeni kayıt açarken.

"Ama sen uyuyabilirsin," dedim.

Yanıt verecekmiş gibi yüzüme baktı ama sonra başını salladı.

"Boktan bir şey mi söyledim?"

"Evet. Ama duruma bakınca çok da uygunsuz sayılmaz. Boktan bir şey söylemek yani."

Babam böyle lafları prensip olarak kullanmazdı. Bu konuda çok dikkatliydi, annemden daha dikkatli olduğu kesindi

T.me/Cinciva

ve ondan böyle şeyleri nadiren, sadece olağanüstü durumlarda duyardım. Ama şimdi durduk yere, rahatlıkla söyleyivermişti işte. Anlamadığım, kavrayamadığım bir şeyler vardı.

Yeni odamıza yerleşir yerleşmez öteki işlerin yanı sıra bir de giysi mağazası ya da alışveriş merkezi bulmamız gerektiğini anladık. Bir gün ve gece kalmayı planladığımızdan yanımıza fazladan temiz iç çamaşırı ve gömlek almamıştık.

Dışarı çıktık, lezzetsiz iki peynirli sandviç ve iki bira alıp bir banka oturduk ve yedik, sonra otelin tavsiye ettiği seyahat acentesine gittik.

Biletlerin değiştirilmesi tahminimizden uzun sürdü. Görevlinin dünyadaki en zeki kişi olmadığı belliydi, babam mükemmel Fransızca konuşmasına rağmen sürekli tekrarlamasını istiyor, söylenenleri pek anlamadığını belli ediyordu, üstüne üstlük can sıkıcı bir İtalyan müşteriyle ilgilenmek yerine yapacak çok daha önemli işleri varmış gibi somurtuyordu.

Sinirlenmiştim, keşke bu dili bilseydim, böylece konuşmaya dahil olabilir, adama geri zekâlının teki olduğunu söyleyebilirdim. Adamın ona saygısızlık ettiğini, babama destek olmak istediğimi fark edince şaşırdım.

Ama o sakindi, tuhaf biçimde gençleşmiş gibiydi. Hava epey sıcak olduğundan otelde ceketiyle kravatını çıkarmıştı; saçı hiç olmadığı kadar dağınıktı ve o gıcık memur onu keyiflendirmiş gibiydi.

En sonunda biletlerimizi aldık; babam adama abartılı bir samimiyetle veda ederken onunla açıkça alay ediyordu.

Sokakta göz göze geldik ve o anda bunu daha önce yapmamışız gibi bir hisse kapıldım.

"Şimdi bir telefon bulalım," dedi bana. "Fakülteyi arayıp yarın gelemeyeceğimi söylemeliyim."

Aradan bir on saniye kadar geçmişti ki, "Önümüzdeki yıl üniversiteye yazılıyorum," dedim.

"Biliyorum. Bir karara varabildin mi?"

"Hayır. Sen lise sona geçmeden önce karar vermiş miydin?"

T.me/Cinciva

Belirsiz bir el işareti yaptı. "Ortaokuldan beri matematik ya da olmadı fizik okuyacağımı biliyordum. Başka bir seçeneği dikkate almadım."

Bir sigara yaktı. Günde kaç sigara içiyor acaba diye düşündüm. Çok içiyordu. Telefon kabini arayarak yürüdük.

"Peki annem?" dedim, bunu sorup sormama konusunda birkaç dakikalığına kararsız kalmıştım.

"Ne olmuş annene?"

"O biliyor muydu hangi fakülteye yazılacağını?"

"Sanırım evet. O hep edebiyat fakültesinde okumak istedi, en azından sanat üzerine bir şey. Sanat tarihi seçimini üniversitede okurken yaptı. Asla mühendislik veya tıp olmadı aklında."

"Bazı arkadaşlarım ortaokuldan beri üniversitede ne seçeceklerini biliyordu. Bu bana hep tuhaf göründü."

"Duruma göre değişir," dedi sigarasını bir duvara bastırarak söndürdükten sonra, çöp bidonuna atarken.

"Hekimlerin çocukları tıp, avukatların çocukları hukuk okumak istiyor. Ama on iki yaşındayken hangi konuda yeteneğin olduğunu nasıl bilebilirsin? Bana sorarsan sadece ebeveynini daha doğrusu babalarını taklit etmek istiyorlar, çünkü çoğunun annesi çalışmıyor."

"Evet ve bu genelde iyi bir fikir olmaz. Babalarının mesleklerini devam ettiren okul arkadaşlarımdan hiçbiri pek mutlu görünmezdi gözüme."

"Senin üniversitedeki odana sadece bir kez geldim."

"Hatırlıyorum. Altı ya da yedi yaşındaydın. Odamın o kadar küçük olmasına bozulmuştun."

Haklıydı, acayip bozulmuştum. Babamın dünyanın dört bir yanındaki bilim insanlarıyla arkadaş olduğunu yani çok önemli biri olması gerektiğini biliyordum; bu nedenle çalışma odası da bu öneme yaraşır olmalıydı. Görmeden önce orayı büyük pencerelerden giren ışıkla aydınlanan, bilimsel aygıtlarla ve kitaplarla dolu bir salon olarak hayal etmiştim. Hayallerime uyan tek şey kitapların çokluğuydu.

T.me/Cinciva

Hayli küçük, tek bir penceresi olan, dört bir yanı kitaplarla dolu bir odaydı: Raflar, yazı masasının üstü doluydu ve hatta bazı yerlerde duvara dayanmış düzensiz yığınlar, kule gibi yükseliyordu.

Hayal kırıklığı yaşamıştım, o odayı hiç kabullenemeyecektim ama babamın bunu fark ettiğini hatta bunca yıl sonra hatırlayacağını ummazdım.

Ekleyecek bir şey bulamadım: Bu konuşmanın normalliği kafamı epey karıştırmıştı. Ellerimi ceplerime soktum, bir telefon kulübesi bulana kadar babamın yanı sıra yürümeye devam ettim.

Ulaşmak istediği asistana ya da görevliye ulaşana kadar birkaç arama yapmak zorunda kaldı. Anlamakta zorlandığım bir şey de babamın herkese siz diye hitap edişiydi. Bu konuda da annemden farklıydı. Annem, muhatabı kim olursa olsun, herkesle hemen ve kolaylıkla senli benli olurdu. Pek çok konuda doğduğu ve büyüdüğü çağdan faklı ve daha ileride bir zamana aitti.

"Tamam, artık tatildeyiz," dedi konuşmasını bitirdiği zaman. "Kimi zaman vazgeçilmez olduğunu, sen olmazsan dünyanın yerle bir olacağını, en azından hiçbir işin ilerleyemeyeceğini zannedersin. Ama sonra bunun gibi bir şey olur ve şunu fark edersin: a) vazgeçilmez değilsin; b) vazgeçilmez olmamak hiç de fena bir şey değil."

"Ne yapıyoruz o zaman?"

"İç çamaşırı. Çamaşıra ihtiyacımız olduğu kesin. Ayrıca tişört ve gömleğe de. Büyük bir mağaza bulalım ve birkaç frank harcayalım."

Çıkık çeneli, güler yüzlü ve hayat dolu görünen zayıfça bir hanımdan yol tarifi istedik; birkaç kelime konuştuktan sonra bize İtalyanca, İtalyan mısınız, diye sordu. O da İtalyandı ve savaştan hemen önce ebeveyniyle Marsilya'ya taşınmıştı, kırk beş yıldır burada yaşıyordu, ama şehir artık aynı şehir değildi, tehlikeli bir hal almıştı, –elbette ki ırkçı biri olduğundan değil– fakat onca Cezayirli, Faslı, Tunuslu

T.me/Cinciva

gençle Marsilya artık bir Fransız kentine benzemekten çıkmıştı. Belki de en iyisi çekip gitmekti ama Marsilya'da çokça İtalyan da vardı; ayrıca İtalyanca ve Marsilya lehçesi birbirlerine benziyor, ikisi de sanki şarkı söyler gibi konuşuluyordu; buraya neden geldiğimizi sorabilir miydi, eğer çok özel bir soru değilse, zira Marsilya turistlerce çok da tercih edilen bir yer değildi, güzel olmasına güzeldi ama biraz da tehlikeliydi çünkü insan nasıl davranacağını bilemeyebilirdi ve bu nedenle turist olduğumuzu düşünmemişti ve özür diliyordu, bizi görünce çenesi düşmüştü ama İtalyanca konuşmak onu o kadar mutlu etmişti ki hiç susmayabilirdi.

Babam birkaç mahir yalanla onu zarifçe ve etkince sakinleştirdi. Provence bölgesini gezmek için merkez olarak Marsilya'yı seçtiğimizi, bavulumuzu kaybettiğimiz için birkaç giyim eşyası almamız gerektiğini, bu nedenle büyük bir mağaza aradığımızı söyledi. Bildiği bir yeri tavsiye edebilir miydi, lütfen?

Kadın mağazanın yerini tarif etti; şehrin bazı bölgelerinde dikkatli olmamızı, Eski Liman ve Panier bölgelerine akşamları ve aslına bakılırsa sabahları da gitmememizi tavsiye etti, sonra da bize Provence'ta iyi tatiller diledi: Lavantalar birkaç güne açacak ve şahane bir görüntüsü olacaktı fakat biz belki de zaten sırf bunun için gelmiştik. Benim gibi yakışıklı bir gencin, pek çok genç kız benimle birlikte olmaya can atarken, babasıyla tatile çıkmasının ne kadar güzel olduğunu söyleyerek duraksadı.

Bildiğim kadarıyla durumun sandığı gibi olmadığını söylememek için kendimi zor tuttum; arkadaşlığımın keyfini sürmek isteyen genç kızlar olduysa da bunu iyi saklamış olmalıydılar zira hiç farkına varmamıştım.

En nihayetinde sözünü bölmeyi başardık; Sinyora Marta Monicelli'ye teşekkür ettik –adını ve soyadını söyleyecek ve bildiği kadarıyla yönetmen Monicelli'yle bir akrabalığı olmadığını vurgulayacak zamanı bulmuştu– ve onunla vedalaşarak mağazaya yöneldik.

T.me/Cinciva

Hoş, modern bir yerdi, o dönemde her şey bir arada bulunabildiği için içime neşe veren yerlerden biriydi. Beyaz ve mavi gömlekler, tişörtler, çamaşırlar ve çoraplar alıp giyim kuşam faslını hızla hallettik. Pantolona ihtiyaç yoktu ama babam yeni bir kot pantolon almam için ısrar etti.

Giyimden sonra öteki reyonlara geçtik: Hediyelik, elektronik, kitap –Marsilya ve çevresiyle ilgili turistik bir kitap seçtik– ve en sonunda da yiyecek reyonuna göz attık. Her şeyden daha iyi hatırladığım peynir tezgâhıydı; iştah açmayla tiksindirme arasında gidip gelen kokular şimdi yazarken bile ağzımı sulandırıyor. Yan yana dizilmiş etiketler üzerinde yazan isimler çocuk tekerlemelerine ya da futbol takımı oyuncularına ait gibiydi: Comté, Reblochon, Camembert, Brie, Roquefort, Chèvre, Beaufort, Saint-Nectaire, Cantal, Cancoillotte, Brocciu.

"Karnım acıkmaya başladı."

"Benim de," dedi babam. "Bunlar bizim sandviçimizin içinde yediğimiz sarı şeyden çok daha lezzetli olmalı."

"Ne yapalım?"

"İçimden üç dört çeşit peynir seçip biraz ekmek ve bir şişe de şarapla parkta karnımızı doyurmak geliyor ama..."

"Ama?"

"Ama önümüzde uyanık kalarak geçirmemiz gereken çok zaman var. Akşam yemeğini böyle geçiştirirsek, gece bitmek bilmez. Farklı bir strateji belirlemeliyiz."

Babam hep mi böyle konuşurdu diye düşündüm çünkü ciddi anlamda bir değişiklik hissediyordum. *İçimden geliyor, strateji*, bunlar onun ağzından duymaya alışık olmadığım ifadelerdi ve bunlar bir yana, konuşma ritmi ve ses tonlaması da yeniydi.

Belki de sadece söylediklerini ve söyleme biçimini fark etmeye başlıyordum, aslında daima orada olmuş bir şeyi keşfeder gibiydim.

"O zaman şimdi?"

T.me/Cinciva

Saatine baktı. "Saat neredeyse yedi. Otele gidelim, duş alalım, biraz okuyalım ve rehberi inceleyelim. Sonra yeni gömleklerimizi giyip dün akşamkinden daha iyi bir restoran aramaya çıkalım. Ne dersin?"

Bunun iyi bir fikir olduğunu düşündüğümü söyledim ve yola koyulmaya yeltendim.

"Antonio..."

"Evet?"

"Al şunu," dedi babam Gastaut'nun verdiği ilaç kutusunu uzatarak. "Şimdi haplardan ilkini alabilirsin. Sonra sekiz saatte bir demişti. Neyse, bu sende kalsın."

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

10

Üzerimizde iç çamaşırlarımızla yataklarımıza uzanmıştık. Babam Marsilya rehberini inceliyor, ben Salinger okuyordum.

Gülün Adı'nı da almıştım yanıma. Yayımlanalı üç yıl olmuştu, herkes okumuştu, herkes *sevmişti* ve özellikle de bu nedenle, entelektüel, konformizm karşıtı genç kişiliğime saygıdan, kitaptan uzak durmuştum, bunu da annemin tavrını körü körüne taklit ederek yapmıştım.

Kitabın kopardığı tantana dindiği zaman annem kitabın karton kapaklı baskısını satın alıp okumuştu; romanı küçümseyip yerin dibine batıracağını zannederken gerçekten de çok beğendiğini söylemişti. Bu da bana aynı yoldan gitmek üzere bir işaret olmuştu; tam evden ayrılırken kitabı valize atıvermiştim.

Fakat okumaya henüz başlamamıştım çünkü *Franny* ve *Zooey*'den kopamıyordum. Hem utanarak hem de övünerek kahramanların bilgiçliğinde kendimi buluyordum. Hem toy hem de derindiler ve bu bana mükemmel görünüyordu.

Onlarda kendime yakın bulduğum, yakıştırdığım düşünme tarzını görüyordum ve bazı bölümlerde neredeyse kendimi incelediğim hissine kapılıyordum. Satırlarda kusurlarımı –ya da kusurlarım olduğunu düşünmekten hoşlandığım şeyleri– görüyordum fakat bunlar kendimle gurur duymama izin verecek şekilde yansıtılıyordu. Satırların altını çiziyordum, bazı bölümleri ve diyalogları kopyalıyordum ve onları kopyalayarak sahipleniyordum.

T.me/Cinciva

Şöyle cümleler vardı örneğin: "Ukalalardan, kendini beğenmiş insan yiyicilerden öyle usandım ki"[1] ya da "... hangi ad altında olursa olsun, eğitime, hiç de bilgi arayışı ile başlamayıp aksine, Zen'de öngörüleceği gibi, bilgi dışının arayışı ile başlanması halinde, o eğitimin kokusunu insana aynı derecede, hatta belki de çok daha hoş gelebileceğine daha o zamandan inanıyordu."[2] veya "... zekâ ve kurnazlık benim daimi illetim."[3]

"Ne tuhaf bir duygu," dedi babam başını aniden Marsilya haritasından kaldırarak.

"Neymiş o?"

"Bir görevim, özel olarak yapmam gereken bir işim, hiçbir sorumluluğum olmayan koskoca iki günün önümde uzandığı en son kim bilir ne zamandı. *Bu* çok tuhaf."

Ona döndüm. "Biliyor musun, siz yetişkinlere bakınca aslında hiç önemsemediğiniz şeylerin tuzağına düşüyormuşsunuz gibi geliyor bana. Nasıl oluyor bu? *Ne zaman* oluyor?"

Doğruldu, yatar pozisyondan oturur pozisyona geçti, sırtını yatağın başına dayadı. Okuduğu sayfayı kaybetmemek için sayfanın ucunu kıvırdıktan sonra rehberi kapattı.

"Ne zaman olduğunu belirlemek imkânsız. Bu ani bir değişikliğin sonucu değil, daha ziyade fark edemediğin bir toprak kayması misali, bir günden ötekine, zaman içinde gerçekleşir. Yıllar geçmeden fark edemezsin. Yüzeysel şeyleri kendine yük edersin –nesneler, görevler, kişisel ilişkiler– ve bütün bunlar, tıpkı bir örümcek ağı gibi, günden güne çevreni saran görünmez ipliklere dönüşür."

Ben de onun az önceki hareketlerini taklit ederek doğruldum. Kitabımı kapatmadan, beyaz kapağı tavana bakacak şekilde yatağa bıraktım. "Peki insan bunun bilincindeyse, neden kurtulmak için bir şeyler yapmaz?"

---

1 J. D. Salinger, *Franny ve Zooey*, çev. Ömer Madra, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları 2001, s. 19. (ed. n.)

2 (a. g. e.) s. 54. (ed. n.)

3 (a. g. e.) s. 57. (ed. n.)

T.me/Cinciva

"İşte zaten tuzak da burada. Zamanının büyük kısmını gereksiz işlerle harcadığını bilirsin ama yine de kendini onlardan kurtaramazsın. Kavafis'i biliyor musun?"

"Kim o?"

"Hayatının neredeyse tamamını Mısır'ın İskenderiye kentinde geçirmiş, Yunan bir şair. Şiirlerinden biri tam da bu konuştuğumuz konuyu işler: 'Elden geldiğince.'" Devam mı etsin yoksa konuyu mu değiştirsin bilemezmiş gibi bir an sustu. Sonra sordu: "Duymak ister misin?"

"Evet," dedim bir parça utanarak.

Dikkatini toplamak ve hatırlamak istercesine çenesine dokundu ama on sekiz yaşına gelmesine rağmen pek de yakından tanımadığı oğluna şiir okumak belli ki onu da utandırıyordu. Birlikte yabancı topraklara adım atıyorduk.

Sesini düzeltti:

Elden Geldiğince

Dilediğin gibi değilse yaşamın,
hiç olmazsa çalış
elden geldiğince; kirletme onu
kalabalığında yeryüzünün,
koşuşturmalarla, konuşmalarla.

Kirletme yanına alıp sürükleyerek,
sunarak ilişkilerin
toplantıların
günlük bayağılığına,
yaşamak yabancı, ağır bir yük oluncaya.[4]

Dizeler uzun süre havada asılı kaldı.

---

4 Konstantinos Kavafis, *Bu Kenttir Gidip Gideceğin Yer*, çev. Barış Pirhasan ve Erdal Alova, İstanbul: Can Yayınları, 2023, s. 53. (ed. n.)

T.me/Cinciva

"Çok güzel," dedim en sonunda. "Tekrar okuyabilir misin? Defterime yazmak istiyorum." Babamla bu şekilde, nazik ve temkinli konuşurken, bir yandan neler oluyor diye soruyordum kendime.

O şiiri yavaşça yeniden okudu ve ben özenle neredeyse yeni olan defterimin sağ sayfasına yazdım.

Günümüzde Kavafis çok moda oldu, sözleri kullanılmaktan yıprandı neredeyse. Ama o zamanki tınısı güçlüydü, parlaktı, el değmemişti. Satırlar, o eski defterimde 1983 yılının haziran başına ait bir tarihin altında yazılı duruyor.

Öncesiyle sonrası arasındaki sınırı oluşturuyor.

"Aslında Marsilya'da görecek pek çok şey varmış. Dostumuz Marta'nın dediği gibi, turistik bir şehir olmayabilir ama yarın canımız hiç sıkılmayacak," dedi babam.

"Ama şimdi gidip yemek yiyelim."

"Evet, haklısın," dedi, çevik bir hareketle yataktan inerken.

T.me/Cinciva

11

Otelin kapıcısı bize tam Eski Liman'ın karşısında bulunan bir lokantayı tavsiye etti. Sahibinin kuzeni olduğunu söyledi. İstersek yer ayırmak için arayabilir ve bizi iyi ağırlamasını tembihleyebilirdi. Böylece gerçek, geleneksel Marsilya mutfağını deneyebilirdik: Özellikle *panisses fris*,[5] kızarmış ekmek üzerine sürülmüş *tapenade*[6] ve *bouillabaisse*'i[7] kaçırmamalıydık.

Chez Papa'ya –lokantanın adı buydu– gidebilmek için yeniden Canebière Caddesi'ni yürüdük.

Bir önceki akşamla aynıydı ama şimdi dünkü kadar düşmanca görünmüyordu, ortalıktaki insan yüzleri o kadar tehditkâr değildi. Belki henüz karanlık inmediğinden, belki de belirli bir hedefimiz olduğundan, kendimizi kaybolmuş ve korkmuş gibi hissetmediğimizden öyleydi.

Tutuklamaya şahit olduğumuz nokta şimdi sakindi. Yere, tramvay raylarının arasına bir iz, bir kan lekesi görür müyüm diye baktıysam da hiçbir şey göremedim.

Yürürken, babamla büyük bir olasılıkla, gerçek anlamda hiç *konuşmadığımı* düşünüyordum. Yani şunu demek istiyorum: Elbette konuşmuştuk ama –hiç hatırlamadığım, annemle babam ayrılmadan önceki çocukluk dönemim bir yana– aramızda hep bir tutukluk, mesafe olduğunu anımsı-

---

5 (Fr.) Nohut unundan yapılan kızartma. (ç. n.)

6 (Fr.) İnce kıyılmış ya da püre haline getirilmiş zeytin, kapari ve bazen hamsiden oluşan bir ezme. (ç. n.)

7 (Fr.) Marsilya'nın geleneksel balık çorbası. (ç. n.)

T.me/Cinciva

yorum. Babamda yakaladığım, baba figürü modeline uygun davranma çabasından ibaretti.

Buluştuğumuz günlerde doğal ve kendi gibi olmaya gayret ederdi. Elbette başaramazdı çünkü insan zorla kendi gibi olamaz. "Doğal ol" buyruğu bize ister başkalarından ister kendi içimizden gelsin, buyruklar içinde en çelişkili ve en uygulanamayandır.

Öte yandan babama biricik oğluyla ilişkisinin nasıl olduğunu soran olduysa eminim kendisine karşı zaman içinde büyüyen sessiz bir düşmanlıktan, bunun karşısında nasıl davranacağını bilemediğinden bahsetmiştir.

İlişkimizin gerçeği yıllardır buydu ama ben bunu ancak Canebière Caddesi'nde *Chez Papa* lokantasına doğru yürürken idrak edebilmiştim.

Otel kapıcısı tarafından geleceğimizden haberdar edilen Mösyö Dominic bizi kapıda karşıladı. Bizi, kırmızı beyaz ekose örtülü ve Eski Liman'daki teknelere bakan bir masaya oturttu. İki ana iskeleye dikine bağlanmış düzinelerce ahşap mendireğe demirlenmiş tekneler göz alabildiğine uzanıyordu. Teknelerin pek çoğu yelkenli olduğundan batmakta olan güneşin bin bir ışının arasından sızdığı sonsuz sayıda direk ve ip görünüyordu. Güneş uzak ufuk çizgisinin altında bütünüyle kaybolduğunda saat dokuzu yirmi geçiyordu.

Sipariş vermek pek kolay oldu. Bize tavsiye edilen yemeklerin yanı sıra Provence'a has bir karaf dolusu roze şarap istedik.

Mezeler geldiğinde babam önce benim kadehimi –küçüklüğümdeki gibi bir parmak şarap koyup üzerine su ekleyecek sanmıştım–, sonra da kendininkini doldurdu ve sonra ışıkta parlayan kadehini kaldırdı. Kadehlerimizi tokuşturduk ve içtik: Şarap lezzetliydi, soğuktu ve aldatıcı bir hafifliği vardı.

Bouillabaisse'i nasıl keyifle yediğimi görünce babam küçükken kılçıklarından korktuğum için hiç balık yemediğimi, sadece Findus marka mezgit kroket yediğimi anımsadı. İşte babama dair sahip olduğum düşünceleri yıkan iki hatta üç

T.me/Cinciya

beklenmedik ayrıntıyla daha karşılaşmıştım. Şunu demek istiyorum: O zamanlar balık yemediğimi fark etmiş, balık kroket sevdiğimi hatırlamıştı.

Yemeklerin tümünü silip süpürdük, Provence'ın roze şarabını bitirdik, Mösyö Dominic'e şahane bir yemek yediğimizi söyledik –ki bu doğruydu– ve hesabı istedik.

İkramı olan brendi ve bir tabak bademli gevrekle birlikte getirdi hesabı. Şimdi masaların hepsi dolmuştu; altmışlarda hatta daha öncesindeymişiz gibi bir başka zamanı anımsatan sakin fakat neşeli bir ortam oluşmuştu.

Babam çevresine bakınırken yüzünde çocuksu bir ifade vardı.

O ana dek, babanın yüzünü tarif et deseler zorlanırdım. Hafiften belirgin burnuna, gözlüklerine, kara gözlerine, gür ve ak düşmüş saçlarına elbette değinirdim. Ama çenesinin çukur, kirpiklerinin uzun, sol kaşında da yara izi olduğunu söyleyemezdim çünkü hiç fark etmemiştim. Nasıl olmuştu da hiç dikkatimi çekmemişti?

"O yara izi nedir?" diye sordum.

"Hangisi?" dedi. Sonra nereyi gösterdiğimi anladı. Hâlâ var olup olmadığını anlamak istercesine eliyle dokundu. Biraz daha brendi içti ve bir sigara yaktı.

"Annenin yüzünden olmuştu."

"Hiç olmazsa bir kere indirmiş sana tokadı!"

Babam güldü. Yanıtından önce gelen kendiliğinden ve gerçek bir gülüştü bu.

"Hayır, hayır. Bir anlamda onun yüzünden oldu; yaptılar daha doğrusu."

Gülümseyişi söndü ve yerini belli belirsiz bir dalgınlık ifadesine bıraktı.

"Ne olmuştu?"

"Goliard'ları duydun mu hiç?"

"Evet, ortaokulda beden eğitimi öğretmeninden duydum. Tıp okumuştu ama mezun olamamıştı ve bize üniversite yıllarının altın çağı olduğunu anlatırdı hep. Goliard denen

T.me/Cinciva

erkek öğrenciler derneğinde epey ün kazanmıştı. Sonra arkadaşları mezun olmuş, hekimliğe başlamıştı; o ise beden eğitimi öğretmeni olmuştu."

"Biliyor musun?"

"Neyi?"

"Bazen seninle konuşurken zihnimin çocuk haline takılıp kaldığını fark ediyor ve kendini bu şekilde ifade etmene şaşırıyorum. Bilgili, yetişkin olmana demek istiyorum."

Nasıl bir yanıt vereceğimi bilemedim, bu nedenle başımı sallayarak onaylamakla yetindim; bu hep işe yarar çünkü anlamını muhatabımız belirler. Kendimi toparlamak için yirmi saniye geçmesini bekledim.

"Yani? Yara izinin hikâyesi nedir?"

Uzaklara bakarak gülümsedi.

"Olay yaşandığında annen üniversiteye yeni girmişti, bense dördüncü sınıfa yazılmıştım. Goliard ifadesiyle dört damgaydım."

"Ne demek bu?"

"Üniversite dosyama her akademik yıl için bir damga vurulmuştu. On damgası olan bile vardı. Derslere katılmayan, ebedi öğrencilik hayatı yaşayan insanlardı bunlar. Pek çoğu senin beden eğitimi öğretmenin gibi asla mezun olamayacaktı. Ve haklısın, hayatlarının en güzel dönemi olacaktı bu. Onlar için en eğlenceli dönem akademik yılın başlangıcıydı."

"Neden?"

"Çünkü o dönemde büyükler, özellikle de derslere katılmayan bu ebedi öğrenciler yeni kaydolmuş öğrencilerin peşlerine düşer, onlara küçük büyük şakalar yapar, kendilerine içki ısmarlatır hatta para talep ederlerdi. Hukuki açıdan bakarsak çeşitli suçlar işlenirdi: Yenileri haraca keserlerdi anlayacağın. Şöyle işlerdi durum: En acımasız Goliard'lar üniversitenin şurasına burasına dörtlü beşli gruplar halinde yerleşirlerdi. Yeni kaydolmuş olanları belirler ve çevrelerini sararlardı. Birer birer ama. Şakaların derecesi ve ağırlığı – kimi zaman fazla ağır eşek şakaları olabilirdi bunlar– Goli-

T.me/Cinciva

ard'ların kim olduğuna ve yeni öğrencilerin tavırlarına göre değişirdi.

"Kimse isyan etmez miydi?"

"Genellikle hayır. Kışlalarda acemiler ve kıdemliler arasında olan da budur. Çaylaklar ürkektir, yalnızdır, ortamı, içine girdikleri dünyayı tanımazlar. Neler olabileceğini bilmezler. Üniversiteye yeni kaydolanlar genellikle oyuna katılırlar çünkü çoğunlukla bu bir oyundan ibarettir; işletilmeye, hırpalanmaya razı olurlar, haraçlarını öderler ve konu kapanır."

"Böyle bir şey kaç kez gelir insanın başına?"

"Sadece bir kez; kesin bir kural vardır. Ritüelin sonunda sana bir kâğıt verirler –parşömen denir– ve parayı ödediğin belgelenmiş olur. Bu bir tür temiz kâğıdıdır. Eğer eskilerden bir başka grup tarafından durdurulursan, parşömeni gösterir, rahatça yürür gidersin. Aslında masum bir şeydir ve birkaç gün içinde yaşanır biter. Goliard'lar sonra başka dünyalara dalarlar. Partiler, sarhoşluklar, toplu halde randevuevine gitmeler –o zamanlar randevuevleri yasal ve açıktı–."

Cümlenin randevuevlerinin yasal ve açık olmasıyla ilgili son bölümü babamın ağzından öncekilerden farklı bir ses tonuyla dökülmüştü.

"Ama bazen de işler ters giderdi. Çaylak öğrenci o küçük –ya da çok da küçük olmayan– haksızlığı hoş görmeyebilirdi. Ya da büyükler daha kaba, daha kötü olabilir ya da işi abartabilirdi. Eğer bu iki koşul bir araya gelmişse iş ciddiye binerdi. En aptalca ve en ağır şaka çaylak öğrenciyi yakalamak ve çeşmenin içine atmaktı. Düşün ki aylardan kasım, hava buz gibi olurdu."

"Kızlara da mı yaparlardı bunu?"

"Goliard'ların kim olduğuna bağlıydı. Kural olarak kızlara dokunulmazdı. Kural olarak."

"Peki, anneme ne oldu?"

Bir sigara daha yaktı, gözünü uzakta bir yere dikti ve düşünceli bir edayla son sözlerimi yineledi.

"Annene ne oldu..."

T.me/Cinciva

Annem hakkında hiç konuşmamıştık babamla, aslında annemle de onu konuşmazdım. Hikâyesinin can alıcı noktasına geldiğimizde fark ettim bunu.

Saat sekiz buçuktu, babam derse girmek için üniversitenin önünden geçiyordu. Küçük bir kalabalık gördü, yüksek tondan sesler işitti ve malum Goliard şakalarının sözkonusu olduğunu düşündü. Bunlar onu hiçbir zaman ilgilendirmemişti ve o gün de yürüyüp gidiyordu ki seçilen kurbanın bir kız olduğunu fark etti.

Bunun üzerine daha iyi görebilmek için yaklaştı. Kız öğrenci sesini yükselterek, kendisini rahat bırakmalarını, bu maskaralıklara karnının tok olduğunu söylüyordu.

Hep bir ağızdan konuşan ötekiler kuralın bu olduğunu yineliyordu: Haraç vermek zorundaydı yoksa *sonuçları* beter olurdu. Böyle diyerek büyük çeşmeyi işaret etmişlerdi. Kız jandarmayı çağıracağını söyleyince eskilerden biri sözlerine dikkat etmesini söyledi. Goliard'lık meselesinde şimdiye dek kimse işin içine jandarmayı katmamıştı. Kızın çevresindeki çember daralıyordu. İtiş kakış başladı. Kız ağlamak üzereydi.

"Hey, hey, ne yapıyorsunuz?" dedi babam.

Çeteden biri, "Bu herif de kim?" dedi.

"Kahramanlık yapmak isteyen biri," dedi bir başkası.

"Yeniyetmenin yerine sen mi atılmak istiyorsun çeşmeye?" diye sordu bir üçüncü.

"Bu şapşallıkların bir sınırı olması gerekmez mi sizce? Kadınlara saygı gibi mesela?"

Çetenin en berbat üyesi yıllardan beri derse girmeyen kısa boylu ve kaslı bir tıp öğrencisiydi; fırça gibi saçları, fazlasıyla çıkık bir çenesi vardı. Boksörlük yapıyor ve adam dövmekten keyif alıyordu; babam bu iki ayrıntıyı ancak kavgadan sonra öğrenmişti. Boyu konusunda takıntısı olduğundan özellikle uzun boylulara saldırmaktan hoşlanıyor, akademik kariyeri utançtan ibaret olduğundan hıncını başarılılardan

T.me/Cinciva

alıyordu. Bunu o an bilmese bile, babamı dövünce bir taşla iki kuş vurmuş olacaktı.

"Gözlüğün var diye yüzünü *dağıtmam* mı sanmıştın?" dedi babama onu şöyle bir iterek.

"Yüzünü *dağıtamayacağımı* mı demek istedin yoksa?" dedi babam, fiil çekimindeki hatayı düzeltmeden edememişti. Karşısındaki bir an şaşkınlık içinde bakakalmıştı. Bu sıska ve gözlüklü tip *kendi* yüzünü dağıtacağını mı söylemeye çalışıyordu? Kafası karışmıştı, bu nedenle işi basitleştirmeye çalıştı. "Çıkar gözlüklerini zengin çocuğu."

Babam gözlüklerini çıkardı. Kavga dövüşe hiç alışık değildi. Belki de koca budalanın vazgeçeceğini ya da şöyle bir itip kakmakla yetineceğini sanmıştı.

Öyle olmadı. Babam gözlüğünü katlayıp daha kaldırmaya fırsat bulamadan kabadayı sırayla yüzünün iki tarafına iki yumruğu çakıvermişti.

Neden yapmıştı bunu? Muhtemelen *yapabildiği* için. Şiddet hemen her zaman bu basit gerekçeye dayandırılır.

Yumruklardan biri sol kaşına isabet etti ve kaşını yardı.

Kaş yarıldığı zaman çok kanar, bu yüzden işler çabuk karıştı. Birileri bağırdı, birileri yardım istedi, Goliard'lar kaçıştı. Etrafındaki dünyanın netliğini yitirdiği (yüze inen yumruk insanı böyle yapar) o ana ilişkin babam yalnızca iki şey hatırlıyor.

İlki esen rüzgârla yüzüne çarpan ve kaşından akan kanlara karışan çeşmenin soğuk suyu.

İkincisiyse annemin gözleri.

"İyi ama sen bu olaydan önce tanıyor muydun annemi?"

"Sadece şöhretini duymuştum."

"Yani?"

"Çok güzeldi. Hâlâ çok güzel. Güzelliğiyle meşhurdu."

Madem o kadar güzeldi, neden çekip gittin evden?

Bu sözlerin elbette fazla bir anlamı yoktu ve neon ışıkları gibi kendiliklerinden cisimleşmişlerdi zihnimde. Yanıp sönüyorlardı. Aslında yıllardan beri yanıp sönüyorlardı.

T.me/Cinciva

"Ama kargaşada o an tanıyamamıştım onu," diye devam etti.

Babamla yeniden bağlantı kurmam birkaç saniyemi aldı. "Peki sonra?"

"Birileri acile gitmeme yardım etti. Kim olduğunu anımsamıyorum, belki fakülte görevlilerinden biriydi ama annen de geldi ve yaram temizlenip dikiş atılırken yanımda durdu. Sonra birlikte kahve içmeye gittik ve birer sigara tüttürdük. Yani tanışmamız böyle oldu işte."

"Neden hiç anlatmadınız bu hikâyeyi bana?"

Babam omuzlarını silkti. "Bilmem. Sırası gelmedi demek."

"Kaç yaşındaydın?"

"Yirmi bir."

"Annem?"

"On sekiz."

"Ve ondan sonra hep birlikte oldunuz... Yani ayrılana kadar hep beraber miydiniz?"

Babamın yüzünde deşifre edilemeyen türden tuhaf bir tebessüm belirdi. "Hayır. Üç yıl sonra ayrıldık."

T.me/Cinciva

12

Bir gün öğleden sonra –annemle babam ayrılalı birkaç yıl olmuştu–, her zaman olduğu gibi, canım ödev yapmak istemiyordu. Buzdolabında bulduklarımla kendime bir sandviç yapmaya ve mola vermeye karar verdim. "Mola" sözcüğü burada yersiz kaçtı. Bu bir şeye başlandığı ve ona geçici olarak ara verildiği anlamına gelir ama ben daha çalışmaya başlamamıştım bile. Yine de bu anlamsal ayrıntılarla kendimi koşullandırmaya hiç niyetim olmadığını itiraf etmeliyim. Bugün bile hâlâ henüz başlamadığım bir işte mola vermeyi pek iyi beceririm.

Mutfakta ışık yanmıyordu. Yakmamla annemi görmem bir oldu; masaya oturmuş, dirseklerini dayamış, başını elleri arasına almıştı. Mantosu sırtında, çantası yerdeydi. Çıkmak üzereydi ama bir şey –bir olay, bir düşünce– onu durdurmuş, bu çok tanıdık ama ansızın ürkütücü gelen loşluğa çivilemişti; onda görmeye alışık olmadığım bir pozisyonda, alışık olmadığım bir *bakışla*.

Bu görüntü beni müthiş sarstı, bacaklarım titremeye başladı.

Adeta ağır çekimle bana döndü, bir anlığına beni tanımadığı hissine kapıldım. Sonra irkildi. "Gel buraya canımın içi."

Yanına gittim, elimi tuttu. "Özür dilerim, çok özür dilerim canımın içi."

"Ne için anne?"

"Kimi zaman buna uygun olmadığımı, senin için iyi bir anne olamadığımı düşünüyorum. Affet beni."

T.me/Cinciva

Doğru değil, uygun olmadığın hiç doğru değil, demek isterdim ona.

Babam evi terk ettiyse bunun suçlusunun o olmadığını söylemek isterdim. Benim suçum da değildi, ikimizin de değildi. Bunu atlatabiliriz, demek isterdim, babam olmasa bile.

Fakat hayatımda pek çok kez olduğu gibi konuşmam gereken o an da konuşamadım. O ağlamaya başladı, ben de ağlamaya başladım ve hiçbir şey söyleyemedim, ancak sarılabildim, kırmızı mantosunun yumuşak yün kumaşını hissettim elimin altında, eski ve değerli bir pudrayı hatırlatan pürüzsüz ve kuru teninin kokusunu duydum.

Toparlandı, parmaklarının ucuyla yüzümdeki yaşları sildi, sonra bir şey olmadığını, sadece bazen böyle içinin sıkıldığını söyledi.

Geçiyor bu anlar, diye ekledi.

Kalktı, yüzümü okşadı, alnımı öptü ve gitmesi gerektiğini, yoksa geç kalacağını söyledi.

T.me/Cinciva

13

Babamın anlatışında çelişkili bir ritim vardı. Bir an rahatladığı, bu fırsatı uzun zamandır beklediği ve şimdi içini dökebildiği için mutlu olduğu anlaşılıyordu. Bir an sonraysa şüpheye teslim olmuş gibi görünüyor, tavrından sıkılganlık hatta ketumluk yansıyordu. O zaman onu dürtmem gerekiyordu.

Bu duraksamalardan birinde, "Hikâyenin tümünü dinlemek isterim," dedim.

Babam peçeteyi aldı, gereksiz de olsa özenle gözlüğünü temizledi. Çeşme hadisesinden bir iki ay sonra nişanlandık ve iki buçuk yıl kadar beraberdik. Ben yirmi dört yaşıma gelmiştim, üniversitede kadrolu asistan olmuştum ki... Ayrıldık diyelim."

"Kadrolu asistan mı?"

"Reformdan önce üniversitede böyle bir uygulama vardı. Mezuniyetten sonra hocan seni istiyorsa gönüllü asistan olarak çalışmaya başlıyordun; yani çalışıyordun ama maaş almıyordun. Sonra kadrolu asistan olmak için sınavlar açılıyordu. Eğer sınavları geçersen kadrolu oluyor, maaşa bağlanıyor ve hatta öğretmenlik görevi de üstlenebiliyordun."

"Annemle senin gibi."

"Evet."

"Yirmi dört yaşında kadrolu asistan olmak normal miydi?"

"Çok sık olan bir şey değildi ama olağanüstü de değildi."

"Peki ne zaman öğretim üyesi oldun?"

"Yirmi sekiz yaşımda."

"Peki bu normal mi?"

T.me/Cinciva

"Hayır, hiç değil. Otuz hatta kırktan önce hoca olmak nadiren görülür."

"Peki neden ayrılmaya karar verdiniz annemle? Yani ilk gençliğinizde."

"Bundan söz etmenin iyi bir fikir olduğunu düşünmüyorum."

"Sen 1932'de doğdun, değil mi?"

"Evet. Ne ilgisi var?"

"Ve bu olay sen yirmi dört yaşındayken oldu. Yani 1956 yılında."

"Evet?"

"Otuz yıl öncesinden söz ediyoruz. Konuşmanın iyi bir fikir olmadığını düşünüyorsan korkunç bir şey yaşanmış olmalı."

Böyle konuşmak hoşuma gitti. Ses tonum alaycıydı ama fazla değil, yetişkinlerden beklenebilecek uygun bir ifadeydi.

Babam bana hak vermek için başını salladı. Kim bilir kaçıncı sigarasını yaktı ve işte o anda, ilk kez işaretparmağıyla ortaparmağının uçlarının ve tırnaklarının nikotin yüzünden ne kadar sarardığını fark ettim.

"Tamam, aslında ayrılmaya karar *verdik* demek tam da doğru sayılmaz. O karar verdi, ben de onayladım. Mart ayıydı, bir cuma öğleden sonrasında sinemaya gidecektik. Filmi hâlâ hatırlıyorum: Elizabeth Taylor'ın oynadığı *Paris'i Son Görüşüm*. O zamanlar gözde yazarlarımdan olan Fitzgerald'ın bir öyküsünden uyarlanmıştı. Uğrayıp anneni aldım ve o da sinemaya gitmek yerine yürüyüş yapmayı teklif etti, benimle konuşmak istiyordu."

Neşesiz bir gülüşle şunu ekledi: "Sevgilin ya da eşin yürüyüş yapmak adına programınızı değiştiriyorsa tetikte ol. Kesinlikle işin altından iş çıkacaktır." Aradan birkaç saniye geçmesini bekledi. İşin altından iş çıkması konusunda farklı yorumlar yapabileceğimi düşündüğü için olsa gerek, "Şu ya da bu şekilde," diye ekledi.

"Ne dedi sana?"

T.me/Cinciva

"Bu gibi durumlarda sıklıkla kullanılan bir cümle. Ama sıklıkla kullanıldığını o zaman bilmiyordum."

"Yani?"

"Düşünmek için biraz zamana ihtiyacı vardı. Yakında mezun olacaktı, yurtdışında yaşamayı deneyimlemek ve bunun için bazı burslara başvurmak istiyordu. Duygularını daha iyi anlamak istediğinden onun için bile net olmayan bir durum yüzünden beni bekletmek istemiyordu. Bunun gibi şeyler işte."

"Hiç mi bir şey sezmemiştin? Yani şunu demek istiyorum: Bu türden bir konuşma yapacağını hissetmemiş miydin?"

Bir başka neşesiz gülüş. "Matematikçiler, özellikle de genç matematikçiler insan ruhunun değişkenliği gibi pek de önemli olmayan ayrıntıları fark etmez. Lafı biraz dolandırdım, hayır, hiçbir şey sezinlememiştim."

"Peki, ne yanıt verdin ona?"

"Tuhaf olan ne biliyor musun? Onun bana söylediğini, –biraz önce anlattığım üzere– gayet net hatırlıyorum ama benim ne yanıt verdiğimi katiyen hatırlamıyorum. Fazlasıyla şaşkındım, böyle bir şey beklemiyordum. Ondan bir açıklama istemişimdir muhtemelen. Belki de bunun aceleyle alınmış bir karar olduğunu söylemişimdir. Ne budalalık. Neden *acele* olsun ki? *Bana* öyle geldiği kesin. Belli ki o üzerinde düşünüp taşınmıştı, kararı hiç de aniden verilmiş türden değildi. Ama o anda bu ince ayrıntıları hesaplayacak halde değildim."

"Peki sonra?"

Babam beni hemen yanıtlamadı. Birbirine dolanmış düşünceleri yeniden düzenlemek ister ya da bu eski hikâyenin ne kadarını anlatmanın uygun olacağını hesaplarcasına alnını kırıştırdı. "Annen sana hiç bizden söz etmedi mi?"

Hayır anlamında başımı salladım. Beklediği yanıt da buydu.

"Annenin karar verdiği üzere ayrıldık, ben kırık kalbimle kalakaldım."

T.me/Cinciva

Eğer bir gün önce biri bana babamın bu türden bir ifade seçeceğini, hele de bunu kendi için kullanacağını söylese ona asla inanmazdım.

"Üstelik, bak ne diyeceğim sana. İnsanın kalbinin kırık olmasının nasıl bir şey olduğunu da hatırlamıyorum. Sarsıcı ve korkunç bir duygu olduğuna dair solgun bir anım var sadece. Evet sarsıcı ve korkunçtu çünkü böyle bir şey olduğunu sonrasında defalarca yinelemiştim kendime ama artık hatırlamıyorum."

Ansızın sustu, sanki fark etmeden bir uçurumun kenarına gelmişti. Sigarasını söndürdü, başka bir şey eklemedi.

Ama ben sonrasında neler olduğunu merak ediyordum. Bunu öğrenmeliydim, benim için *acil*di. Gençliklerinde ayrıldıktan sonra nasıl olup da yeniden bir araya gelmiş, evlenmiş, beni dünyaya getirmiş ve sonra yeniden ve temelli ayrılmaya karar vermişlerdi? *Ne* olmuştu? O ikinci sefer karar kimindi? Bunun babamın işi olduğundan emindim ama şimdi kimlik duygumu üzerine kurduğum inançlarım bile –kimdim, neden böyleydim, suç kimdeydi– çürüyor, kaypaklaşıyor, başka olasılıkların varlığını ima ediyordu.

Kaşındaki yara izinin hikâyesi gizli odalara açılan bir kapıyı aralamıştı. Şimdi bakışlarımı o loşlukta saklananlardan ayırmak çok zordu. Bir şey olmamış gibi geri çekilmem mümkün değildi.

"Devam et."

Elini istemsizce yüzünde dolaştırdı. "Şimdi burada anlatamayacağım kadar çok şey yaşandı. Zaten çoğu çok da ilginç sayılmaz."

"Peki yeniden karşılaştığınızda aradan ne kadar zaman geçmişti?"

"Karşılaşmasına karşılaşıyorduk zaten."

"Yani ne zaman ... yeniden bir araya geldiniz?"

Bana tarafsız, biraz da yapmacık bir tonla aradan birkaç yıl geçtikten sonra yeniden bir araya geldiklerini ve evlendik-

T.me/Cinciva

lerini söyledi. Öylesine düz ve yavan bir özetti ki özünden arındırılmış gibiydi.

Tam o anda Mösyö Dominic geldi ve her şey yolunda mı, biraz daha brendi ister miyiz diye sordu. Babam yeterince içtiğimizi söylerken araya girmesinden memnun görünüyordu; devamını getirme zorunluluğundan kurtulmuştu, adamla konuşmaya başladı. Birbirlerine ne söylediklerini anlayamıyor ama konuyu aşağı yukarı tahmin ediyordum.

Babam ona yemekten sonra uyumak istemiyorsak ne yapabileceğimizi soruyordu. Adam yanlış anladı: Kızlarla mı tanışmak istiyorduk? İmalı bir soru işaretinin eşlik ettiği *putains*[8] kelimesini yakalar gibi oldum. Dominic şaşırmıştı, hiç öyle tipler değildik. Babam gülümsedi. Hayır hayır, kızlar değildi aradığımız. Biraz müzik dinleyebileceğimiz bir mekân ya da geç saate kadar açık bir sinema olabilirdi, uyumak istemiyorduk. Bir tavsiyesi olabilir miydi? O noktaya kadar söylenenleri takip edebilmiştim ama sonra daha hızlı konuşmaya başladılar ve ipin ucunu kaçırdım.

Konuşma sona erdiğinde Dominic not defterini alıp büyük harflerle bazı önerilerini yazdı, sayfayı koparıp babama verdi.

Kalktık, elini sıkarken ertesi akşam yeniden beklediğine dair bir şeyler söyledi –ya da ben öyle anladım– ve vedalaştık.

Lokantadan çıkıp rıhtım yönünde on dakika kadar yürüdükten sonra, "Ne yazdı o kâğıda?" diye sordum.

"Caz çalınan bir yerin adresi. Saat kaç?" Babam saat takmazdı.

"On buçuk."

"Gece yarısından önce çalmaya başlamadıklarını söyledi. Bir saat kadar buralarda yürüyüp vakit geçirelim, sonra gideriz."

---

8 (Fr.) Fahişeler. (ç. n.)

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

14

Liman çevresinde ve Panier'nin sınırlarında gezindik ama öteye geçmedik.

Sokaklar artık neredeyse tanıdıktı fakat tuhaf bir şekilde bir tehlikenin yaklaştığını hissedebiliyordunuz: Daracık sokaklarda sürünen, sessizce hareket eden, görünmeden bizi izleyen bir şeyler vardı.

Daha fazla içmemeye kararlıydık, yine de bir bara girip küçük bir masaya oturduk. Gastaut iki günümü on sekizlik normal bir genç gibi yaşamamı önermişti ama bu normallik babamın gözetimi ve eşliğinde olsa bile, şarap ve brendiyle sarhoş olmamı içermiyordu elbette.

Marsilya gezimizde içtiklerimizin en kötüsü sayılabilecek iki kahve sipariş ettik ve yeniden çene çalmaya başladık. Bugüne dek babama dair ya da babamla ilgili hiçbir şeyle ilgilenmemiştim. Şimdiyse her şey ilgimi çekiyordu: Sorular birbiri ardına dökülüyordu ağzımdan.

"Benim yaşımdayken nasıldın?"

"Bilmem. Kendimle ilgili konuşmayı ve bunu güvenilir biçimde yapmayı asla beceremedim. Bu çok yaygın bir durum sanırım. İyi tanıdığın insanlara kendilerini tanımlamalarını söylersen, neredeyse hiçbirinin bunu yapamadığını fark edersin. En iyi ihtimalle, iyi paketlenmiş birkaç klişeden birini kullanır ya da inanmaya ihtiyaç duydukları yalanları tekrarlarlar."

"Tamam ama gerçekten sevdiğin bir şey yok muydu?"

"Müziği ve matematiği severdim. Caz piyanisti ve büyük bir matematikçi olmayı hayal ediyordum. Bu iki hevesimden birinin hiç değilse yarısını gerçekleştirebildim."

T.me/Cinciva

"Ne demek istiyorsun?"

"Caz piyanisti olamadım, ancak iyi bir matematikçi oldum diyebilirim. Fermat teoremini kanıtlayarak tarihe geçmeyi hayal ediyordum ama bunu başaramadım, basit buluşlarımı da elbette kimse hatırlamayacak.

"Fermat'nın kim olduğunu açıklamalısın bana."

"On yedinci yüzyılda yaşamış bir Fransız matematikçi ve hukukçuydu. Geçmiş yüzyıllarda kişinin aynı anda matematikçi ve hukukçu olması sık rastlanan bir durumdu. Bir keresinde medeni hukuk profesörü bir arkadaşım bana hukuku anlamak için matematikçilerin düşünce yapısına sahip olmak gerektiğini söylemişti. Ben bundan şüpheliydim, o da beni ikna etmek için, iyi matematikçilerin analojileri görebildiğini ama *büyük* matematikçilerin analojiler arasındaki analojileri görebildiğini söyleyen Polonyalı büyük matematikçi Stefan Banach'ı örnek vermişti. Bu dâhice bir tanımlamadır ve arkadaşım hâkimler için de aynı şeyin geçerli olduğunu iddia ediyordu: İyi olanlar analojileri, benzer ve benzer olmayanları görürler ama büyük olanlar analojiler arasındaki analojileri görür. Yani konuyu bambaşka bir seviyeye taşımayı bilirler. Konumuza dönersek, Fermat pek çok önemli buluş yaptı ama onu yüzyıllardan beri şöhretli kılan mükemmel biçimde kanıtladığını iddia ettiği teoremdir. Ne yazık ki bulduklarını bir kitabın daracık sayfa boşluklarına yazdığı için sığdıramamıştı. Bu teoremi kanıtlamış mıydı bilmiyorum hatta bu konuda şüphelerim var ama o zamandan beri dünyanın dört bir yanından matematikçiler nafile de olsa bunu kanıtlamaya uğraştılar ve bugün dahi kimse böyle bir kanıtın olup olmadığını bilmiyor.[9] Bu nedenle çok kişi bunu Fermat varsayımı olarak adlandırmayı yeğler."

"Anlayamadım: Notlarını kitap sayfalarındaki boşluklara mı alıyordu?"

---

9 Teorem ortaya atılmasından 358 yıl sonra, 1994 yılında Andrew Wiles tarafından ispatlandı. Andrew Wiles, 2016 yılında matematiğin en prestijli ödüllerinden birisi olan Abel Ödülü'ne layık görüldü. (ed. n.)

T.me/Cinciva

"Evet, Yunan bir matematikçi olan İskenderiyeli Diophantus'un *Aritmetika* kitabına."

"Bu on yedinci yüzyılda mı oluyordu?"

"1637 yılında tam olarak."

"Peki o zamandan beri bu teorem kanıtlanamadı mı?"

"Bazıları çok yaklaştı ama hâlâ kanıt yok. Üstelik günümüzde sahip olduğumuz aritmetik araçlar Fermat dönemindekilerden çok daha yetkin ve güçlü."

"Sen hiç yaklaştın mı?"

"Yaklaştığımı *sandım* ama yanılmıştım. Yirmi yıl boyunca denedim, sonra pes ettim: Matematik genç atletlere göre bir spor."

Aradan birkaç saniye geçmesini bekledikten sonra devam etti:

"Eninde sonunda birileri başaracaktır. Şimdilik kanıt sadece bir romanın içinde bulundu."

"Ne romanı?"

"Oriana Fallaci'nin –okumadığım– son romanında kahramanın kanıtı bulduğu ama hapiste, yapayalnız, kâğıtsız kalemsiz olduğu için çözümü kayda geçiremediği, aklında da tutamadığı ve unuttuğu anlatılıyormuş."

"Mümkün mü böyle bir şey?"

Babamın yüzünde alışık olmadığım bir ifade belirdi.

"Evet, dehanın yolları sonsuzdur, aniden ortaya çıkan sezgi bilimsel buluşların vazgeçilmez bir parçasıdır ama bu sezginin kâğıt ve kalemle ayrıntılı çalışma gerektiren uzun bir kuluçka dönemi olmaksızın kendini göstermesi mümkün değildir. Romanları bir yana bırakırsak, varsayımı kanıtladığını zanneden pek çok matematikçi olmuştur ama sonra, ya tek başlarına ya da birinin yardımıyla, yanıldıklarını, kanıtlamanın bir noktasında hata olduğunu görmüşlerdir."

"Matematik senin için neden bu kadar önemli?

"*Öyleydi.* Fermat varsayımı için denemelerden vazgeçtiğimden beri öyle değil. Onu sevmemin nedeni, güzelliğin hoşuma gitmesidir diye düşünürdüm. Üzerinde çalıştığım şey-

T.me/Cinciva

lerin olası pratik uygulamaları hiç ilgimi çekmedi. Kriterim güzellikti. Saf ve basit güzellik."

Gözlüğünü çıkardı, gözlerini sımsıkı kapattı ve ovuşturdu. Fincanını alacakmış gibi yaptı ama kahvenin nasıl olduğunu anımsayınca eli havada asılı kaldı.

"Sonra matematiğin benim için kaygıyı dindirmeye, varoluşun ve öngörülemezliğinin yarattığı endişeyle mücadele etmeye yarayan bir araç, korkuya karşı bir savunma olduğunu anladım. Her kavram için farklı eşanlamların olduğu, var olan en kusursuz dillerden Almancada, kaygı ve korku tek bir sözcükle karşılanıyor: *Angst*. İşte, matematik benim için korkuya karşı savunma, kaosa karşı çare, onu evcilleştirmek için bir yöntemdi."

Burada durdu. Sanırım yüzümde epey şaşkın bir ifade vardı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu.

"Bana bu gibi şeyler anlatacağını hiç düşünemezdim."

"İkimiz de kendimizi böyle bir durumda bulacağımızı düşünemezdik. Öngörülemeyenden ve kontrol dışı olandan bahsetmiştik az önce."

"Haklısın. Devam et."

"Pek çok matematikçi –bunu açıkça dile getirme cesareti bulamasa bile– her şeyin formüllere ve sembollere indirgenebileceğini düşünmekten hoşlanır. Ne kadar bilinçliydim bilmiyorum ama ben de öyle düşünüyordum: Evrenin matematiksel bir yapısı vardır ve bize düşen onu keşfetmektir."

"Öyle değil miymiş?"

"Değilmiş. Matematik, matematikçilerin keşiflerinden önce mevcut değildi. Dünya hakkında pek çok şeyi açıklayabilen bir yapıdır ama tümünü değil." Bir kez daha es verdi. "Söylediklerimi takip edebiliyor musun?"

Ediyordum.

"Matematikçiler kendilerini üstün hissetmekten hoşlanırlar. Bunu çok iyi anlatan bir minik hikâye, bir fıkra vardır."

T.me/Cinciva

Tam o anda kara benekleri olan beyaz bir köpek yanımıza yaklaştı, bir foksteriyer kırmasına benziyordu. Arkadaş canlısı ama başına buyruk olduğunu belli edercesine, okşamamıza izin verdi, ağırbaşlı bir edayla kuyruk salladı.

Modigliani modellerini andıran kısa saçlı bir hanım "*Tati, viens ici*"[10] diye seslendi.

"Tati kimdi biliyor musun?"

"Hayır."

"Fransız bir komedyen. Zeki ve gerçeküstü bir mizahtı onunki. Geçen yıl öldü." Birkaç saniye sustu. "Annen çok severdi."

Annemin adı bir süre aramızda asılı kaldı.

"Tamam, fıkrayı anlatayım. Bir astronom, bir fizikçi ve bir matematikçi trenle İskoçya'da seyahat ediyorlar. Çayırda kara bir koyun görüyorlar. Astronom heyecanla, 'İlginç, demek ki İskoçya'da koyunlar karaymış!' diyor. Fizikçi ona hafiften aşağılayarak bakıyor: 'Siz astronomların keyfi genellemeleri! Gerçekte yadsınamaz tek gerçek, İskoçya'da en az bir tane kara koyun bulunduğudur.' Matematikçi bu ikisine bakıyor, iç çekiyor ve didaktik tavrıyla noktayı koyuyor: 'Siz ikinizle ne yapsam bilemiyorum. Söyleyebileceğimiz tek şey İskoçya'da en az bir koyun bulunduğu ve onun da en az bir yanının kara olduğudur.'"

"İyiymiş," dedim, sesimde yetişkin bir tonla. "Bence de iyi," diye onayladı; "bunu bir matematikçi –en azından bir mantıkçı– uydurmuş olmalıydı ve matematikçilerin öteki bilim insanlarına karşı takındığı tavrı gerçekçi bir biçimde yansıtıyordu."

Bir sigara daha yaktı.

Sürekli sigara tüttürmesinde, sahip çıkılıp tersine çevrilmiş bir zayıflık göstergesinin telafi edilemez ve trajik hali vardı. Birbirinin her zaman aynısı olan, sürekli tekrar ettiği hareketlerinde kendini mahvetme açısından kararlı bir seçim

---

10 (Fr.) Tati, buraya gel! (ç. n.)

T.me/Cinciva

hissediliyordu: Göğüs cebinden yumuşak ve buruşuk paketi çıkarmak, üst kısmına parmakla vurarak koyu sarı filtreyi açığa çıkarmak, dudakları arasına yerleştirmek, kibriti yakmak, dumanı kayıtsızlıkla içine çekmek.

"Bazen bıktığımı düşünüyorum."

"Neden bıktığını?"

"Hayatının büyük bir kısmını üstün bir bilginin koruyucusu olduğun kanısıyla yaşarsan ve bir gün bu kanı yerle bir olursa o zaman yerini yönünü yitirmiş hissedersin. Ansızın hiçbir şey ilgini çekmez olur."

"Ama senin pek çok ilgi alanın var; müzik dinliyorsun, iyi bir okursun."

"İşte, edebiyat içimdeki ukdelerden biri. Doğru, her zaman çok okudum. Ama temelde tavrım hatalıydı. Tehlikeli bir şekilde hem de."

"Abartmıyor musun?"

"Dur, bırak bitireyim. Ders çalışıyordum ve okuyordum ama aslında gerçekten önemli şeylerin başka bir yerde olduğu inancındaydım. Gerçek bilgi bilimsel olandı, özellikle matematikti ve geri kalanların en zekisi bile gevezelikti. Romanları, felsefe, siyaset, sosyoloji kitaplarını, bazı entelektüellerin polisiye ya da bilimkurgu kitaplarını okuduğu gibi okuyordum. Bunlar benim için hoşça vakit geçirme araçlarıydı, utanç verici olduklarını düşünmüyordum elbette ama içeriklerinin her zaman bilincinde olman gerekirdi, zira burada net bir hiyerarşi söz konusuydu. Ciddi okumalar vardı ve bir de oyalanmak için okunanlar; oyalanmak için okunanların da daha zarif, entelektüel anlamda daha derinlikli olanları ve olmayanları vardı ama nihayetinde hepsinde amaç aynıydı: Oyalanmak. Kendine bunları tüketmek için izin verirdin, ama zihinsel bazı sınırlar dahilinde. Sözkonusu Sartre'ın bir makalesi olsa bile bu böyleydi. Ciddi işlere dönmeden önce zihninin havailikle vakit öldürmesi. Şimdiyse iskemlemi altımdan çekmişler gibi hissediyorum."

T.me/Cinciva

Kırılganlaşmıştı. Omzunu şöyle bir tutup sıkmak geldi içimden ama cesaret edemedim.

Şakaklarını ovuşturdu ve gözlerini kıstı. "Belki beklentilerime yaklaşamadığımı fark ettiğim için böyle hissediyorum ama matematik konusunda şanlı hayallerimi gerçekleştirebilseydim bile kendimi yine bu noktada bulacaktım. Sanırım işin özü şu, yaşlanıyorum ve ölümden korkuyorum." Bir an sustu, sonra, "Seninle bu türden konuları konuşmamalıyım," dedi fikrini kesinlikle değiştirmişçesine başını sallayarak.

"Bunları konuşabileceğin başka biri var mı?"

Soruyu doğru anladığından emin olamayan biri gibi baktı bana.

"Hayır, hiç kimsem yok," dedi sonunda.

"O zaman benimle konuş."

Bu yanıt onu etkilemiş, en azından bir seçenek olduğunu fark ettirmiş gibiydi. "Haklısın," diye fısıldadı. "Seninle konuşayım." Sesinde karşılıklı sarf edilen bu sözlerin tuhaflığını ima eden alaycı bir ton yoktu. "Asla yaşlanmayacağımı düşünürdüm. Hayatımın bir noktasında 'Kırk yaşımdayım' diyeceğim aklıma dahi gelmezdi. Oysa şimdi elliyi de geçtim."

Sigarasını neredeyse emerek bitirirken dumanı içine öyle derin çekti ki yanaklarında iki çukur belirdi.

"Genç ölmeliydim. Fiziksel olarak değil: Matematikçi olarak. İş değiştirmeli, gücümün tükendiğini hissetmeye başladığım anda bırakmalıydım. İnsan ne kadar başarılı olursa olsun –ki ben *epey* iyiydim– bir an gelir ve üstün yeteneğe hatta dehaya oranla vasatlığını fark eder. İşte yeteneklerinin sınırına ulaştığında durmayı bilmelidir ama bu neredeyse hiç olmaz."

"Matematiğe yeteneğin olduğunu ne zaman keşfettin?"

Sorum o anda kulağa sitem ediyormuşum gibi geldi: Sanki konuşması ve söylediği şeyler hoşuma gitmemiş gibi.

Bunu o da hissetti, ses tonu daha az hüzünlüydü şimdi. "Küçüklüğümden beri denebilir. Ama belirleyici bir olay var.

T.me/Cinciva

Seni bekleyen kaderi bir şekilde fark ettiğin ve hatırlamaktan hoşlandığın bir önsezi."

"Anlat haydi."

"Ortaokula henüz başlamıştım, ilk haftalardı. Öğretmen tarihteki ünlü matematikçilerden biri olan Gauss ile ilgili, onun çocukluğuna dair kısa bir hikâye anlattı. Güya bir gün –Gauss dokuz yaşındayken– sınıftaki öğrenciler göze batacak şekilde hareketliymişler. Öğretmen de onlara 1'den 100'e kadar tüm sayıları toplamalarını söylemiş. Aklınca çocuklar bir süre meşgul olacak, kendisi de kafa dinleyecekmiş."

O sırada üzerlerinde bol gömlekler ve sandaletler olan, benim yaşlarımda ya da benden biraz daha büyük hippi görünümlü bir kızla delikanlı yanımıza yaklaştı, bize İngilizce, *Hi brothers*,[11] dediler ve sigaramız var mı diye sordular. Babam paketini çıkardı, içinden üç dört tane çıkarıp onlara uzattı.

Bakışlarımız yeniden buluştuğunda "5050" dedim.

"Nasıl?"

"Toplam 5050."

"Ah, demek anlatmıştım bu hikâyeyi sana."

"Hayır."

"Hayır ne?"

"Anlatmamıştın."

Babamın yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdi. "Nasıl yaptın?" diye sordu yavaşça.

Bir an düşünmem gerekti. "Şey, rakamları bir çizgi üzerinde sıralanmış olarak gördüm. 1'den 100'e kadar. Sonra bu çizgi, çizgi filmdeki gibi hareketlendi ve çembere dönüştü; uçlardaki 1 ve 100 birbirine değdi. İşte o noktada onları toplayıp 101 bulmak akla yakın geldi. Sonra çemberin çapının 1 ile 100 arasındaki noktadan başladığını ve tam 50 ile 51 arasındaki noktaya vardığını gördüm. Onları da topladım ve sonucun aynı olduğunu gördüm; 100 sayısının toplamı her

11 (İng.) Selam biraderler. (ç. n.)

T.me/Cinciva

seferinde 101 olacak şekilde çiftlere bölünebildiğini gördüm. Öyle olunca 101 ile 50'yi çarptım yani 100x50+50."

"Bunu formüle dönüştürebilir misin?"

"Sanırım evet."

Daima yanında bulundurduğu bloknotuyla tükenmezkalemini uzattı ve ben de şunu yazdım: n/2 (n+1). Sonra yeniden düşünüp şöyle değiştirdim: n(n+1)/2.

"Bu daha iyi."

Kalemini iade ettim. Sigaraymış gibi tuttu elinde, her an dudaklarının arasına götüreceğinden emindim.

"İlk sömestrde kaç aldın matematikten?"

"Altı."

"Yıl sonunda kaç alacaksın?"

"Altı?"

"Neden?"

"Neden ne?"

"Ne demek istediğimi biliyorsun."

Omuz silktim. Babam bana doğru eğildi.

"Küçüklüğünde, ilkokulun ilk yıllarında çok başarılıydın. Sonra ortaokula geçtin ve her şey değişti."

Babam evden ben ilkokul dörtteyken ayrılmıştı ve –o ana dek üstün olan– okul başarım, neredeyse sınıfta kalacak kadar düşmüştü.

Ortaokulun başında toparlanmış ve kendimi zorlamadığım bir ortalama tutturmuştum: Bütün derslere yeteri kadar çalışıyor ve bazen yedi, daha çok altı alıyordum. Küçükken sahip olduğumu sandığım matematik yeteneğim yok olmuştu.

Yeniden dönüp babama baktım. Yüzünde tahammül edilmesi güç, derin bir kırılganlık gördüm. Yüzümü çevirmek zorunda kaldım.

"Orta birdeki öğretmeninle ilgili şu hikâyeyi bitirmedin."

Hafiften irkildi. "Ah, evet. Gauss'un elbette ki birkaç saniyede sonucu bulduğunu söyledi, acaba biz de başarabilir miyiz diye sordu."

"Ve yanıtı sen verdin."

"Evet."

T.me/Cinciva

"Peki öğretmen ne dedi?"

"Nasıl başardığımı sordu. Rakamların bir çizgiye sıralandıklarını gördüğümü ve iki ucu topladığımı söyledim: 100+1. Sonra da 99 ile 2'nin toplamının da aynı olduğunu fark ettim. Gerisi kolay oldu. Ama senin çembere dönüşen çizgi ifaden daha güzeldi. Kesinlikle resim yeteneğinin de katkısı var bunda."

"Gauss nasıl yapmıştı?"

"Bilinmiyor. Bu yaşanmış bir hikâye mi yoksa dâhiler hakkında anlatılan mitlerden biri mi o bile bilinmiyor. Sonradan öğrendim ki bizim öğretmen her sene orta birlere bu testi uygularmış. Bildiğim kadarıyla doğru yanıtı veren sadece iki kişiymişiz; diğerinin kim olduğundan haberim yok."

"Öğretmenin memnun olmuştur."

"Bana dokuz vereceğini söyledi. Aslında sonucu bu kadar kısa sürede bulmanın onu hak ettiğini ama şimdi tam not verirse kendimi geliştirmek yerine yeteneğimi harcarım diye bir not kırdığını ekledi." Sonra durup bir an düşündü. "Sözlerini tam olarak hatırlamıyorum ama anlamı buydu: İnsan yeteneğini savurganca harcamamalıdır."

T.me/Cinciva

15

Saat on bir olmuştu.

"Ne dersin, şu müzik kulübüne gitmek istiyor musun?"

"Evet, daha önce hiç caz dinlemedim, belki hoşuma gider.

"Hiç caz dinlemedin *sanıyorsun*. Caz her yerdedir, demişti birisi."

"Kimmiş o?"

Kıs kıs güldü. "Ben. Fakat caz, hakkında en çok aforizma üretilen konulardan biridir. En ünlüsü Louis Armstrong'unkidir: "Caz nedir diye sorma gereği duyuyorsan, asla öğrenemeyeceksin demektir.'"

Küçük haritayı çıkardı ve Dominic'in bizim için işaretlediği adrese baktı.

"Yürüyerek ancak kırk dakikada varırız. İstersen taksiye binelim."

"Yürüyelim, zaman geçirmiş oluruz."

"Dominic, mahallenin şöhretinin pek iyi olmadığını söylemişti."

Omuzlarımı silktim. "Liman da berbat bir mahalleydi."

Babam daha fazla itiraz etmedi ve yeniden Canebière Caddesi boyunca yürümeye başladık. Ortalıkta pek kimse kalmamıştı ve belki de bu nedenle neon ışıkları daha parlaklaşmış, bazı yerlere kendilerine has mahrem bir hayatları varmış gibi bir hava katmıştı.

Bir porno dükkânının önünden geçtik, sonra bir başkasının. Üçüncüye yaklaşırken babam içeri girmek ister miyim diye sordu.

T.me/Cinciva

"Şaka mı yapıyorsun?"

"Yalnız ya da bir arkadaşınla olsaydın, girer miydin peki?"

Yapmacık bir tereddüt göstermeden, "Evet," diye yanıtladım onu.

"Ben de. O halde içeriye girip bir göz atalım ve bu arzumuzu da bertaraf etmiş olalım."

Böylece girdik kapıdan. Dışarıyı içeriden ayıran ağır bir plastik perde vardı: Gerçek dünyadan farklı bir yer, bir başka boyuttu burası.

Her şeyi sanki şu anda karşımdaymış kadar net hatırlıyorum: Aydınlatma son derece sert ve soğuktu, filmlerdeki morg sahnelerini hatırlatıyordu, mekân tahmin edebileceğimden çok daha büyüktü. Dışarıdan küçük, birkaç metrekarelik bir dükkân gibi görünüyor, perdenin arkasına geçince son derece geniş ve derin bir yere dönüşüyordu. Duvarlarda raflar, ortada ürünlerin sergilendiği tezgâhlar vardı; çevrelerinde altı yedi müşteri göz göze gelmemeye çalışarak dolaşıyordu. Tek görevli benden birkaç yaş büyük sıska bir gençti, kasanın arkasında oturuyor ve tek başına satranç oynuyordu.

Videokasetler ve dergiler temalara göre ayrılıp dizilmişti: orji, lezbiyen, SM, gey, kırbaç, hayvan. Nesnelerin çeşidi ise gerçekten her zevke uyacak kadar genişti; kremler ve pomatlar dört değişik dilde boyutta inanılmaz bir büyüme vaat ediyordu, "sekiz santime kadar" yazıyordu bir kutunun üzerinde, müşterinin hayal gücüne *hiçbir şey bırakmayan* çizimler vardı.

Arada sırada babam ne yapıyor diye bakıyordum. Raflar arasında dolaşır ve her şeyi dikkatle incelerken, ticari bilgisini çeşitlendirecek ipuçları ararmış gibi rahattı. Derken eline bir kırbaç aldı –namı diğer dokuz kuyruklu kedi– ve yavaşça vurarak kolunun üzerinde denedi.

Mekânın en dibinde kabinler vardı. Göz atmak için yaklaştım: Her kapının yanında bir jeton deliği vardı, beş frank atarak içeriye girebilir, geniş repertuvardan –yine raflardaki

T.me/Cinciva

tematik sıralamayla– bir film seçebilir ve birkaç dakika boyunca bu mahrem görüntülerin ve bağlantılı ayrıcalıklarının keyfini sürebilirdiniz.

Her kapının üzerinde şöyle yazıyordu: "*Prière de laisser cet endroit aussi propre que vous désirez le trouver en entrant.*" Bu yeri girdiğinizde bulmak isteyeceğiniz şekilde temiz bırakmanız rica olunur.

Bir an oraya beş frank atmak geldi içimden, hatta elimi para bulma amacıyla cebime atmıştım ki tanımlayamadığım, yüksek ve gırtlaktan çıkan sesler duydum, sanki biri güçlü bir şekilde boğazını temizliyordu. Kabinlerin birinden geliyordu ses, giderek yükselen heyecanlı solumalarla karıştı ve hayli etkileyici bir inlemeyle sona erdi.

Bir iki saniye sonra sözkonusu kabinden sigara kokan bir ihtiyar, lekeli olduğu açıkça görülen pantolonun düğmelerini iliklemeye çalışarak çıktı; kapının üzerinde yazan tembihi de kuvvetle muhtemel yerine getirmemişti.

İçgüdüsel biçimde elimi cebimden çektim, babamın yanımda olduğunu fark ettim.

Kayıtsız bir ses tonuyla, "Gidelim mi artık?" dedi.

Çıkışa yöneldik. Satranççı kasiyer bize dönüp bakmadı bile; hırsızlık yapan olursa nasıl kontrol ediyorlar acaba diye düşündüm.

Bir süre sessizce yürüdük.

"Ben küçükken piyano çalardın, şimdi hatırladım," dedim. "Evde hâlâ duran piyanoyu."

"Evet, doğru."

"Ama ne çaldığını anımsamıyorum."

"Her şeyden biraz, ama çoklukla klasik caz çalardım."

"Gençliğinde piyano dersi mi aldın? Hiç bilmiyorum bunu."

"Yıllarca bir hocaya gittim ama hoşuma giden şeyleri çalmayı ancak ders almayı bıraktığım zaman öğrendim. Üniversite yıllarında üç arkadaşımla bir grup kurduk: piyano,

T.me/Cinciva

davul, bas ve saksofon. Dans salonlarında ya da düğünlerde müzik yaparak üç beş kuruş kazanıyorduk. Eğlenceliydi. Yıllar boyunca plak çıkarmayı konuştuk. Sonra mezun olduk ve herkes kendi yoluna gitti ve yolların hiçbiri müziğe çıkmıyordu."

"Beste yapıyor muydunuz?"

"Evet, birkaç parça yazdık. İki üç tanesi hiç de fena değildi bence."

"Ne zamandır çalmıyorsun?"

"Arada sırada hâlâ çalıyorum."

"Evinde piyano yok ama."

Yürümeye devam ederken onaylayarak başını salladı.

"Nasıl çalıyorsun peki?"

"Piyano satan bir arkadaşa gidiyor, orada alıştırma yapıyorum. Her seferinde başka bir piyano seçiyorum."

"Piyanoyu neden yanında götürmedin?"

"Bilmem. Belki ayrılmak istemediğin bir yerde bıraktığın nesne, oraya bağlı kalmanın bir yoludur. Dönmeyi ummanın bir yolu. Bilmiyorum."

Bu yanıtı hiç beklemiyordum. Eğer annemi ve beni terk etmeye karar verdiyse, şimdi bu sözlerin manası neydi?

Başka açıklama istemedim: Bu çok fazla konuya açıklık getirecekti ve ben bunu göğüsleyemeyecektim. Buna hazır değildim.

"Sen ne türden müzikle ilgileniyorsun?" diye sordu babam.

"Tutkulu sayılmam. Kendi müziğini yazıp söyleyenleri – bazılarını– dinliyorum, rock dinliyorum; bir hikâyesi olan ya da sana bir hikâyesi olduğunu hayal ettiren şarkıları seviyorum. Beni daha çok ilgilendiren şarkıların sözleri oluyor."

"Bir örnek verebilir misin?"

Bir an düşündüm. "Don McLean'in bir baladını çok seviyorum ama sanırım adı sana bir şey ifade etmeyecektir."

"Duydum sanki. Neydi şarkının adı?"

T.me/Cinciva

"'American Pie.' 1959 yılında yaşanan bir olayı, üç müzisyenin ölmesine sebep olan bir uçak kazasını anlatıyor. Sembollerle dolu bir şarkı ve onu dinlemeyi seviyorum çünkü her seferinde yeni bir anlam ya da gizli bir olay keşfediyorum gibi geliyor. Neredeyse dokuz dakika sürüyor."

Duraksamadan, "Dinlemek isterim," dedi.

"Tamam, döndüğümüzde veririm plağı sana."

Yüzünde belirsiz bir tebessüm belirdi. "Aslında sana dair hiçbir şey bilmiyorum. Arzuların, yapmak istediklerin hakkında hiçbir fikrim yok. Belki tüm anne babalar için bu böyledir."

"Ne istediğimi ben de bilmiyorum," diye itiraf ettim. "Bunu kendime sordum ama boşluğa bakmaktan farkı yoktu. Sana bir şey söyleyebilirim ama meraklanmayacağına söz ver. Zaten geçmişte kalmış bir şey."

"Meraklanmayacağım. Söz."

"Birkaç kez intihar etmenin nasıl bir şey olduğunu düşündüm."

Yüzünün ifadesi değişmedi. "Ne şekilde?"

"İşte sorun da oydu zaten. Garantili görünen bir yöntem bulamıyordum. Yani, acı çekmeyeceğimi garantileyen bir yöntem."

"Hâlâ düşünüyor musun bunu?"

"Hayır, bir süredir düşünmüyorum."

"Bunu ben de yaşadım."

"Sahiden mi?"

"Lise döneminde. Sonra üniversitenin sonlarına doğru bir gece, birkaç arkadaşa açtım bu konuyu. İçimizden biri son sınavını vermişti ve mezun olmak üzereydi. Acayip içmiştik, sırlar ortaya dökülmeye başladı ve ben intiharı aklımdan geçirdiğimi itiraf ettim. Arkadaşlarımın altüst olacağını sanmıştım. Bir şekilde oldular da ama benim sandığım anlamda değil. Aramızda bunu düşünmeyen yoktu ve her birimiz bunun kendimize özgü ve nadir bir durum olduğunu sanmıştık."

T.me/Cinciva

Sessizliğe daldık. Bazı anlar bellekte silinmez şekilde yer eder: Dünyayı görmeni değiştiren bir şey olmuştur. Bir anlık bir şey. İntihar konusunda anlattıkları beni o ana dek yaşadığım ergenlik dehlizinden çıkardı. İçindeyken kişisel deneyimlerimin benzersiz, tarif edilemez, trajik ve her şeyden öte başkalarınca anlaşılması imkânsız olduğunu sandığım o dehlizden.

"Bir yıl önce bizim okuldan bir çocuk intihar etti."

"Biliyorum, anımsıyorum."

"Sahiden mi?"

"Bunun hakkında seninle konuşmak istemiş ama yapamamıştım. Yakından tanıdığın biri miydi?"

"Hayır, sadece göz aşinalığım vardı. Birkaç kez okulun arka bahçesinde top oynamıştık."

"Neden yaptığı anlaşıldı mı?"

Kollarımı iki yana açtım. "Kimse bir şey anlamadı."

"İnsanların zihinlerinde ve ruhlarında başkalarının asla keşfedemeyeceği bağlantılar vardır. Bunları açıklamaya çalışmak kişiyi delirtebilir." Babam burada elini yeniden sigara paketine attı.

"Biraz daha az sigara içebilir misin?"

Bunu bir solukta, kendimi de şaşırtarak söylemiştim.

Bir anlığına bana baktı. Sonra paketi ve kibriti cebine soktu.

Bir kavşağa gelmiştik. Babam haritaya göz atmak için durdu. Etrafta kimseler yoktu. Solumuzdaki yolu işaret ederek, "Bu taraftan," dedi. "Neredeyse geldik sayılır."

T.me/Cinciva

16

Binaları birbiri ardına geçince şehir, şuraya buraya park etmiş birkaç otomobilin bulunduğu yarı ıssız bir banliyöye dönüşmüştü. Yabani otlar ve çöplerle dolu bahçeler, pis kokular, üzerine tahta çakılarak kapatılmış perili binalar, boş gibi görünen, tek tük penceresinde ışık yanan toplu konutlar, arkalarında terk edilmiş depoların göründüğü yıkık duvarlar vardı. Dört bir yanda terk edilmişliği ve ıssızlığı yansıtan bir hava vardı.

Küçük bir köpek sürüsü karşı kaldırıma geçti: En önde kırma bir çoban köpeği vardı, diğerleri, *Abbey Road* plağının kapağını anımsatan bir koreografiyle peşi sıra yürüyordu. Dar bir sokağa girince teker teker görünmez olup karanlığın içinde eridiler ve bir an sonra onları sahiden gördüm mü diye düşündüm.

"Doğru yerde olduğumuza emin misin?"

Haritayı gösterdi. Yürüdüğümüz yol, Dominic'in kâğıda yazdığı yoldu. "Buralarda olmalı ama bir caz kulübü için kesinlikle tuhaf bir mahalle," dedi babam.

"Ben her ihtimale karşı şunu alıyorum," diyerek yerden, betonu güçlendirmede kullanılan, paslanmış bir demir çubuk aldım. Bana –saçmalama, bırak o şeyi gibi– bir şeyler söylemeye yeltendiyse de, çevreyi göz önüne alıp, silahlanmanın çok da kötü bir fikir olmadığını düşünmüş olmalı ki sustu.

Yürümeye devam ettik. Yanımızdan bir taksi geçti ve birkaç yüz metre ötede durdu. İnen üç kişi bir yere girdi, taksi ise bu mahallede bir dakika daha kalmak istemiyormuşçasına hızla uzaklaştı.

T.me/Cinciva

"Belki şurasıdır," dedim.

"Bence de öyle olmalı," dedi babam oraya yönelerek.

Yarı açık demir kapının ardında uzanan avlunun dibinde alçak bir bina vardı ve kapısında yeşil ve mor ışıkla *En Fusion* yazıyordu. Demir çubuğu bir kenara attım, yaklaştık. Binanın yakınına otomobiller park etmişti, girişteyse tehditkâr görünümlü iki adam dikiliyordu. Biri iriyarı, şişman bir adamdı, yüzünde yoldan çıkmış Buda'ya benzer bir ifade vardı; öteki tam tersi, sıska ve esmerdi, kayış gibi görünen kolları kaslıydı. İkisi de kavga etmek istemeyeceğin tipte adamlardı.

Davetiyemiz var mı diye sordular. Babam davetiyemiz olmadığını, davetiye gerektiğini bilmediğimizi, *Chez Papa*'nın sahibi Dominic'in müzik dinlemek için burayı önerdiğini söyledi.

Dominic'in ismi işe yaradı. Birbirlerine baktılar, sözünün sayıldığı anlaşılan iri adam onayladı. Sıska olan, adam başı yüz frank aldı, bilet falan kesmedi, girmemize izin verdi.

Loş ışıklı, çok kalabalık, geniş bir mekândı; pencereler ardına dek açıktı; içerisi paslı demir, sigara ve beden kokuyordu. Bir kenarda ahşap tezgâhlı bir bar vardı; etrafındaki her yer talaş doluydu, diğer köşede zamanla aşınmış tuğla bir duvarın önündeyse müzisyenler sahnede yerini almaya başlamıştı.

Babam sigarasını yaktı.

"Tuhaf yer, değil mi?

"Tuhaf yer, evet."

"Ben bir şeyler içeceğim ama belki sen..."

"Ben de içeceğim. Gastaut on sekiz yaşındaki birinin yapabileceği her şeyi yapmamı söyledi; doktor talimatlarına uymamız gerekir."

Babam teslim oluyormuş gibi ellerini havaya kaldırdı. Bara gidip –*perroquet* denen– pastis, nane şurubu, buz ve sudan oluşan iki kokteyl aldık. Çocuklukta içilen bazı içecekler gibi hoş ve ferahlatıcı bir tadı olsa da bir süre sonra zihni bulandıran, bacakları titreten türden bir içkiydi.

T.me/Cinciva

İnsanları inceledim. Hepsi benden yaşça büyüktü ama aralarında pek çok kız vardı: Bazıları pek genç, bazıları gayet güzeldi, kimileri etek kimileri dar pantolon giymişti, bayağı ama neşeli bir görünümleri vardı ve önümdeki sonsuzmuş gibi görünen bu uzun gecede ve yeni hayatımın tüm öteki gecelerinde –zira o anda yeni bir hayatın başladığını düşünüyordum– olacakları merak ediyordum; halimden memnundum, uyumamanın o kadar da kötü bir şey olmadığını, insan onsuz yaşamayı öğrenirse zamanının uzayacağını ve ilginçleşeceğini düşünüyordum.

Sahnede müzisyenler değişiyordu. On beş dakikada bir davulcu, saksofoncu, kontrbasçı ya da trompetçinin yerini bir yenisi alıyordu. Kısa bir süre gizli bir kabahati saklarmış gibi bakan gözleriyle davul çalan genç kız dışında hepsi erkekti. Sadece piyanist değişmiyordu: Beyaz gömlekli, siyah kravatlı, başında alnını açmak için geriye yatırdığı gri bir Borsalino şapkası olan bir tipti. Her parçadan önce bir sigara yakıp bir iki nefes çekiyor, sonra küllükte öylece bırakıyordu; sigaradan çıkan dumanın ölümcül kıvrımları yüzünün önünde havaya yükseliyordu.

Babam bana bunun bir *jam session* olduğunu açıkladı.

"Müzisyenler önceden belirlenmiş bir program olmadan hatta bazen tanışmadan bir araya gelir, standartlar üzerinde birbirleri ardına doğaçlama yaparlar."

"Standart nedir?"

"Doğru ya, standart... Ünlü ve zamanla klasik olmuş, herkesin bildiği bir caz parçasıdır. Bir tema, üzerine doğaçlama yapılan müzikal bir dizge. Bir çerçevedir."

Müzisyenlerin önündeki masalardan biri boşaldı, gidip oraya oturduk. Babam haklıydı: Hiç caz dinlemediğimi sanmıştım. Yani caz olduğunu bilerek dinlememiştim ama uyumsuzluklar, sololar, sorular ve yanıtlar, anıştırmalar arasında bir şeylere aşinaydım.

Babam mutlu görünüyordu, bunu ifade etmek için daha az banal bir sözcük bulamadım. Yeni bir parçaya başladıkla-

T.me/Cinciva

rında babam ismini ve bestecisini söylüyordu. Sonra da ritim tutarak, başarılı kısımlara başının hareketiyle eşlik ederek ve kendini vererek dinliyordu.

Şimdi sahnede dört kişi vardı: piyano, davul, kontrbas ve trompet. Davulcu uzun ve kır saçlarını topuz yapmıştı, orada olmayan birini ararcasına çevresine bakınıyordu. Çok terliyor, arada sırada havluyla yüzünü kuruluyordu.

Kontrbasçı uzun boylu, yakışıklıydı, sadece önüne bakıyor, utangaç görünüyordu. Eski zaman fotoğraflarında damadın gelinine sarıldığı gibi sarılmıştı enstrümanına.

Trompetçi elli yaşlarında ve siyahiydi, yüzü çopurdu, bakışlarında deva bulmaz bir bezginlik vardı: Kimse benim neler çektiğimi bilmez ve size anlatmaya da niyetim yok der gibiydi. Oradaydı ama hiçbir şey umurunda değildi. Yaptığı müzik dışında hiç ama hiçbir şeyi umursamıyordu; gözlerini yumduğunda, boynundaki damarlar şiştiğinde, trompetiyle havada bir yerde gizlenmiş bir fikri arar gibi yaptığında notalar yürek paralayacak şekilde, ağır ağır yükselip alçalıyor, insanı adeta hipnotize ediyordu. Her şeyin anahtarı olan gizli bir kuralı arar gibiydi.

Babam eliyle masaya, ayağıyla yere vuruyordu. Müzisyenlere –özellikle de trompetçiye– bakarken yüzünde belli belirsiz bir gülümseme vardı.

Aradan biraz zaman geçtiğinde, "Çok bir şey bildiğimden değil ama içlerinde en iyisi trompet çalan galiba," dedim.

"Öyle. Ötekiler de gayet iyi çalıyor ama o gerçekten niyetini koyuyor ortaya."

Niyetle ne demek istediğini soracaktım ama babam konuşmaya devam etti.

"Bu parçanın adı *So What*, bir Miles Davis bestesi. Bu yüzyılın en büyük müzik dâhilerinden biri. Hatta 'bu yüzyılın' ifadesini kullanmasak da olur. Tüm zamanların en büyük müzik dâhilerinden biri. Müzik tarihini değiştirmiş biri."

Tam o anda –ya da daha sonra, ama bellek gönderme yaptığı olaylara anlam ve düzen vermek için anıları düzen-

T.me/Cinciva

lemeye meyillidir– sahneye biri çıktı ve piyaniste yaklaştı. Kulağına bir şeyler fısıldadı, o da yerdeki kadehini aldı, ayağa kalktı, diğer müzisyenlerden özür diledi, seyirciye dönüp hafifçe eğilerek selam verdi, şapkasını alnına indirdi ve sonra zayıf bir alkış arasında sahneden ayrıldı. Ötekiler çalmaya ara verdiklerinde piyanistle konuşan adam seyirciye –bize– döndü ve piyano çalmak isteyen biri var mı diye sordu.

Gönüllü çıkmayınca iki ya da üç kez davetini yineledi ama yine de sonuç alamadı.

Babam sanki kalkmaya niyetlenmiş fakat yeniden düşününce "saçmalama hocam, boş ver" dercesine pozisyon değiştirdi.

"Sahneye çıkmak istiyor musun?" diye sordum alçak sesle.

"Yok, yok, çıkmasam daha iyi," diye yanıtladı, alçak sesle.

"Neden daha iyi olsun? Yani çalabiliyorsan, neden çıkmıyorsun?"

Gözlerini sahneye, piyanistin boş iskemlesine dikmişti. "Çıkmasam daha iyi," dedi yeniden.

"Haydi," dedim, ne dediğimin farkına bile varmadan. "Seni çalarken dinlemek isterim."

Babam bana döndü ve duyduklarına inanamamış gibi gözlerimin içine baktı. Sonra başını onaylarcasına sallayıp ayağa kalktı, sahnedeki adamın dikkatini çekmek için elini salladı.

O piyanoya doğru yürürken altından kalkamayacağını düşünüp bir an korktum. Gençliğinde düğünlerde ve öğrenci partilerinde çalmıştı, arada sırada da ödünç piyanolarda alıştırma yapıyordu: Yani en iyimser ifadeyle amatördü; belki de onu ıslıklamaktan, rezil etmekten kaçınmayacak yabancı Fransızların önünde boktan bir duruma düşmeye mecbur etmiştim.

Neden çenemi tutamadım, diye sordum kendime. Bardağımın dibinde eriyen buzu pipetle içime çekerken onarılması mümkün olmayacak bir şeyler yaşanacakmış gibi bir hisse kapılmıştım.

T.me/Cinciva

Babam oturdu, sonra hemen kalktı ve kenarlardaki topuzları çevirerek taburenin yüksekliğini ayarladı, bir iki akor denedi, boyun kaslarını gevşetti, klavyeye bakarak bir iki deneme daha yaptı. Sonra başını kaldırdı, tek tek diğer müzisyenlere baktı.

"So What, *ça va*?"[12] diye sordu trompetçi.

"*Ça va*,"[13] diye yanıtladı babam ve başka bir şey ekleme-den çalmaya başladılar.

Baştan şüpheliydim. Müzikten pek anlamazdım, hele bu müzikten hiç anlamıyordum ama sanki birkaç nota eksik çalıyormuş, gerilmiş, diğerleriyle senkronize olmak için doğru zamanı arıyor gibi gelmişti bana. Bir giriş kapısı arıyordu sanki.

Sonra yavaş yavaş tuşlar bağımsızlıklarını kazandı, piyanonun sesi daha derin ve zengin bir renge büründü, babam daha önce başlamış bir sohbete nezaketle katılan biri gibi diğerleriyle söyleşmeye başladı.

Her davranışını sancıyla, sızıyla inceliyordum: Gördüğüm her şey babamın zihnimdeki imgesine öylesine yabancı, öylesine gizemliydi ki.

Bazen gözlerini yumuyor, öne arkaya sallanıyordu. Elleri çevik ve hızlıydı: Hareketleri zarif bir sadelik hissi, başarılı bir mecaz, dünyada bir varoluş şekli, bir üslup ideali taşıyordu.

On dakikadan beri çalıyorlardı, trompetçi solosunun ortasındayken sahnenin bir kenarından Borsalino şapkalı piyanist göründü. Durdu, gülümseyerek izledi. Babam onu gördü, başıyla, "tamam gördüm seni, birazdan devrediyorum," derçesine bir hareket yaptı. Öteki eliyle, "çalmaya devam et" anlamına gelen bir işaret yaptı. Babam gülümsedi.

Trompetçi bunu fark etti –demek ki sandığım gibi kendinden geçmiş değildi–, birkaç bitiş notası üfledikten sonra

---

12 (Fr.) "So What, tamam mı?" (ç. n.)

13 (Fr.) Tamam. (ç. n.)

T.me/Cinciva

babama döndü ve sırayı ona verdi. "Haydi, sıra sende" diyen çopur yüzlü siyahinin tüm bedeniyle babama dönüşünde, baş hareketinde ve çalışında, sahneye çıkıp onlarla çalma cesaretini gösteren amatör piyaniste duyduğu saygının işaretleri vardı.

Ve babam solo yapmaya başladı. Kendime bile itiraf edemezdim ama onunla gurur duyuyor, övünüyordum, yanımdakilere piyano başında oturan, elli bir yaşında olmasına rağmen çok daha genç gösteren uzun boylu, zayıf ve zarif kişinin benim babam olduğunu söylemek istiyordum.

Hüzün kokan nihai dizilerden sonra seyircinin sevgi dolu alkışı patladı. Ben de alkışladım ve beni gördüğünden emin olana kadar devam ettim çünkü yanlış anlama denen bir şeyin var olduğunu anlamaya başlıyor ve o anda buna izin vermek istemiyordum.

Sonraki yıllarda farklı icra ve formlarda çokça caz dinledim. O Marsilya gecesinde hiç bilmediğim varyasyonlar, yorumlar, uyumsuzluklar, aralıklar, kromatik müzik, etkileşim, modal caz, serbest caz gibi kavramları tanıdım.

Ama –az ya da çok– caz hakkında gerçekte ne öğrendiysem o gece öğrendim.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

17

Geldiğimiz gibi yürüyerek dönmeye karar verdik. Taksi çağırabilirdik ama zaman öldürmek için yürümenin daha iyi olacağını düşündük.

"Zaman öldürmek. Ne aptalca bir tabir. Zamanı öldürmemize falan gerek yok, o zaten bize ihtiyaç duymadan geçip gidiyor," dedi babam.

"Kimi zaman bazı kalıp cümleler, bunların nereden kaynaklandığı takılıyor aklıma. Bazıları sahiden çok anlamsız. Timsah gözyaşları mesela. Ne demek bu?"

"Biliyordum sanki ama şimdi hatırlayamadım."

"Oldum olası nefret ettiğim bir laf. Belki de ortaokulda nefret ettiğim bir öğretmen söyleyip durduğu için."

Gelirken yere attığım demir çubuğu gördüm, bir an düşündükten sonra eğilip yerden aldım. "Ne olur ne olmaz," dedim.

Önceki sefer olduğu gibi bir şey demedi. Bu sefer üzerinde düşünmedi bile.

"Zamanı öldürmek konusunda çok iyi bir cümle okudum," dedi, bir plastik şişeyi tekmelerken.

"Neymiş o?"

"Çok geç oldu, erkenden."

Kıkırdadım ama o kısa cümlenin geçerliliğini ve ölümcül doğruluğunu anlayacak yaşta değildim daha.

"Böyle piyano çaldığını hayal bile edemezdim," dedim birkaç blok daha yürüdükten sonra.

T.me/Cinciva

"Gidip tabureye oturduğumda korkudan altıma edecektim az daha. Ama neyse ki sonrası iyi gitti. En sevdiğim parçalardan biriydi."

"Cazın hoşuma gideceğini ummazdım."

"Ama?"

"Ama hoşuma gitti, nedenini açıklayamasam da."

"Cazın güzelliği mükemmel olmayışındadır. Kelimenin etimolojik anlamından kaynaklanan bir şeyde."

"Ne kastettiğini anlayamadım."

"*Perfetto*[14] Latince *Perficere*'den gelir ve bunun anlamı da tamamlamaktır. Etimolojik anlamda *imperfetto* da tamamlanmamış olan şeydir. Tamamlanmamış oluşu cazı tüm öteki müzik türlerinden ayırır. Örneğin klasik müzik partisyonunda çalınacak tüm notalar bellidir. Müzisyen bunu okur ve ne bir eksik ne bir fazla, birebir icra eder. Performans bu notaların yorumlanmasına bağlıdır, ama notalar hep aynıdır. Cazda ise partisyon sadece başlangıç noktasıdır."

"Az önce standartlar hakkında söylediğinle ilgisi var mı bunun? Bir tema var ve müzisyenler onun üzerinde doğaçlama yapıyorlar."

"Doğru. Standarttan yani partisyona yazılı notalardan hareket edilir ve sonra başka şeylerin arayışına girilir. Bunlar başlamadan önce bilmediğin şeylerdir. Müzisyen aynı zamanda çaldığı parçayı besteleyen kişidir."

"Trompetçinin *niyeti* olduğunu söylemiştin. Ne anlama geliyordu bu?"

Babam bir sigara yaktı, dikkatini yoğunlaştırmak, düşüncelerini toparlamak istercesine yürüyüşünü yavaşlattı. "İşte şimdi Aziz Augustinus'un zaman hakkındaki sözlerinin değer kazandığı kavramlardan birine vardık. *Kimse sormazsa ne olduğunu bilirim. Biri sorar da açıklama yapmam gerekirse artık bilemem.*"

---

14 (İt.) Mükemmel. (ç. n.)

T.me/Cinciva

Sigarasını bitirince yeniden başladı söze. "Şöyle ifade edebiliriz: Niyet bir parçayı çalarken nereye varmak istediğindir. Daha açık söylemek gerekirse, *nereye* varmak istediğin kadar *nasıl* varmak istediğin de önemlidir. Bu hem menzil hem yoldur. Farklı niyet türleri olabilir: ciddi, dramatik, uçarı veya nükteli veya neşeli. Daha iyi anlatmayı beceremiyorum."

"Trompetçi pek ciddi görünüyordu."

"*Çok* ciddiydi."

Üzerinde pijamasıyla, tasmalı ve kocaman mastif köpeğini gezdiren bir adama rastladık. Adam ve köpek bize kuşkuyla baktılar: Buralara ait olmadığımız belliydi, ne işimiz vardı gecenin bir yarısı bu mahallede?

Zamandan bahsetmişken, saatime baktım ve acaba köpeğini gecenin son yürüyüşüne mi yoksa sabahın ilk gezintisine mi çıkardı diye düşündüm.

Birkaç blok daha yürüdükten sonra, "Nasılsın?" diye sordu babam.

"Çok iyi. Ya sen?"

"Ben de iyiyim. Kendimi hiç de yorgun hissetmiyorum."

Saat üçe yirmi vardı, hızlı adımlarla yürüyorduk, ikimiz de uyanık ve keyifliydik. Saatlerdir içinde dolaştığımız şehrin gizemlerini bir şekilde sezmeye başlıyordum. Gizli yerlerini, gizli sokaklarını, insan siluetlerinin bir anlığına görünüp sonra sonsuza dek kaybolduğu pencerelerini kavramıştım sanki. O sokakların kırık hatlarında şimdiki ama daha çok gelecekteki hayatıma dair şifreler görüyordum.

Babamın bakışlarında hafif bir donukluk vardı, yüzündeki ifade dalgın ama rahattı.

"Ne dersin, kayıp mı olduk?"diye sordum.

"Sanırım evet."

"Haritaya baksak?"

"Ne önemi var ki? Nasılsa bizi bekleyen bir işimiz yok," derken sesinde gamsız bir çılgınlık vardı.

Bir an ciddi mi diye yüzüne baktım. Ciddi değildi ama şaka da yapmıyordu.

T.me/Cinciva

"Birileri bir şehirde yön bulmayı bilmenin pek bir anlamı olmadığını ama şehirde ormanda kaybolur gibi kaybolmanın öğrenilmesi gereken bir şey olduğunu söylemişti."

Böylece biz de kaybolmayı öğrenmeye çalıştık. Kısa süre içinde ruhumuzu hafif bir ateş sardı: Farklı düşünüyor, –içimizdeki ve dışımızdaki– şeyleri başka türlü asla fark edemeyeceğimiz şekilde farklı görüyorduk.

"Özgürlük gerçek anlamda nedir diye düşünüyorum bazen," dedim durup dururken.

"Ben belli bir tehlike, bir çeşit güvensizlik olmadan özgür de olunamayacağına inanırım. Özgürlük eğreti dengedir, biraz ortama ait olmamaktır."

"Ortama ait olmama fikri hoşuma gitti."

"Yıllar önce annenle kullandığımız bir ifadeydi bu."

Sonra birkaç saniye boyunca tek duyduğumuz tiryaki nefesinin hırıltısı, arada bir geçip giden sonra da görünmez olan otomobillerin boğuk sesi ve ayak seslerimiz oldu.

Uzakta ışıklı bir tabela gördüm ve, "Galiba şurada açık bir bar var," dedim.

"O halde gidip bir kahve içelim."

"Tamam."

"Ama şunu dışarıda bırak," derken artık beylik silahım gibi rahatça taşıdığım demir çubuğu gösteriyordu. "Anlaşmazlık durumunda diyalektik yetilerimize güvenmemiz daha iyi olur."

T.me/Cinciva

18

Mekân pek davetkâr değildi. Soğuk ve çiğ ışığın aydınlattığı duvarlarda Olimpik Marsilya ve Fransız milli futbol takımının yanı sıra eşofmanlı ve boks eldivenli, birbirlerinin yüzüne tekmeler atan sporcuların afişleri asılıydı. Bir afişte "*Savate championnat national français 1981*"[15] yazıyor, yüksekte, afişlerin hizasındaki rafta bazı kupalar sergileniyordu.

Mermer yüzeyli pis ahşap bar tezgâhının arkasında babam yaşlarında, Hanna Barbera stüdyosunun en meşhur çizgi filmlerinden biri olan Ayı Yogi'deki park bekçisi Smith'in kenar mahalle şubesi olan suratsız ve pis sakallı bir adam duruyordu. Barın bir kısmında da bir zamanlar mavi olduğu anlaşılan birkaç metal masa vardı.

Bu masaların birinde üç adam oturuyordu. Önlerinde amber rengi bir içkiyle dolu bardaklar duruyordu; filtresiz ve kalın sigaralar tüttürüyorlar, yüksek sesle ve hırsla tartışıyorlardı.

Bizi görünce bir an sessizleştiler. Babam barmene oturabilir miyiz diye sordu ve o da zorlama bir nezaketle başını sallayarak boş masalardan birini işaret etti.

İki kahve söyledik. Barmen içine pastis eklemek ister miyiz diye sordu. Babam bir an düşündü ve uyanık kalmamız gerektiğini söyleyerek kabul etmedi. Bu yanıt gizemli bir biçimde Park Bekçisi Smith'in hoşuna gitmişti, yüzünde neredeyse bir tebessüm belirdi.

---

15 Fransa milli *savat boks* şampiyonası, 1981. (ç. n.)

T.me/Cinciva

"Baba, düşünüyordum da, uyanık kalması gereken benim. Neden otele gitmiyoruz ve sen biraz olsun uyumuyorsun? Ben kitabımı okurum, kendimi gayet iyi hissediyorum."

"Olmaz. Gözüm üstünde olmazsa sen de uyuyakalırsın ve her şeye sıfırdan başlamamız gerekir."

Tam yanıt verecektim ki devam etti.

"Zaten canım uyumak istemiyor. Uyanık kalmak hoşuma gidiyor. Uykuyu hep bir görev olarak gördüm: Onsuz yapabilme yetkisi kazanmak bana bir tür özgürlük verdi."

Ekleyecek bir şey yoktu, konuyu değiştirdim.

"O halde yarın, yani bugün, birkaç saat sonra ne yapacağımıza karar verelim."

"Saat kaç?"

"Üçü çeyrek geçiyor."

Barmen kahvelerimizi getirdi ve İtalyan mıyız diye sordu. Evet deyince bir anda dostane bir havaya büründü. Dedesinin Sorrentolu, kendi adının Gerard Iaccarino olduğunu ve Marsilya'da doğduğunu, ülkemize hiç gelmediği halde kendini yarı İtalyan hissettiğini söyledi. Benim bile anlayabildiğim melez bir dil konuşuyordu.

Bir önceki yıl, Dünya Kupası'nda, yarı finalde Almanya'nın penaltılarla Fransa'yı yenmesinden sonra İtalya'yı tutmuştu. İtalya'nın en iyi oyuncusunun Paolo Rossi değil, Claudio Gentile olduğunu söyledi; İtalya'nın kupayı kazanmasının nedeni en iyi oyuncuya değil en iyi savunmaya sahip oluşuydu.

Ellerinde boks eldiveni olduğu halde birbirlerinin yüzlerine tekme atan adamların olduğu posteri işaret ederek, "Bu ne sporu?" diye sordum.

"Savat," dedi. Marsilya'da doğmuş bir spordu. Boks gibiydi ama bacakları kullanmak da serbestti. Posterdeki sporculardan birinin kendi oğlu olduğunu ve 1981 Fransa Şampiyonası'nda ikinci olduğunu söyledi.

O anda dört delikanlı içeri girdi; az önce yaşanmış bir olay hakkında tamamen farklı görüşleri varmışçasına hara-

T.me/Cinciva

retli bir konuşma içindeydiler. Bay Iaccarino tezgâh arkasındaki yerine döndü.

Konu cinselliğe nasıl geldi hatırlamıyorum ama bir noktada kişisel bir soru sorabilir miyim diye babamdan izin istedim.

"Sor bakalım."

"*Çok* kişisel ama."

"*Fazla* kişisel olursa yanıt veremeyeceğimi söylerim."

Bu cevap hoşuma gitmişti. Ancak artık bu çok kişisel soruyu sormam gerekiyordu. Ve bunu yüksek sesle telaffuz etmek hiç de kolay değildi.

"Merak ediyordum da... Yani bir kızla ilk defa birlikte olduğunda kaç yaşındaydın?"

Derin bir nefes aldı. Aradan on ya da daha fazla saniye geçti.

"On dokuz yaşımdaydım," dedi nihayet. Yüzünde sözlerini tamamlamamış birinin ifadesi vardı. Bir süre sessizliğimizi koruduk.

Bu konuyu arkadaşlarımla da konuşmamıştım. Bazıları, benim gibi, henüz bir kızla birlikte olmamıştı. Bazıları olmuştu ama onlara nasıl bir şey olduğunu, nasıl davranmak gerektiğini sormaya utanmıştım. Acınası duruma düşmekten, alay edilmekten, arkamdan on sekiz yaşında olmasına rağmen hâlâ kimseyle birlikte olmamış, marazi sorular sorup on üç yaşındaymış gibi mastürbasyon yapan bir zavallı diye konuşmalarından korkuyordum.

Hızlı bir hesap yaptım ve babam on dokuz yaşındaysa bunun annemle yaşanmamış olduğunu anladım. Bu konuşmayı kolaylaştırıyordu.

Babam düşüncelerini derleyip toplamış gibi yeniden söze başladı.

"Arkadaşlarımın neredeyse hepsi bir kadınla birlikte olmuştu, ben bunu deneyimlememiş azınlık arasında kalmıştım."

T.me/Cinciva

Babamın zamanında çoğunluğun on dokuz yaşındayken biriyle sevişmiş olduğunu asla tahmin etmezdim. Ne çok klişe var diye düşündüm. İnsan babasının zamanında cinselliğin ilk kez evlilikle denendiğini düşünür. Her şey daha az özgürmüş gibi.

"Siz... Çıkıyor muydunuz? Yaşıtın mıydı?"

Gülümser gibi yaptı. Sigara paketini alacak, bir tane yakacak sandım, yapmadı.

"O zamanlar o kadar kolay değildi birinin ... bir kızın evlilikten önce biriyle tam bir ilişki yaşaması. Erkekler için farklıydı: Randevuevleri vardı... Genelevler."

Tabii ya, bunu hiç düşünememiştim. Babamın fahişelerle beraber olabileceğini hayal bile etmemiştim. Aslında konuşmamızdan sonra da hayal edemedim: Babam ve fahişe kelimelerini aynı cümle içinde bile olsa yan yana getirmek imkânsızdı.

"Bu seni rahatsız mı etti?"

Yalan söylemek üzereydim ama sonra vardığımız bu beklenmedik noktadan başladığımız yere dönmemizin saygısızlık olacağını hissettim.

"Biraz. Aslına bakarsan bunu beklemiyordum."

"Haklısın, aslında beni de rahatsız ederdi. Ve zaten böyle bir şey yapmış olmayı uzun süre ben de kabullenemedim. Öncesinde böyle bir şeyi asla yapmam zannederdim. Sonrasında da uzun bir zaman nasıl mümkün olduğunu sordum kendime."

"Peki ama nasıl işliyordu bu? Birisi gidip kapıyı çalıyor, giriyor ve ne diyordu? Ben böyle bir şeye cesaret edebileceğimi hiç sanmıyorum. Evet, hiç cesaret edemezdim."

"Ben de edememiştim zaten. Arkadaşlarım götürmüştü. Bana bunun normal hatta gerekli olduğunu söylemişlerdi; böylece öğrenecek, para vermediğim bir kadınla ilişki kurduğumda komik duruma düşmeyecektim."

Aramıza bir sessizlik çöktü. Bir sonraki adım olanları anlatmak olacaktı. Sanırım böyle bir şeye hazır değildik. Belki de asla olmayacaktık.

T.me/Cinciva

"Nasıldı... Yani kadın..."

"Normaldi. Biraz şişmandı ama normaldi. Yan apartmanımın kapıcısına benziyordu. O kadar çok benziyordu ki acaba o mu diye düşünmeden edememiştim. Her şey üç ya da dört dakika sürdü."

Bu sefer sigarasını yaktı, bir iki nefes çektikten sonra yüz hatları gevşedi.

"Uzun süre, zamanda geri dönebilseydim o geneleve asla gitmezdim, diye düşündüm. Çok uzun süre utançla değil şefkatle anımsayabileceğim bir ilk seferim olmasını diledim. İlk kez yaptığımız pek çok şeyin geri dönüşsüz olduğunu fark etmeyiz çoğu zaman. Doğruda ve bilhassa yanlışta. Yaptığımız yanlışları geri almak imkânsızdır."

Kahvesini bitirdi, sigarasını tüttürdü.

"Biliyor musun, bu hikâyeyi anlatacağımı hiç düşünmezdim. Hele ki oğluma hiç."

"Anneme söylemiş miydin?"

"Nişanlandıktan birkaç ay sonra –ilkinde yani– konu genelevlere gelmişti. Parlamentoda ve ülkede kapatılmaları konusu tartışılıyordu ki sonra sanırım 1958 yılında kapatıldılar. Annen genelevlere, onları işletenlere ve özellikle de ziyaretçilerine karşı nefret kusuyordu."

"Tahmin edebiliyorum," diyerek güldüm.

"Bir fahişeyle yatan erkeğin ya sefil ya beceriksiz olduğunu söylüyordu. Ya da her ikisi birden. Ben de bunun biraz basite indirgemek, biraz *tranchant*[16] olduğunu iddia ediyordum. Kuşaklar boyunca pek çok erkek cinsel stajını –öyle diyelim– kendinden yaşça büyük bir kadınla yapmıştır. Bu kimi zaman evdeki hizmetçi olur, kimi zaman da fahişe. Yani kuşaklar boyu erkeklerin hepsi mi sefildi, hepsi mi beceriksizdi, hepsi mi hem sefil hem beceriksizdi?"

"O ne dedi?"

---

16 (Fr.) Keskin. (ç. n.)

T.me/Cinciva

"Tabii ki anneni ikna etmenin hatta onu yumuşatmanın yolu yoktu. Onun yargılarında ne kadar inatçı olduğunu sen benden daha iyi bilirsin. Neyse, konuşmamızın sonunda, her zaman olduğu gibi, istediğini düşünmekte serbest olduğunu, sadece söylediklerinin bana fazla katı geldiğini, siyah ve beyazın yanı sıra grileri de görmek gerektiğini, benim de kadınların bedenlerinin mal gibi alınıp satılmasından hoşlanmadığımı ama yine de bu aşırı tepkisini paylaşmadığımı söyledim. Bunun gibi şeyler. Yani duruşumu korumaya çalışıyor ve konuyu değiştirmeye uğraşıyordum. Her ne olursa olsun ona kendi deneyimimden bahsedebileceğimi sanmıyorum. Ama bu konuşma yüzünden konuyu açma şansım bile kalmamıştı."

Ne demek istediğini anlıyordum. Annem özellikle bazı konularda ara renkleri asla hoş görmez ve fazlasıyla katı olabilirdi. Bunu iyi biliyordum ama babamın bana anlattıkları sayesinde şimdi sadece babam değil, annem hakkında da yeni bir bakış açısı kazanıyordum. İlişkilerinin dengesini –ya da dengesizliğini– ve onları canlı tutan güç mücadelesini görebiliyordum.

"Antonio."

"Evet?"

"Bu hikâyeyi ona anlatma, bilmesini istemiyorum."

"Asla anlatmam."

"Biliyorum ama yine de söylemek istedim."

Bir hafta hatta iki gün önce birisi babamın bana bir fahişeyle beraber olduğunu söylese, ondan tiksinirdim. Oysa şimdi bu açıklamaya rağmen duygularımı tahlil edemiyordum. Şaşkınlık, merak ve merhamete benzer duyguların bir karışımını hissediyordum.

Kafam çok karışmıştı, babam susmuştu. Sonra sır paylaşma sırasının bana geldiğini, kendim hakkımda konuşmamı beklediğini anladım.

"Ben bir kızla hiç beraber olmadım, yani tam anlamıyla bir ilişki yaşamadım. Kimi zaman bunun asla olmayacağını düşünüyorum."

T.me/Cinciva

"Yakında olacaktır ve o zaman şimdiki kaygıların sana tuhaf gelecektir."

Bir sigara yaktı. "Hiç sigara içtin mi?"

"Elimi bile sürmedim. Sen kaç yaşında başladın?"

"Yeniyetmeliğimizde bile içiyorduk, taneyle sigara alıyorduk."

"Ne demek o?"

"Paket almak zorunda değildin. Tütüncüye gidip, ne bileyim, beş sigara isterdin, o da onları ince ve beyaz bir zarfa koyardı. Bu altmışlı yıllara kadar sürdü, sonra taneyle sigara satmak reşit olmayanların sigara içmesini kolaylaştırdığı için yasaklandı. Nitekim doğruydu bu."

"Bırakmayı denemedin mi hiç?"

Soruyu duymazdan geldi, tebessüm etti. Başka bir şey düşünüyordu.

"Annenden sonra hiçbir kadından gerçek anlamda hoşlanmadım," dedi uzun zaman önce yarıda bıraktığı bir sohbeti devam ettirir gibi.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

19

Bir gün annemle babamın, üniversitede öğretim üyesi olan –rektör ya da dekan gibi önemli biriydi– bir meslektaşları hakkında konuştuklarını işitmiştim; adam bir öğrencisine âşık olup karısını terk etmişti.

Yetişkinlerin çocuklarının onları duymadıklarını, duysalar bile neden söz edildiğini anlamadıklarını sandıkları o durumları bilirsiniz değil mi? Hepimiz küçükken böyle sohbetler duymuşuzdur, nasıl olduğunu bilmemiz gerekir. Fakat sonra, yetişkin olduğumuzda, bunu unutur ve çocuklarımızın sağır veya aptal olduklarını zannederiz ve duymalarını ya da anlamalarını tercih etmediğimiz konuları duymalarına ya da anlamalarına –ve elbette yanlış anlamalarına– izin veririz.

Bu diyalog beni çok etkilemişti: Elli yaşlarında yani babamdan çok daha büyük bir erkek yirmi beş yaşındaki bir kızla çıkıyordu.

Tanıyordum o hocayı: Birkaç kez eşiyle evimize yemeğe gelmişti. Küçük, toparlak bir tipti, kibirliydi, ak düşmüş sakalı, ince çerçeveli bir gözlüğü vardı ve bilmem neden bende derin bir antipati yaratmıştı. İlkokul çocuğu bakış açımla onun hayatının hangi döneminde olduğunu belirlemem gerekse, babamın değil dedemin kuşağından bir ihtiyar olduğunu söylerdim.

Elimdeki Örümcek Adam çizgi romanını okur gibi yaparken annemle babamın konuştuklarından anladığım, mesele bir çiftin ayrılacak ya da boşanacak olmasından çok, bir üniversite hocasının öğrencisiyle birlikte oluşuydu. Annem

T.me/Cinciva

konuyu sonlandırırcasına, bunun ne ilk ne de son olacağını söylemişti. İşte, dünyadaki işlerin nasıl yürüdüğüne dair zihnime kazınan buydu: Yetişkin –yaşlı diyelim– erkekler ve özellikle de üniversite hocaları öğrencileriyle birlikte olmak için karılarını terk ederdi; pek onaylanmayan ama sıkça görülen bir durumdu bu.

İki yıl kadar sonra babam evi terk etti.

Her şey son derece medenice yaşandı: Annem ve babam beni yemek odasına çağırdılar, birbirlerini sevseler bile, bazen karıkocaların yalnız kalmak ve düşünmek için ilişkilerine mola verme ihtiyacı duyduğunu anlattılar.

O ekim günü yemek odamızı dolduran söz selinin kesildiği bir anda paniğime egemen olmaya çalışarak, "*Boşanıyor musunuz* yani?" diye sordum. *Boşanma* kelimesi bana her zaman esrarengiz ve tedirgin edici gelmişti. Egzotik bir şeydi. Başka yerlerde, başkalarını ilgilendiren bir şey.

Aynı anda itiraz edip başlarını salladılar ve –o zaman benim için anlaşılmaz olan– *ayrılma* ile *boşanma* arasındaki ince farkı anlatmaya giriştiler. Hayır, boşanmıyorlardı, yalnızca bir mola veriyorlardı; bazı güçlükleri alt etmek için geçici bir ayrılık diyebilirdik buna. Endişelenmeme gerek yoktu, benim için her şey aynı kalacaktı. Babam bir süreliğine bir başka evde yaşayacaktı, ben annemle oturmaya devam edecektim ve canımın istediği zaman babama gitmekte, arzuma göre hangisinin evinde kalmak istersem orada kalmakta serbest olacaktım. Serbest olacaktım.

Boşanma, ayrılma ve düşünme molası gibi belli başlı kavramlar arasındaki farkları pek anlayamamıştım.

Çok iyi anlayabildiğim ise annemle babamın sayısız yalan söylediğiydi, *hiçbir şey* aynı kalmayacaktı, sonuçta babam o kır sakallı, iğrenç gözlüklü meslektaşı gibi evi terk ediyordu.

Yani annemi –ve beni– bırakıyordu. Bunu düşünmemi gerektirecek somut bir kanıt olmasa da yemek odasındaki konuşma bittiği an bundan emin olmuştum. Hatta mola vermelerine yol açan belli bir sebepten bahsetmemeleri bana

T.me/Cinciva

ortada belli bir sebep olduğunu fakat bana söylemek istemediklerini düşündürtmüştü. Açıklamak istemiyorlardı çünkü utanç verici değilse bile ağza alınmayacak bir meseleydi.

İşte böylece babama karşı ilgisizlik ve düşmanlık beslemeye başladım. Farklı ama tamamlayıcı bir sebeple annemden de nefret ediyordum.

Babam hatalı ve ahlaksız bir şey yapmıştı; annem de öte yandan uygunsuz ve rahatsız edici bir davranışta bulunmuş, fazlasıyla medeni davranmış, bunlara razı gelmişti. Bir süre öncesine kadar kabul edilemez olarak nitelediği bir nedenden ötürü babam gidiyordu, peki nasıl bu kadar rahat ve anlayışlı davranabiliyordu? Öfkelenmeliydi, ona bunun bedelini ödetmeliydi, tavrının ne kadar adaletsiz olduğunu ona hissettirmeliydi.

Sonraki haftalarda, aylarda ve hatta yıllarda bu yorumumun ailesinin dağılması nedeniyle kızgın ve mutsuz olan küçük bir çocuğun hayal gücünün eseri olduğundan bir an bile şüphe etmedim.

Babamın minicik apartman dairesinde bir başka kadının değil varlığına, gelip geçtiğine dair bile bir ipucu görmemişken, başka türlü düşünmedim. Fanatik bir inançla, hiçbir iz olmayışını babamın yakayı ele vermemek için gösterdiği üstün gayrete yoruyordum.

Ergenlikle ve başıma gelenlerle babamın gizli bir sevgilisi olduğuna dair takıntımdan kurtuldum ama ona karşı düşmanlığım geçmedi. Sadece bunu düşünmeyi bıraktım, kin duygum hafifledi, bilincimin derinliklerinde, ancak sustuğunda, yerini sessizliğe ya da başka bir sese bıraktığında fark ettiğim türden hafif bir uğultuya dönüştü.

Babamın o gece, o barda, yabancı bir şehrin bir köşesinde sarf ettiği sözler – "Annenden sonra bir kadından gerçek anlamda hoşlanmadım,"– anne babamın ayrılmasının sebebine dair hayallerimle bağdaşmıyordu.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

20

Yakınlardaki bir fırından gelen sıcak ve bol tereyağlı kruvasanların da tadına baktıktan sonra saat dört buçuğa doğru ayrıldık bardan.

Bay Iaccarino'dan bulunduğumuz yeri ve otele varmak için hangi yoldan yürümemiz gerektiğini öğrendik. Yolumuzun nasıl olup da o mahalleye düştüğünü merak ettiyse bile belli etmedi. Bize yolu gösterdi –sezgilerime güvensem tam ters yöne yürürdüm– ve yürüyerek kırk beş dakika alacağını söyledi. İstersek bize taksi çağırabileceğini ama bu adrese gelip gelmeyeceğinden emin olmadığını ekledi.

Hayır, teşekkür ederiz, deyip memnuniyetle yürüyeceğimizi söyledik, veda ettik ve yola koyulduk.

Dışarıda hava soğuktu, neredeyse ısırıyordu insanı. Arada bir binaların büyük, yarı açık kapılarının önünden geçiyorduk, küf, nem ve idrar kokuları çarpıyordu burnumuza.

Bir ara babam, "Bakıyorum da rögar kapaklarına basmıyorsun," dedi. Loş ışıkta gülümsüyordu.

"Nasıl?"

"Yerdeki rögar kapaklarına basmıyorsun. Gençliğimde sınavım olduğu günler evden üniversiteye yürürken ben de öyle yapardım."

Haklıydı. Birkaç yıldan bu yana –neden bilmem– edindiğim bir alışkanlıktı bu; artık doğal geliyordu. Bunu kişisel ve gizli bir tuhaflık sayıyor ve kendimce başkalarından farklı oluşuma veriyordum.

"Neden?" diye sordum.

T.me/Cinciva

"Seninle aynı nedenden. Neredeyse hepimizin küçük de olsa bir batıl inancı vardır. Kimi rögar kapaklarına basmaz, kimi özellikle basar ama kenarlara değmemeye çalışır. Kaldırım kenarındaki çizgilerden uzak duran da vardır, yaya geçidinde asfaltın boyasız kısımlarına basmaya özen gösteren de."

"Peki, sen sınava giderken..."

"Rögar kapaklarına basmazdım. Bunun saçma bir hareket, kara kediler, rahibeler ve sofraya dökülen tuzla ilgili olanlardan daha beter bir batıl inanç olduğunu düşünürdüm. Benim rasyonel ve matematik zekâma yakışmadığını düşünürdüm. Yine de dört yıl boyunca, sınav günleri evimden üniversiteye uzanan yolda tek bir rögar kapağına basmadım: Nahoş bir şey olabileceğinden fazlasıyla tedirgin oluyor, riski göze alamıyordum. Antropologlar buna 'Sihirli düşünce' diyorlar."

"Sihirli düşünce mi?"

"Evet, olmayan anlamları görmemize, var olmayan neden sonuç ilişkilerini kurmamıza neden olan ve gerçeği düşüncelerimizle, sembolik ya da ritüel eylemlerle etkileyebileceğimize inanmamıza yol açan zihin mekanizmasıdır bu. Sihirli düşünce, nazar ya da uğursuzluk inancının dayandığı ilkedir. Bilmem anlatabildim mi?"

"Evet, anladım. Duvara dayalı merdivenin altından geçmem çünkü bunun uğursuzluk getireceğine inanırım ama merdiven altından geçmekle olası uğursuzluk arasında aslında var olmayan neden sonuç ilişkisini hayal gücümle yaratırım. Her şey zihnimdedir."

"Aferin. Batıl inanç hepimizde vardır. Tüm zamanların en büyük bilim insanlarından biri olan Niels Bohr hakkında harika bir anekdot vardır. Söylentiye göre evinin kapısına kocaman bir at nalı asmış. Bir gün onu ziyarete giden öğrencisi nalı görünce hayrete kapılmış. 'Hocam, siz gerçekten kapıdaki at nalının şans getireceğine inanıyor musunuz?' demiş. 'Hayır,' demiş Bohr. 'Elbette inanmıyorum. Ama görünüşe göre işe yarıyor.'"

T.me/Cinciva

Bana hikâyeler anlatmaktan, bazı şeyleri açıklamaktan hoşnut görünüyordu. Özellikle de bunu yapmasına izin vermemden hoşnuttu. Buna küçüklüğümden beri izin vermemiştim.

Gökyüzü aydınlanmaya, yollar kalabalıklaşmaya başladı. Koşu yapanlar, uykulu gözleri ve boyunlarına astıkları sefertası çantalarıyla işçiler, ekmek dağıtan fırıncı çırakları, sokakları süpüren çöpçüler, polisler ve hemşireler; bir de gün ışığı onları küle çevirmeden önce sığınaklarına kaçan gececiler. İçlerinden biri yanımızdan geçerken yere tükürdü ve bize anlaşılmaz bir şekilde gülümsedi.

Babam ve ben konuşmayı kesmiş, on dakikadır hızlı adımlarla yürüyorduk ki beklenmedik ve sersemletici bir hisse kapıldım, daha önce hiç yaşamadığım, sonrasında da nadiren hissettiğim bir şeydi bu: Kendimi aynı anda hem kalabalığın bir parçası gibi hissediyor hem de bu kalabalığa bir kulenin tepesindeymişim gibi yukarıdan bakabiliyordum.

Güneşin yükselmesiyle sayıları giderek çoğalan insanlar dar sokaklara, çıkmaz sokaklara, caddelere, bulvarlara, meydanlara yayılıyordu: Göklerdeki sığırcık sürüleri gibi birleşiyor, ayrılıyor, daimi bir hareket içinde formlar oluşturuyorlardı. Hepimiz, babam, ben, çöpçüler, işçiler, serseriler, polisler, hemşireler, suçlular, fırıncı çırakları, çaresizler, sadece benim bilincinde olduğum dev bir organizma oluşturuyorduk.

Otele vardığımızda gün aydınlanmıştı. Asansör bozulmuştu, kapıcı yedi buçuğa doğru onarılacağını söyledi. Odamız dördüncü kattaydı. Merdivenlerden çıktık, kata vardığımızda babam nefes nefese kalmıştı. Bir an korktum. Sonra geçti.

"Şimdi dikkatli olmalıyız," dedi babam, sabahın ilk ışıklarıyla pembeye boyanan binalara bakan pencereyi ardına dek açarken.

"Dikkatli mi?"

"Biraz dinlenmeli ama uyuyakalmamalıyız. Şimdi girip bir duş al ve haplarından birini yut."

T.me/Cinciva

Söz dinledim. Ilık su iyi geldi, yıkanmayı bitirdiğimde ihtiyacım olmadığını, kendimi iyi hissettiğimi ve uyumaya niyetim olmadığını söylesem de ilacımı içtim; aslında yeniden dışarı çıkmak, başlayan günün bize –babama ve bana, ikimize birlikte– nasıl serüvenler hazırladığını görmek istiyordum.

Babam duş alıp tıraş olmaya girerken *walkman*'imi ve seyahat için hazırladığım karışık kaseti çıkardım. Çocukluğumuzda taraftarı olduğumuz takımların oyuncularını hatırladığımız gibi ben de şimdi o kasetteki şarkıların listesini tam olarak hatırlıyorum.

"Romeo and Juliet", "Private Investigations", "Ragazzo dell'Europa", "Should I Stay or Should I Go", "Under Pressure", "Caterina", "Always on My Mind" –Willie Nelson yorumu–.

Yatağa uzandım, kulaklıklarımı taktım ve müziği başlattım.

Gözlerimin kaçıncı parçada kapandığını bilmiyorum ama bornozlu babamın beni omzumdan tutarak yumuşakça sarstığını hatırlıyorum.

"Hapa gerek yoktu ha?"

"Uyumuyordum, müzik dinliyordum..."

"Tabii, tabii, ben de halter kaldırıyordum. Haydi yeniden duşa ama bu sefer soğuk suyun altına gir. Sonra çıkıp kahvaltı edelim ve gün için bir program yapalım."

T.me/Cinciva

21

Kahvaltıdan sonra biraz dinlenmek için odamıza döndük. Yataklara uzandık ama uyanık kaldık.

"Şehir rehberini inceledim," dedi babam.

"Evet?"

"Görünüşe göre kaçırmamamız gereken tek şey Notre-Dame de la Garde: Hani limandayken gördüğümüz, tepede ışıklandırılmış halde yükselen kilise. Bilmem fark etmiş miydin? Oraya çıkarsak, katedralin yanı sıra şehrin ve adaların mükemmel manzarasını görebiliriz. Bir de Calanques'a mutlaka gitmemiz gerekiyor."

"Nedir onlar?"

"Jeolojik oluşumlar: körfezler, falezler. Marsilya'nın hemen dışındalar. Eski Liman'dan bir tekneye binip üç saatlik bir tur yapılabiliyormuş. Ne dersin?"

Uzunca esnedim ve gerindim. Kendimi gayet iyi hissediyordum, ilaç etkisini göstermeye başlamıştı. "Tamam, nereden başlıyoruz?"

"Taksiyle Notre-Dame-de la Garde'a çıkarız, kiliseyi ziyaret eder, manzaranın keyfini çıkarırız. Sonra limana yürür, Calanques turunun kalktığı iskeleyi bulur, bilet alırız."

Yarım saat sonra taksideydik; babam yol boyunca sürücüyle çene çaldı. Onun hakkında keşfettiğim şeyler arasında beklenmedik konuşkanlığı, insanlara ilgi göstermeye ve onlarla sohbet etmeye hevesli oluşu vardı. Acaba hep böyleydi de ben mi fark etmemiştim yoksa bu yaşadığımız acayip durumun etkisi miydi?

T.me/Cinciva

Hızlı ve araya girmesi imkânsız bir Fransızca konuştuklarından sadece taksi sürücüsünün aslen Bretanyalı olduğunu, şehre hâkim olan *beurs*'den –Kuzey Afrikalı göçmenlerin çocukları ve torunları– nefret ettiğini ve fırsat bulsa Marsilya'dan çekip gideceğini anlayabildim.

Notre-Dame de la Garde etkileyici boyutlarda, mermer, neoromanesk tarzında bir kiliseydi ve şehrin en yüksek noktasına inşa edilmişti. Sabah sekiz buçukta ışıl ışıl bir hava vardı, tüm Marsilya ayaklarımızın altındaydı, deniz uzakta bir vaat gibi parlıyordu.

"Şunlar Frioul Adaları," dedi babam elindeki rehberi inceleyip parmağıyla Eski Liman'a yakın takımadaları göstererek. En küçüğün üzerinde Château d'If var."

Bu adla bu yeri birbirine bağlayabilmek birkaç saniyemi aldı. "Monte Cristo Kontu'nun adası mı?"

"Evet. Yüzyıl başına kadar cezaeviymiş."

"Gerçekte var olduğunu düşünemezdim, hayal mahsulü bir yer sanıyordum."

"Ama var. Roman tam olarak burada başlıyor," dedi babam.

Monte Cristo Kontu'nu önce çocuklar için kısaltılmış, sonra da tam haliyle olmak üzere iki kez okumuştum, en sevdiğim romanlardan biriydi. Haksızlığın, zorbalığın ve intikamın konu edildiği serüvenlere bayılır, onlara kendimi tamamen kaptırırdım ve içlerinde en sevdiğim de bu romanda konu edilen Edmond Dantès'ninkiydi. Benim obur ve dikkatsiz okuma tarzımla hikâyenin bir bölümünün şu an bizzat bulunduğum Marsilya'da geçtiğinin farkına varmamıştım. Bana beklenmedik bir anda Smallville, Disneyland veya Gotham City'yi ziyaret etme fırsatı verilmiş gibi neşelendim.

"Fotoğraf makinemizin olmaması fena oldu," dedim dört bir yanın manzarasına bakarken.

"Fena oldu evet. Ama ihtiyacımız olacağını kim bilebilirdi ki?" dedi babam ve bu cümle zihnime bir kehanet, derin bir gizem gibi kazındı.

T.me/Cinciva

Kilisenin çevresini dolaştık, çan kulesine yerleştirilmiş devasa Meryem Ana heykelini inceledik, şehri her açıdan seyrettik ve artık yeter dediğimizde –manzaraların en güzeli bile bir süre sonra sıkıcı gelir– Eski Liman'a inmek için yeniden taksiye bindik.

Calanques teknesine bilet almak için yanaştığımız gişede toparlak, göğüsleri pek dikkat çekici, ifadesi pek dost canlısı bir hanım vardı. Ağır ve hoş bir konuşma tarzı vardı, kelimeleri öyle yavaş telaffuz ediyordu ki neredeyse her dediğini anlıyordum. Biletleri koparıp uzattıktan sonra bize şöyle bir baktı ve mayonuz var mı diye sordu. Babam olmadığını söyledi. Neden sormuştu, denize girilebiliyor muydu? Elbette, diye yanıtladı kadın. Bizi suyun en berrak olduğu koylara götüreceklerdi –gururla orada suyun Korsika'dan bile temiz olduğunu söyledi– ve bu fırsatı kaçırmamalıydık.

İstersek, tavsiye edebileceği yakındaki dükkâna gidebilirdik, işimize yarayacak şeyleri almak için hâlâ zamanımız vardı.

İşte böylece söylediği yere gidip kendimize mayo, deniz terliği ve havlu aldık. Hatta balık ve denizatı desenli komik bir de çanta edindik.

Tam rıhtıma dönecekken babam ansızın durdu.

"Ne oldu?" diye sordum.

Farklı, belirsiz, neredeyse şaşkın bir gülümseme belirmişti yüzünde.

"Biliyor musun, bayağı eğleniyorum," dedi.

İşte bu cümle yüreğimi burktu. Tek yapabildiğim yalandan gülümseyip başımı sallamak oldu. "Ben de," dedim, ki doğruydu. Hayatımda hiç bu kadar eğlenmemiştim.

Teknede on kadar yolcunun yanı sıra bir de uzun boylu, iriyarı, sakallı ve kolları dövmeli bir tekneci vardı. Anne, baba ve iki sessiz çocuktan oluşan Fransız bir aileyle, orman gezisine gider gibi giyinmiş bir grup Alman turist kız da aramızdaydı. Hepimiz teknenin küçük kabininde üzerimizi de-

T.me/Cinciva

ğiştirip bir ölçü de gururla Marsilya işi mayolarımızı giydik. Deniz sakindi, yumuşak dalgaların üzerinde oynaşan güneş ışıltıları anlaşılmaz nedenlerle sürekli değişirken bana nedense sonsuzluğu düşündürdü.

Babam, baş döndürücü diklikle denize inen beyaz ve bej falezlere bakarak geçirdiği yarım saatin sonunda, "Kim derdi ki, Marsilya'da, hele şehir içinde böyle güzel yerler var," dedi. Numaralı gözlüğünün camları üzerine koyu renkli güneş camları takmıştı; güneş gözlüğü almanın lüks olduğu dönemlere ait bir icattı bu. Bu demode aksesuarıyla, beyaz gömleğiyle, pufböreği desenli mayosuyla, altmışlı yılların filmlerden çıkma kahramanlarını andırıyordu.

Haklıydı, kıyılar nefes kesici güzellikteydi. Göğün yoğun mavisi, görebilen gözler için kayaların sivri tepelerinin arasına sıkışmış baş aşağı formlar oluşturuyordu. Bazı kayalar yerçekimi gücüne meydan okur gibiydi: Sivri bir uç ya da nokta üzerindeki bu devasa kayalar çizgi filmlerdeki gibi eğreti ama mükemmel bir dengede duruyorlardı. Tepede ilkçağlardan kalma dev mağaralar, onların altında denize meyille inen sırtlar vardı.

Uzakta güneşin altına uzanmış insanlar görünüyordu ama arkalarında duvar gibi yükselen dimdik kayalara bakınca oraya nasıl vardıkları meçhuldü. Babam sorunca tekneci bazı patikalar olduğunu ama fazla dik ve tehlikeli olduklarından yolu iyi bilmek gerektiğini ve deneyimsiz bazı gezginlerin falezlerden düşüp can verdiğini söyledi.

Bazı bölgelerde kayalıklara o kadar yaklaştık ki sanki elimizi uzatsak dokunacaktık. Yüzlerce metre yükseklikleri insanda neredeyse dini bir huşu uyandırıyordu.

Bir saatten beri denizde yol alıyorduk, güneş ışınları enikonu yakmaya başladığında suyun yemyeşil ve cam gibi olduğu küçük bir koya girdik. Tekneci demir attı ve isteyenler denize girebilir dedi.

Neredeyse aynı anda, ikimiz de parmaklarımızla burnumuzu tutarak teknenin kıçından atladık. Su soğuktu, duruy-

T.me/Cinciva

du; çakıllı, taşlı kıyıya varana dek yüzdük. Tekneci bize yeniden yola çıkmamız gerektiğini işaret etmek için elini kolunu sallayınca sahilden ayrılıp geri yüzdük.

Babamla birlikte en son yüzdüğümde küçük bir çocuktum.

Calanque de Morgiou öteki koylardan daha genişti, minik sandalların yanaştığı küçük bir iskelesi ve balıkçı köyü vardı. Babam karaya inip gezebilir miyiz diye sordu. Tekneci bunun programda olmadığını ama istersek inebileceğimizi ve iki saat sonra bir sonraki tekneyle dönebileceğimizi söyledi. İki yolcunun alınacağı konusunda meslektaşını uyarabilirdi.

Sonuçta bizi iskeleye indirdi, tek kelime bile konuşmadığımız öteki yolculara el sallayarak veda etmeyi hiç dert etmeden köye yöneldik.

Terk edilmiş bir yermiş gibi görünse de köyde küçük ve açık bir bar bulduk. Kahve içmek için içeri girdik, sahibi bize beş dakikalık bir yürüyüşle varacağımız, denizin şahane olduğunu söylediği bir koy tarif etti; etrafta da pek kimse olmayacaktı. Babam Marsilya'nın buraya karayolundan ne kadar uzaklıkta olduğunu sorduğunda belli bir gururla *oranın da* Marsilya olduğunu, şehrin dokuzuncu bölgesinde bulunduğumuzu söyledi. Bu elbette yürüyerek şehir merkezine varabileceğimiz anlamına gelmiyordu; Eski Liman on beş kilometre uzaklıktaydı. Ama yine de Marsilya'da olduğumuzun ve böyle bir denizi Avrupa'nın hiçbir şehrinde bulamayacağımızın altını çizdi.

Tarifine uyarak birkaç dakika tırmandık, sonra bir başka koya indik.

"Vay be, gerçekten harika," dedim, çevreme bakınarak.

Kumsalda yalnızca beş kişi vardı: oraya yürüyerek geldikleri belli olan, ter içinde, sırt çantalı ve sakallı üç genç ile –açılır kapanır iskemleleri, termos çantaları, hatta bir de sehpayla– beş ya da altı metre yüksekteki beyaz bir kayanın arasından yükselen çam ağacının altına yerleşmiş iki kadın.

T.me/Cinciva

İstediğimiz kadar yerimiz vardı; kadınların on metre kadar uzağında taşların üzerine havlularımızı serdik; gençler koyun öteki ucundaydılar ve koyda gerçeküstü bir sessizlik vardı. Kireçtaşları dört bir yandan neredeyse dimdik denize iniyor, çam ağaçları ve makiler yeşilin bin bir tonunu yansıtıyordu.

Uzaklarda teknecinin sözünü ettiği baş döndürücü diklikteki patikalar seçilebiliyordu: Arada sırada oradan geçen minik insan figürleri görüyorduk; bir makinin arkasından çıkıyor, dikliğe rağmen maceracı bir gayretle dengede kalmaya çalışıyorlardı.

Suya gire çıka bir saat oyalandık, güneş tepeye çıktı ve hava iyice ısındı. Sonunda dayanamayan babam yanmamak için gölgede oturmamızın iyi olacağını söyledi. Biz de eşyalarımızı toplayıp kadınların olduğu yere gittik, yanlarında oturmak için izin isteyerek Halep çamının altına yerleştik.

İkisinden biri, vasat bir İtalyancayla, "Bilet parası ödemeniz gerekir," dedi.

İkimiz birden şaşkınlık içinde ona baktık.

Kadın ciddiyetini koruyarak, "Bana bir sigara vermelisiniz, yoksa oturamazsınız," dedi. Sonra kahkaha attı. "Bırakmaya çalıştığım için satın almıyorum. Ama sizi tüttürürken görünce çok canım çekti," dedi ve bizi yanına oturmaya davet etti.

Öteki de konuya dahil oldu, gülerek ama onaylamayan bir tonda Fransızca bir şeyler söyledi.

Babam da güldü ve ilk konuşan hanıma paketi uzattı.

"Ne dedi?" diye sordum.

"Arkadaşının sigarayı bıraktığını ama sadece *kendi* sigaralarını içmeyi bıraktığını söyledi."

Yerleştik. Babam sigara paketiyle çakmağı havlularımızla iskemleleri arasına koydu ve sormaya gerek duymadan istedikleri zaman alabileceklerini hatırlattı.

"Nasıl oluyor da İtalyanca konuşuyorsunuz?" diye sordu sonra.

T.me/Cinciva

"Üniversiteden sonra bir yıl Floransa'da yaşadım. Fransızca öğretiyor, İtalyanca öğreniyordum. Peki ama sizin yolunuz buraya nasıl düştü?"

Eksik bir versiyonla –son derece basitleştirilmiş diyelim– hikâyemizi anlattık ve, Marsilyalı mısınız, diye sorduk. Toulouse'dan geliyorlardı, buralı bir arkadaşlarının bir haftalığına konuğuydular.

Adları Adèle –başkalarının sigarasını içen– ve Lucie'ydi. Adèle daha büyük görünüyordu, belki kırk yaşlarındaydı ve daha güzeldi fakat ötekinin uyuşukluğu –bakışlarındaki şehvetli miskinlik notası– bakışlarımızı ondan almamıza engel oluyordu.

İkisi de mimardı ve yıllarca ev tasarlamış ya da restore etmiş ama bu işi sevememişlerdi. Sonra eğlence olsun diye küçük çocuklar için masallar yazıp resimlemeye başlamışlardı. Büyük başarı kazanmışlardı: Kitapları yabancı dillere çevrilmişti ve belli bir noktada mimarlığı bırakabileceklerini anlamışlardı.

Adèle'in söylediğine göre işlerinin en güzel yanı epey boş zamana sahip olmalarıydı. Yılda üç kitap üretiyor ve her biri için iki ay çalışıyorlardı ve işte hesap ortadaydı. Her yıl canlarının istediğini yapmak, çoğunlukla da seyahat etmek için aşağı yukarı altı boş ayları oluyordu.

Bize ders verirmiş gibi (aslında yaptığı gerçekten de buydu) elzem olanın gerekenden fazla çalışmamak olduğunu söyledi; olsa olsa acil durumlar için kenara birkaç kuruş koymak gerekebilirdi.

Babam bunu onaylayarak, "Bilinçli bir tutumluluk," dedi, ben de bu sözleri unutmamam gerektiğini düşündüm; hayatımın işini seçmem gerektiğinde bu karşılaşmayı ve bu sözleri aklımda tutmalıydım.

Adèle bir süre sonra, "Aç mısınız?" diye sordu.

Aslında çok açtık.

Çantalarından jambonlu, peynirli sandviçler, salatalıklar ve bir şişe beyaz şarap çıkardılar ve eski arkadaşlarmışız gibi neşeyle sohbet ederek bu ziyafetin tadını çıkardık.

T.me/Cinciva

Kahvelerimizi içerken (termos içinde onu da getirmişlerdi) iki yüz metre uzağımızdaki gözle seçilemeyen bir patikada nereden geldikleri belli olmayan bir dizi yürüyüşçü peyda oldu.

Sahne bana birkaç yıl önce okulun sinema kulübünde gördüğüm ve çok etkilendiğim bir filmi anımsattı: *Hanging Rock'ta Piknik*.

Film gerçek bir hikâyeyi, 1900 yılında bir okul gezisi sırasında dik kayalıklarda maceraya atılan bir grup Avustralyalı kız öğrencinin kayboluşunu konu alıyordu. İçlerinden sadece bir kız, gizemli bir şekilde bulunmuş, ama o da belleğini yitirdiğinden olan biteni anlatamamıştı.

Kaderin, hayatın, gençliğin ve ölümün temel gizemlerine ilişkin şiirsel ama tedirgin edici bir filmdi. Neredeyse bu dünyaya ait olmayan güzelliğiyle günlerce aklımdan çıkmayan Miranda rolündeki kız, "Her şey tam olarak doğru zamanda ve mekânda başlar ve biter," demişti.

Ben tam bu cümleyi anımsarken yürüyüşçülerden birinin ayağını boşa basmasıyla çakıllı yamaçtan aşağı kayması bir oldu. Neyse ki uçurumun çok yakınında, denizden elli metre yüksekte durmayı başardı.

Sahne gerçek ötesi ve korku vericiydi. Adam yeniden tırmanmaya çalışıyordu ama yamaç çok dikti ve arkadaşları ne yapacaklarını bilemezmiş gibi görünüyordu. Sesleri aramızdaki mesafede kayboluyor, ne söyledikleri anlaşılmıyordu.

Korku içinde bir insanın ölümüne tanıklık etmek üzere olduğumu düşününce olayın dehşeti altında ezildim. Çevremizdeki doğa ise bir an önce olduğu, bir an sonra olacağı gibi dingin ve harikuladeydi.

Kurtarma operasyonu çetin geçti ve ayrıntıları fark etmek kolay değildi. Düşen yürüyüşçünün arkadaşları aşağı bir ip sallandırdı. Sonra kendilerini tehlikeye atmamak için büyük bir temkinle onu yukarı, patikaya kadar çektiler. Adam yaralanmamıştı, en azından ciddi bir yarası yoktu ki bir süre

T.me/Cinciva

sonra yeniden topluca yürümeye başladılar ve çok geçmeden falezin arkasında görünmez oldular.

Adèle bir sigara daha aldı, bu kez Lucie de yaktı bir tane. Üçü birden sessizce tüttürdüler çünkü kimse konuşmaya hazır değildi. Dönüş için bizi almaya gelen tekne koya girdiği sırada sigaraları hâlâ ellerindeydi.

Babam ayağa kalkarak, "İşte geldi, gitmemiz gerekiyor," dedi.

"Neden gidiyorsunuz?" diye sordu Adèle.

"Teknemiz geldi."

"Kalın, günün en güzel saati şimdi başlıyor."

"Çok isterdik ama sonra nasıl döneceğimizi bilmiyoruz."

"Biz bırakırız sizi. Arabamız köyde, doğrudan otelinize götürürüz, hizmette sınır tanımayız."

Ben hemen cevaplamaya kalkışıp evet demeye yeltenmiştim ki çocukluk etmemem gerektiğini düşünüp sustum. Babamın da az daha ani bir yanıt vereceğini fark ettim. Ama o da durdu. Bana döndü: "Ne dersin?"

"Kalalım haydi. İyiyiz burada, yarın sabaha kadar başka işimiz yok nasılsa."

Böylece iki saat daha kaldık, her konuda çene çaldık – Adèle babamın matematikçi olduğunu öğrenince pek etkilendi–, kahve içtik, yüzdük, batmakta olan güneşin koyun tüm renklerini beyazdan hardal sarısına ve hatta griye nasıl da değiştirdiğini izledik.

Derken Lucie, tutuk İtalyancasıyla, bana Comédie-Française'in genç bir aktörüne benzediğimi söyledi.

Hiç duymadığım ve hemen unuttuğum bir isimdi bu. Ben zekice bir yanıt bulup verene kadar Adèle gülerek araya girdi. Lucie'nin bana iltifat ettiğini çünkü o oyuncunun son derece yakışıklı bir çocuk olduğunu söyledi.

Saat altıdan sonra Chemin de Morgiou adındaki yabani dağ yolunu aşarak, söylediklerine göre Fransa'nın en azılı mahkûmlarının kaldığı Marsilya cezaevinin önünden ve pek davetkâr görünmeyen sıradan mahallelerden geçerek şehre girdik.

T.me/Cinciva

Artık otelimize varmak üzereyken, "Ne yapıyorsunuz bu akşam?" diye sordu Adèle.

"Hiçbir şey, yemek yiyecek bir yer arayacağız," dedi babam.

"Arkadaşımız Marianne'in evinde bir tür parti var. Neden gelmiyorsunuz? İlginç insanlar olacaktır."

Bu kez babam fikrimi sormadı. Çok sevineceğimizi, gitmeyi çok isteyeceğimizi söyleyerek hemen kabul etti. Nihayetinde otelimizin kapısında vedalaşırken babam "*à tout à l'heure*"[17] deyince ben de "*à tout à l'heure*" dedim. Şimdi elimizdeki pusulada Marianne'in evinin adresi vardı ve birkaç saat sonra onlarla yeniden buluşacaktık.

Bir partiye gidecektik. Babam ve ben. Marsilya'da.

17 (Fr.) Görüşürüz. (ç. n.)

T.me/Cinciva

22

"Partiye gitmek istiyor mu canın?" diye sordu babam yalnız kaldığımızda.

Deliler gibi istiyordum ama ağırdan almam gerektiğini düşünerek pek umursamayan bir tavırla yanıtladım. "Evet, elbette. Gecemiz daha kolay geçer."

"O halde odaya girmeden önce iki şişe şarap alabileceğimiz bir dükkân bulalım da eli boş gitmeyelim. Az sonra kapatacaklar, çabuk olalım."

Tek söz etmeden birkaç blok yürüdük. Tuzun tenimi yaktığını ve biraz yorgunluktan biraz da heyecandan başımın döndüğünü hissediyordum. Babamsa müthiş formda görünüyordu, bronzlaşmıştı, uykusuz bir gece geçirdiği ve ertesi gün de dinlenmediğini hiç belli etmiyordu.

"Hoş kadınlardı, değil mi?" dedim babamın konuyu açmadığını fark edince.

"Hoştular, evet."

"Adèle'den hoşlandın mı?"

"İlginç bir kadın, sohbeti keyifli. Pek sık rastlanmayan bir özellik."

"Kaç yaşlarındaydılar sence?"

"Adèle kırkı, Lucie otuz beşi geçmiştir derim."

"Peki, ne dersin, sence Adèle asıldı mı sana?"

Bir kahkaha patlattı. Sanki onu şaşırtacak bir şaka yapmıştım. "Bu eğlenceli olurdu ama onlar lezbiyen," dedi babam yürümeye devam ederek.

Lezbiyen miydiler? Hiçbir şey fark etmemiştim ve eğer babam haklıysa tamamen temelsiz hayaller kurmuştum.

T.me/Cinciva

Özellikle Lucie ve akşam partide olabilecekler hakkında farklı düşünmüştüm. Sinirleniverdim.

"Nereden çıkardın lezbiyen olduklarını?" derken ses tonum istemesem de biraz yükselmişti.

"Belki de yanılıyorumdur ama bakışmalarını, birbirlerine gösterdikleri özeni görünce sadece samimi arkadaşmışlar gibi gelmedi bana. Ayrıca uzun zamandır birlikte olan çiftlerde görüldüğü üzere hareketlerinde belli bir eşzamanlılık vardı. Örneğin Adèle bir an Lucie'nin buklesini düzeltti; yüzüne düşen lüleyi alıp kulağının arkasına attı. Çok mahrem bir jestti bu. Ama yine söylüyorum, yanılmış olabilirim."

Ne diyeceğimi bilmiyordum. Acaba geçmişte lezbiyen bir çiftle karşılaşmış olabilir miyim diye düşündüm. Kendimi hayır diye yanıtladım. Bunun iki anlamı olabilirdi: Ya gerçekten karşılaşmamıştım ya da onları fark etmeyi bilmiyordum.

Peki ama nasıl oluyordu da babam bu ayrıntıları seçebiliyordu? Benim gözümde o hep dalgın, insanları umursamayan, gözü soyut sembollerden başkasını görmeyen bir adam olmuştu. Şimdiyse başka bin bir şey arasında dağınık saç buklesini düzelten sevecen el gibi bir ayrıntıyı yakalayıp yorumlayabilen bir adam vardı karşımda.

İşte o anda yiyecek içecek satan ve koyu renk ahşaplı büyük vitrininde salamlar, peynirler, tatlılar, somonlar, ringalar, şarap şişeleri, ekmekler, çikolatalar ve konserveler gibi tanrının tüm nimetlerinin sergilendiği bir dükkânın önüne gelmiştik.

Şarküteri patronunun üzerinde bembeyaz bir önlük, onun içinde de beyaz bir gömlek ve mükemmel bağlanmış bir siyah kravat vardı. Dost canlısı birine benziyordu –anlaşıldığı üzere Marsilyalılar böyle insanlardı– ve bize iki şişe Châteauneuf-du-Pape almamızı önerdi. Marsilya'nın yüz kilometre kadar uzağındaki bağların üzümünden yapılıyordu ve özellikle bu mahzenin kalitesi çok yüksekti. Pek de abartılı olmayan bir eder karşılığında güzelce gösteriş yapabilecektik.

T.me/Cinciva

"Scott Fitzgerald'dan bir şey okudun mu hiç?" diye sordu babam otele dönerken.

"Evet, *Muhteşem Gatsby*, neden?"

"Şarküterinin patronu Marsilya çevresinden söz ederken onun romanlarından birinin Fransa'nın bu bölgesinde geçtiğini anımsadım."

Konunun nereye varacağını bilmediğimden ses etmedim. Bir iki saniye sonra fark ettim ki babam da bilmiyordu: Söyleyeceği ya da düşündüğü bir şeyde ipinin ucunu kaçırmış da onu arıyordu sanki.

"Kim bilir, belki de uykusuzluk yüzündendir, tuhaf bağlantılar kuruyor ve hemen sonra unutuyorum. Her neyse, romanın adı *Müşfikti Gece*'ydi. Harika bir başlık."

"Sahiden harika. Olay buralarda mı geçiyordu?"

"Fransız Rivierası'nda ama giriş yazısında özellikle Marsilya'nın adı anılır. Nedenini anımsamıyorum şimdi."

"*Muhteşem Gatsby* çok hoşuma gitmişti."

"Fitzgerald büyük bir yazar, mutsuz bir adamdır. Defalarca düşündüğüm bir cümlesi vardır: 'Ruhun gerçekten karanlıklar içine düştüğü gecede saat daima sabahın üçüdür.'"[18]

Bu sözler ve şiirsel ritmi zihnime kazındı.

Hem mükemmel bir içgörüydü hem de bana görünürdeki anlamının zıddını içeriyor gibi geliyordu; nitekim tüm metaforlar böyleydi ve onları yaratan kişilerin niyetinin ötesine geçerlerdi.

"Önce sen duş al. Unutma, soğuk suyla yıkanmalısın ki ben duş alırken uyuyacaksın diye kaygılanmayayım," dedi babam.

Beş dakika kadar suyun altında kaldıktan sonra belime bağladığım havlumla üzerimden sular damlayarak odaya döndüm. Cam kapı açıktı, babam balkonda sigarasını içiyor-

---

18 F. Scott Fitzgerald'ın 1945 tarihli, denemelerden oluşan *The Crack Up* isimli kitabından. (ed. n.)

T.me/Cinciva

du; hava serindi ve ıslak tenimi ürpertiyordu. Bir an havada asılı kalan ve müthiş saçma bir düşünceyle babamla buraya yerleşebileceğimizi, böylece kurallar olmaksızın sürekli şimdi yaşadığımız gibi yaşayabileceğimizi geçirdim zihnimden.

O banyoya girdiğinde ben hapımı yuttum ve kitabımla balkonda oturdum.

Biraz okumak istiyordum ama bir şeylerin ters gittiğini hissettim. Cümlelerin anlamını idrak edemiyordum; gayet normal kelimelere takılıyor, kitap yabancı bir dilde yazılmış gibi anlamlarını bir türlü çıkaramıyordum. Sonra balkon çevremde dönüyormuş gibi geldi, midem bulanmaya başladı ve kalbimin yıllardan beri çarpmadığı gibi çarptığını hissettim.

Nöbet geçirmek üzereydim. Babama seslenmeli ve hemen hastaneye gitmeliydim. Hemen. Denedim ama konuşamıyordum, bağıramıyordum. Hiçbir şey yapamıyordum. Dizime bıraktığım kitabım, belime bağladığım havlumla şezlongda uzanıyor, ne konuşabiliyor ne kıpırdayabiliyordum.

Ama çılgın bir hızla düşünüyordum. Dört yıl önceki kriz nasıl gelmişti? Hiç hatırlamıyordum, bilincimi tamamen yitirmiş ve sonra uyanmıştım. Bildiğim kadarıyla hiçbir şey olmamıştı, sanki aniden uykuya dalmıştım. Belki de epilepsi gayet masum bir şeydi. Belki de ölüyordum. Böyle, soru işareti olmadan düşündüm: Belki de ölüyorum. Büyük bir sükûnetle inceledim varsayımımı.

"Antonio, her şey yolunda mı?"

Dış dünyayla temas kurmam birkaç saniyemi aldım. "İyiyim, sadece başım döndü."

"Sadece o kadar mı? Transa girmiş gibiydin?"

"Evet, o kadar. Yani evet, başım biraz fazlaca döndü, belki uykusuzluktandır ama şimdi daha iyiyim. Sen nasılsın, herhangi bir sorun var mı?" Bir an için yaşadığım paniği atlatmıştım.

"Benim de başım dönüyor biraz. Akşam yemeğe gitmeden önce sert bir kahve içelim. Hapını aldın, değil mi?"

T.me/Cinciva

Balkonda sessizlik içinde oturup yarım saat dinlendik. Gökyüzünün önce beyaz sonra daha kara ve yoğun bulutlarla doluşunu izledik; yağmur yağabileceğini, buradayken hava ve güneşten yana şansımızın yaver gittiğini, partiye gitmek için taksiye binmemiz gerekeceğini, babamın tahmin ettiğimden çok daha şaşırtıcı bir adam çıktığını, eve döndüğümüzde sürekli onunla konuşmak isteyeceğimi çünkü çok ilginç şeyler anlattığını, artık arkadaş olduğumuzu hissettiğimi, bunun tuhaf ama güzel olduğunu, yine de Lucie'nin lezbiyen olmasına esef ettiğimi çünkü ondan gerçekten hoşlandığımı, hatta saçma da olsa onun da benden hoşlandığını hissettiğimi düşündüm.

Fenalaşmaktan kurtulmuştum ama düşüncelerimde hâlâ belli bir zafiyet kalmıştı, fikirler ve imgeler birbirlerini izliyor, hafif hafif akıyor, onları yakalayamadan geçip gidiyordu.

Bu aynı anda hem hoş hem kaygı verici bir histi ve yeniden sokağa inene ve hap etkisini gösterene kadar sürdü.

Beyaz gömlekler giymiş, gününü denizde geçirmiş kişilerin neşeli ve biraz da abartılı havasına bürünmüştük.

İki akşam önce bizi korkutmuş olan Canebière'de mahallemizde gibiydik artık. Şimdi kendimizi kamufle olmuş, geceye karışan insan kalabalığının parçası gibi hissediyorduk.

Ancak birkaç yüz metre sonra insanların sokaklarda konuştuklarını *işittiğimi* fark ettim. Arapça –Arapça olduğunu *tahmin ediyordum*–, Fransızca ya da Arapça ile Fransızca karışımı bir dil konuşuyorlardı; bu ortak uğultu, bu bitmek bilmeyen nakarat kimi zaman nazik, kimi zaman alaycı ve tehlikeli geliyordu kulağa.

Her şey yolunda giderse bunun Marsilya'daki son gecem olduğunu bir an bile geçirmedim aklımdan.

Adèle bize adresi ve yol tarifini yazmıştı.

"Panier anlatıldığı gibi tehlikeli değildir," demişti notu verirken, "yine de temkini elden bırakmamak iyi olur."

T.me/Cinciva

Nitekim limanı henüz ziyaret etmediğimiz eski şehirden ayıran sınırı –Quai du Port– geçince bir farklılık hissediliyordu; hem gözlendiğimiz duygusuna kapılmıştık hem de şehirle ve onun pek de muteber olmayan dolambaçlarıyla farklı bir uyum yakalamıştık.

Bazı noktalarda çöp yığınları vardı; bir köşede lastikleri ve selesi sökülmüş bir motosiklet karkası gördük; neredeyse çocuk denebilecek gençler gruplar halinde hareket ediyor, ara sokaklardan çıkıyor, ara sokaklarda görünmez oluyorlardı; aydınlatma azdı, sanki uzun bir karartma döneminden yeni çıkılmıştı; binaların giriş hollerinden ağır yemek ve insan kokusu taşıyordu.

Montée des Accoules merdivenlerine vardık ve Rue de Refuge'e ulaşana dek tırmandık; Marianne'in evi yirmili yıllarda ya da daha önce yapılmış bir apartmandaydı, tahta kepenkler bir zaman yeşil olmalıydı, badana pek çok yerinden dökülmüştü. Bu apartmanın cephesinde ve aslında iyice düşününce tüm mahallede hem bir geçicilik hem de nihailik vardı. Ana kapı açıktı.

Daire giriş katta, loş bir koridorun sonundaydı. Zil yoktu, tokmağı vurarak çaldık kapıyı.

Yirmi saniye sonra kapı açıldı ve Marianne ile tanıştık.

T.me/Cinciva

23

"*Vous devez être les italiens. Je suis Marianne,*"[19] diyerek elini babama uzattı, babam da elini uzatarak, kendi adını söyleyerek ve gülümseyerek yanıtladı onu.

Sonra Marianne bana döndü, beni tanımakta zorluk çekermiş gibi birkaç saniyeliğine baktı. Sonra uzattı elini.

Erkeksi siyah çerçeveli gözlüğünün kalın camları bile o kara gözlerin, o uzun ve tehlikeli kirpiklerin alaycı etkisini yumuşatamıyordu.

"*Je suis Antonio, je ne parle pas français,*"[20] diye geveledim.

"*C'est dommage,*[21] bu konuda bir şeyler yapmalısın. Peki İngilizce?"

Evet, diye yanıtladım, İngilizce biliyordum. Az çok.

"Ama Fransızca da öğrenmelisin. Neyse, bu gece İtalyanca konuşuruz, ben de biraz pratik yapmış olurum; hata yaptığımda düzeltirsin beni."

Babam şişeleri uzattı, kadın teşekkür etti, hiç gerek olmadığını ama *Châteauneuf*'ün her zaman memnuniyetle kabul edileceğini söyleyerek bizi içeriye davet etti; sohbeti kapı eşiğinde sürdüremezdik.

"Bu akşam Adèle ve Lucie'nin Toulouse'dan gelişlerini kutluyoruz. En sevdiğim arkadaşlarımdır ama onlarla zaten tanışıyorsunuz. Şurada yiyecekler var, şurada da içecekler.

---

19 (Fr.) Siz İtalyanlar olmalısınız. Ben Marianne. (ç. n.)

20 (Fr.) Ben Antonio, Fransızca bilmiyorum. (ç. n.)

21 (Fr.) Çok yazık. (ç. n.)

T.me/Cinciva

Kendi evinizmiş gibi keyfinize bakın. Umarım Kuzey Afrika mutfağı hoşunuza gidiyordur."

İçeri girer girmez kendimizi açık ve geniş bir mekânda bulduk: Burası geleneksel bir apartman dairesinin salonundan çok dönüştürülmüş bir depoyu andırıyordu. Havada bilmediğim, tatlımsı bir tütsüye benzer bir koku vardı, duvarlar su yeşiline boyanmıştı; soldaki duvara dayanmış uzun ve dar masanın iki ucuna şamdanlar ve yemekler yerleştirilmişti; sağda ise kaba ahşaptan bir büfenin üzerinde bir başka şamdan ve içecekler vardı. İskemleler, televizyon karşısında, halı üzerinde bir sedir, yerde büyük yastıklar, kitaplar ve objelerle dolu raflar, yere konmuş büyük bir müzik seti, ayakta çene çalan yirmi kadar kişi gördüm.

"Gidip şarabı bırakayım, az sonra görüşürüz," dedi Marianne uzaklaşırken. Her şey ortada, diye düşündüm, İtalyanca pratik yapmaya, hele de düzeltilmeye hiç ihtiyacı yoktu.

"Peki," dedi babam. "Biz de etrafa bakıp şu Afrika yemeklerinden tadalım."

"Sen hiç tatmış mıydın?"

"Evet. Evet, iyidir, çok lezzetlidir."

Ortamı kendimize göre incelemek için ayrıldık.

Salonun dibindeki camlı kapılardan çıkılan büyük avluda kocaman saksılar içinde bitkiler ve yiyip içen, sigara tüttüren bazı konukların oturduğu iskemleler vardı; gerçekten son derece karışık ve çeşitli bir insan topluluğuyla karşı karşıyaydım.

İki sakallı adam, neredeyse kolsuz denebilecek tişörtleri ve hamallara yakışır kaslarıyla –aslında sahiden de hamala ya da liman çalışanına benziyorlardı– el ele tutuşmuş, birbirlerinin gözlerinin içine şefkatle bakıyorlardı; sarışın bir genç kız, yarı saydam denecek kadar sıska olmasına rağmen kaba bir şekilde tıkınıyordu; benim yaşlarımda, kimi beyaz kimi siyahi bir grup genç avlunun ucunda, her şeyden uzakta duruyordu ve –davranışlarından kokularına kadar– her halleri ellerinde dolaştırdıkları şeyin *joint* olduğunu söylüyordu.

T.me/Cinciva

Hepsinden daha çok dikkatimi çeken, altmışlarını aşmış, ceketli kravatlı ve Marty Feldman'a çok benzeyen bir adam oldu. Onu o kadar çok andırıyordu ki böyle bir ortamda her şeyin mümkün olduğunu, sahiden o olduğunu öğrenirsem hiç şaşırmayacağımı düşündüm. Az daha onu kutlamak, imzasını istemek ve *Genç Frankenstein* filminin beni tüm filmlerden daha çok güldürdüğünü söylemek üzereydim ki Marty Feldman'ın geçen yıl öldüğünü anımsadım; televizyonda haberlerde duymuştum.

Avluya açılan bir de mutfak vardı; duvarları bir Van Gogh tablosu gibi hardal sarısıydı. Ufak tefek, siyahi, somurtuk ama kararlı bir kadın da ocak başındaydı.

Yeniden içeriye döndüm ve giriş kapısının üzerinde bir yazı olduğunu fark ettim. Okumak için yanaştım. Hafiften çocuksu görünen güzel bir elyazısıyla yazılmıştı ve siyahın su yeşili üzerinde yarattığı etkiye bayıldım. Şöyle yazıyordu: "*Le merveilleux nous enveloppe et nous abreuve comme l'atmosphère; mais nous ne le voyons pas.*"[22]

"Merhaba Antonio, geldiniz demek. Çok sevindim." Adèle arkamda belirivermişti birden. Bir süredir görüşmemiş eski arkadaşlarmışız gibi sarılıp öptü beni. Şampuan, vücut kremi kokuyordu ve sanki şimdiden birkaç kadeh içmiş ve bir şeyler tüttürmüş gibi bir havası vardı. Aslında şimdi düşününce, her şey biraz abartılıydı. Derken Lucie de geldi, o da sarılıp öptü beni; babamın söylediklerine rağmen onun teniyle temas etmek içimde bir şeyleri altüst etti. Bir an, içinde bulunduğumuz durumun inanılmazlığına dair keskin ve baş döndürücü bir hisse kapıldım, kendimi esrimiş ya da rüya âleminde gibi hissettim.

"Yazıyı anlayabildin mi?" diye sordu Adèle.

"Az çok. Her kelimeyi değil. Mucizelerle çevrelendiğimizi ama bunun farkına varmadığımızı mı söylüyor?"

---

22 (Fr.) "Harikalar, tıpkı hava gibi bizi sarıp içimize işliyor, ama biz onu görmüyoruz." Charles Baudelaire, *Modern Hayatın Ressamı*, çev. Ali Berktay, İstanbul: İletişim Yayınları, 2021, s. 197. (ed. n.)

T.me/Cinciva

"Mükemmel. Demek ki Fransızca bilmediğin doğru değilmiş. Haydi, git yiyecek bir şeyler al, aç olmalısın; şahane şeyler var," dedikten sonra Lucie'yle birlikte ortadan kayboldu.

Dediği gibi yaptım: Bir tabak alıp önüme gelen her şeyle –kuskus, salata, hamurişleri– doldurdum ve bir kadeh de şarap aldım; gidip divanda karnını doyuran babamın yanına oturdum.

Bakışlarında hayretle karışık bir neşe olan babam, "Alışılmadık bir ortam, değil mi?" dedi.

Tavuklu kuskusu ağzıma atarken, "Zaten iki gündür alışıldık hiçbir şey olmadı," dedim.

"Haklısın. Anlatacak pek çok şeyimiz oldu."

İşte bu söz bende beklenmedik bir hüzün yarattı. Yaşadıklarımızı anlatmayı hayal etmek her şeyin bittiğini çağrıştırıyordu, oysa ben bitmesini istemiyordum, bulunduğum noktada, şu sınır çizgisinde kalmak istiyordum. Tam tamına öncesiyle sonrası arasındaki noktada.

Ansızın bir tekir belirdi ve evin daimi konuklarındanmışız ve bizden korkmaması gerektiğini bilirmiş gibi gelip aramıza yerleşti. Bir iki saniye sonra düşük hızda çalışan bir dizel motor gibi sesler çıkararak mırlamaya başladı.

"Cheshire Kedisi bu," dedim.

"Cheshire Kedisi mi?"

"*Alice Harikalar Diyarında*'ki kedi."

"Adının öyle olduğunu hatırlamıyordum."

"Walt Disney çizgi filminde bu adı vermişler ona."

"Ah, şimdi anladım. Merhaba Cheshire Kedisi," dedi babam delilere has o ciddi tavırla. Dostane bir şekilde başını okşadığı kedi, gözlerini aralayıp ona minnetle baktı. Kadehindekini bitiren babam bir sigara yaktı.

Bilmem ne kadar süreyle, üçümüz bu şekilde oturduk.

Arada sırada kalkıp ikimiz için şarap almaya gidiyordum; arada sırada da o kalkıp aynını yapıyordu. Abartmadan ama belli bir düzenle diyelim.

T.me/Cinciva

Her şey son derece tatlı bir şaşkınlık yaratıyordu. Çevremizde insanlar dolaşıyor, kimi gelip –epeyce büyük olan– divanda yanımıza oturuyor, sonra kalkıyordu; dışarıdan ya da başka odalardan gelenler, nazik gölgeleri andıran bu insanlar, bedensel tutarlılıktan mahrum, dost varlıklar gibiydi.

Babamla konuşuyor ama ikimiz de konuştuklarımızı takip etmekte zorlanıyorduk. Derken Adèle ve Lucie'yi gördüm gölgeler arasında, dudak dudağa öpüşüyorlardı.

"Haklıymışsın," dedim. Ama o sahneyi kaçırdığı için ne demek istediğimi anlamamıştı, ben de açıklamadım.

Derken yağmur başladı, konuklar avludan içeriye girdiler, salon büyük olduğundan herkese yer vardı. Düşünce silsilemi düzene koymaya çalışıyor ama başaramıyordum. Arada sırada başım dönüyordu, çevremdeki her şey rulet tekeri misali hızla dönüyordu. Sonra yavaşlıyor, duruyordu, ben de yeni bir bilinçlilik ya da bilinçsizlik düzeyine varmış gibi hissediyordum kendimi.

Neden sonra, kendimi şamdanların birini incelerken buldum: Mum eriyor, akıyor ve sarkıtlar oluşturuyordu. Bazıları otuz santimi buluyor, masaya kadar uzanıyordu. Bu formlarda bir gizem var diye düşünüyor ama ne olduğunu kavrayamıyordum bir türlü. Aslında her şeyi kavramam güçleşmiş, gözlerimi açık tutmam zorlaşmıştı; tam uykuya yenilmek üzereydim ki tatlılar imdadıma yetişti. Kozhelvalar, bademli halkalar, incecik milföyden turta ve çocukluğumun ayvalı jölesini anımsatan ve minik kareler halinde kesilmiş bir tatlı geldi.

Bademli ve susamlı kozhelvadan yerken Marianne karşımızda beliriverdi ve yerdeki halıya oturup elini bacağıma dayadı. Bu çok sıradan, çok doğal bir hareketti ama –benim olanlara dair karmakarışık olmuş ve bambaşka bir şeye dönüşmüş algımda– çok da imalı geldi.

"Arkadaşlarım senin matematikçi olduğunu söylüyor," dedi babama.

T.me/Cinciva

Babam da gülümseyerek onayladı. Belki bir şey demek üzereydi ama konuşma ritmi yavaşlamıştı, zamanında cevap alamayan kadın bana döndü ve, "Ya sen Antonio, sen ne okuyorsun?" diye sordu.

Gelecek yıl liseyi bitireceğimi söyleyince şaşırmış göründü. Daha büyük gösterdiğimi ve üniversiteye gittiğimi sandığını söyledi. Bu söz beni etkiledi çünkü yaşımdan küçük gösterdiğimi zannederdim hep. O anda gitmeye hazırlanan ve veda edecek iki adam ve iki kadın yaklaştı. Onları öpmek için ayağa kalkarken kolunun iç kısmında bir dövme olduğunu fark ettim; kanatlı, kartal görünümlü ama aslan başlı mitolojik bir hayvandı bu.

Günümüzde dövmeli olmak çok sıradan hatta banal bir hal aldı. O zamanlar öyle değildi. O zamanlar sadece belli tipte insanların dövmesi olurdu: sanatçılar, deliler, hippiler, motosikletçilerden bazıları ve cezaevine girip çıkanlar.

Kim bilir Marianne hayatını nasıl kazanıyordu? Bu kategorilerden hiçbirine ait görünmüyordu. Belki de sanatçıydı. Arkadaşlarını uğurlamış yeniden yanımıza otururken bunu sormam gerektiğini düşündüm. Marty Feldman nereye kaybolmuştu acaba? Onu görmez olmuştum. Veda etmeden mi gitmişti?

Zihnimde cümleleri birbiri ardına sıralıyor ve düşük zekâlı birine hitap edecekmişim gibi her birini basit ve tamamlanmış bir şekle sokmaya çalışıyordum. Bunu artık dört bir yana kaçışan düşüncelerime az da olsa tutarlılık ve mana vermek için yapıyordum.

"Antonio?" Babamın sesi yavaş ve uzaktan geliyordu. "Her şey yolunda mı?"

Önce konuşmak sonra da kalkmak için müthiş bir çaba göstererek, "Gidip yüzümü yıkamam gerek," dedim.

Banyonun duvarları gök mavisine boyanmıştı. Her oda için farklı bir renk seçmeleri hoşuma gitmişti ve ileride kendime ait bir evim olduğunda aynı şeyi yapacağımı düşündüm. Yüzüme bolca su çarptım, yetmeyince başımı duşun altına soktum.

T.me/Cinciva

Islak saçlarımı düzeltirken, bilmem neden, ilaç dolabını açmak geldi içimden. Sıradan şeyler vardı içinde: aspirin, ağız çalkalama suları, damlalar, ne olduğu belirsiz ilaç kutuları, oksijenli su ve bir iki merhem, bir kutu da prezervatif.

Bunu görmek beni utandırdı ve soğuk sudan daha iyi uyandırdı. Dolabı kapattım, banyodan çıkıp salona döndüm.

Babam, "İyi misin?" diye sordu.

"İyiyim, tabii," dedim.

"Saçların ıslanmış."

"İyiyim."

"Ötekiler gidiyor, biz ne yapalım?"

"Yağmur yağıyor, dinmesini mi beklesek?"

Marianne elinde kadehi ve sigarasıyla geri gelip önümüze oturdu.

"Partilerin en hoşuma giden kısmı neredeyse herkes gittikten sonra kalanlarla sakince sohbet edebildiğin zamandır."

"Nasıl bu kadar iyi İtalyanca konuşuyorsun?" diye sordum.

"Uzun süre Palermo'da ve Reggio Calabria'da yaşadım."

Babam da, "Palermo ve Reggio Calabria'ya nasıl düştü yolun?" diye sordu.

"Antropoloğum. İlkel kabileler ile suç toplumları kültürleri arasındaki benzerlikleri araştırıyorum. Suç toplumları deyince elbette Güney İtalya'nın mafya örgütleri başta geliyor: Sicilya'da Cosa Nostra ve Calabria'da 'Ndrangheta."

Babam bunun çok ilginç olduğunu söyledi, bu kadar yorgun olmasaydı eminim başka sorular da sorar, bilgi edinmek isterdi. Ama artık onun da gözlerini açık, düşüncelerini tutarlı tutmakta zorlandığı belli oluyordu.

"Neden Marsilya'da olduğunuzu sormadım size," dedi kadın usulca. Babamın yanıt vermeye hazırlandığını, ona Provance tatilimiz ya da benzeri bir hikâye anlatacağını sandım.

Ben ondan önce davrandım ve Marsilya'da ve bu gece burada bulunmamızın ardındaki gerçeği anlattım. Kısaca ama hiçbir şeyi saklamadan. Bilmiyorum neden yaptım bunu ama içimden öyle geldi ve sonradan bunun en doğru seçim ol-

T.me/Cinciva

duğunu düşündüm. Kendimi iyi ve uyanık hissediyordum, düşüncelerim netti. Kendimi erkek gibi hissediyordum.

Babam söylediklerim karşısında herhangi bir şaşkınlık belirtisi göstermedi, hatta rahatladığını, yüzündeki gerilimin gevşediğini hissettim.

"Yani bu uyumadan geçirdiğiniz ikinci gece mi?"

"Evet."

"Peki buraya gelmeseniz ne yapacaktınız?"

"Dün gece gibi şehrin keyfini sürecektik," dedim.

Babam araya girerek, "Bu yağmurda o da epey zor olacaktı," dedi. "Konukseverliğiniz için yürekten teşekkür ederiz. Ama artık gitsek iyi olur." Ağır çekimde konuşuyordu sanki.

"Gidin elbette fakat uyumayacaksanız ne yapacaksınız? Zaten yağmur da yağıyor. Kalın burada. Size bir kahve yapayım, biraz dinlenin, gün doğunca otelinize dönersiniz."

Babam bir şeyler söyleyecek oldu ama o babama susmasını ve divandan kalkmamasını söyledi. Bunu hem şakacı hem ciddi, tam ayarında bir tavırla söyledi.

"Gidenlerle vedalaşayım, sonra yanınıza geleceğim," dedi.

T.me/Cinciva

24

Bir iki dakikalığına uyuyakaldığımı itiraf edeyim.

Bir an sonra Marianne ile divanın yanında yerde oturuyoruz. Babam yok ve galiba konukların tümü uyumuş. Sahnenin artık rüyaya benzer bir kıvamı var.

"Neyi temsil ediyor?" diye soruyorum dövmesini kastederek.

"Bu griffonun tersi," diyor.

"Nasıl tersi?"

"Griffonun bedeni aslan, başı kartaldır. Bununsa bedeni kartal, başı aslan."

"Peki neden istedin bunu?"

"Bilmiyorum. Genellikle kendimi özgün hissetmek için yaparım bazı şeyleri. Çocuksu bir tavır biliyorum ama kurtulamıyorum."

"Çizim güzel ama."

"Buralarda oturan biri yaptı. On yıl hapiste yatmış: Dövme yapmayı orada öğrenmiş."

"Böyle bir mahallede oturmak seni korkutmuyor mu?"

"Burası benim için Marsilya'nın en güvenli yeri, herkes arkadaşım burada. İstediğim saatte tek başıma eve dönebilirim, hiçbir sorun yaşamam."

Çevreme bakınıyorum. "Sadece biz ikimiz mi kaldık?"

"Evet."

O sırada babam geliyor. Belli ki banyoya gitmiş, nedenini bilmiyorum ama ilaç dolabına bakmamıştır umarım diye geçiriyorum içimden. Yeniden divana, önceden benim oturduğum yere oturuyor. Cheshire Kedisi ortalarda yok, nereye

T.me/Cinciva

girdi kim bilir. Daha önce fark etmediğim bir kapıdan Adèle ve Lucie çıkıyor: İkisi de çıplak bacaklarına kadar uzanan bol tişörtler giymişler; yatmaya hazırlar. İyi geceler diliyor, bizi öpüyorlar, orada kalmamızı gayet doğal karşılamış gibi –belki de Marianne her şeyi anlattı onlara– yeniden aynı kapının ardında görünmez oluyorlar.

"Kahve yapalım mı?" diye soruyor Marianne. Kalkıyoruz, babam peşimizden gelmeye yelteniyor. "Divanda kal," diyor ona, "Dinlen, istersen de uyu biraz."

"Uyuyamam," diyor babam, artık gerçekten bitkin görünüyor.

"Uyuyabilirsin. Merak etme, ben göz kulak olurum Antonio'ya."

"Saat kaç?"

"Üçe geliyor."

Babam bir an düşündükten sonra ona güvenebileceğine karar veriyor. Olduğu yerde kalıyor hatta daha rahat bir pozisyon alıyor, biz de mutfağa geçiyoruz.

"İtalya'dan aldığım moka pot var. Yoksa Fransız kahvesi mi tercih edersin?" diye soruyor.

"İtalyan kahvesini yeğlerim, teşekkür ederim," diyorum.

"Tabii ya, ne aptal bir soruydu. Sormam bile saçmaydı."

Kahveyi yapıyor, masanın başına oturup karşılıklı içiyoruz.

"Sen de benim yüzümden uykusuz kalıyorsun."

"Yarın işim yok, siz gittikten sonra uyurum."

"Neden beni kendine dert ettin, anlayamıyorum."

Bir an düşünüyor bunu. "Belki de dövmemle aynı nedenden, yani başka bir deyişle nedensiz. Ya da senin durumun *balikwas* ve bunun parçası olma fikri hoşuma gidiyor."

"Ne dedin?"

"*Balikwas*. Tagalog yani Filipinler'in anadilinde bir kelime. Çevirmesi zor. Şöyle bir anlamı var: Bir durumdan ansızın bambaşka bir duruma atlamak, şaşırdığını hissetmek, bakış açını değiştirmek, bildiğini sandığın şeyleri bir başka şekilde görmeye başlamak."

T.me/Cinciva

"İki gün öncesine kadar babamı tanımıyordum," diye mırıldanıyorum düşünmeden.

"İşte bu *balikwas*."

Sonra bana başka şeyler anlatıyor, kelimesi kelimesine takip edemiyorum söylediklerini ama gayret ediyor ve özünü yakaladığımı sanıyorum. Bir zamanlar evli olduğunu, yaşının benim yaşımın iki katından fazla olduğunu –tam olarak 37–, aradaki bağlantıyı kaçırmış olsam da onun, benim hepimizin parçalanmış özler olduğumuzu söylüyor: Bizi farklı, çelişkili yönlere çeken duygular, eğilimler, arzular yaşadığımızdan, neşe bizi şaşırttığı zaman onu saçıp savurmamız gerektiğinden ve onu israf etmemenin tek yolunun bu olduğundan bahsediyor.

Sonra bu cümleyi yineliyor, belli ki önemli bir cümle ve nitekim zihnimde kazılı kalıyor: Neşeyi *saçıp savurmak* gerekir, onu israf etmemenin tek yolu budur. Nihayetinde zaten yok olup gidecektir.

Orada, mutfak masası başında, yan yana, aynı yöne bakarak otururken hiçbir şeyi anlamadığım ama aynı anda her şeyi anladığıma dair tuhaf bir duyguya kapılıyorum. Ve sonra bunun tam da söylediği şey olduğunu idrak ediyorum. Çok güzel bir yüzü olduğunu düşünüyorum. Küçük bir kızınkini andıran yanakları hoşuma gidiyor. Üstdudağını beğeniyorum, resmini çizebilmek güzel olurdu. O dudağın üzerinde birkaç damla ter var ve resmini çizemeyeceğime göre onu öpmeye karar veriyor ve bunu yapıyorum ve beni iteceğini, bana çocuksun sen diyeceğini sanıyorum, kafandan neler geçiyordu diyeceğini ve beni ve her şeyden habersiz babamı evinden kovacağını düşünüyorum.

Hiçbir şekilde isyan edemeyeceğim, kaçınılmaz bir son olarak görüyorum bunu ve babamın benim yüzümden bu aşağılanmayı yaşayacak olmasına üzülüyorum.

Ama beni itmiyor, ağzında içkinin ve kahvenin tatlılığı, sigaranın kekremsiliği var. Biraz çarpık şekilde oturduğumuz yerde öpüşüyoruz. Duyabildiğimiz tek ses öncekinden az da olsa yağmaya devam eden yağmura ait.

T.me/Cinciva

Kalkıyor, beni elimden tutup yatak odasına götürüyor. Duvarlar krem rengi, yatak da aynı renkte ve yeni yıkanmış çarşaflar mis gibi kokuyor.

"Ben hiç sevişmedim," diyorum. Bu gibi durumlarda dürüst olmak gerekir diye düşünüyorum ama o hiç konuşmadan beni yatağa oturtuyor. Belki de parmağını susmam için dudağıma dayıyor. Ya da böyle yaptığını ben hayal ediyorum ama amacı bu: Susmam, gereksiz ya da saçma şeyler söylememem gerekiyor. Doğru, gereksiz şeyler söylemekten daima kaçınmalı. Veya saçma şeyler.

Bir noktada sırtüstü yatıyorum. O gidiyor, dönüyor ve elinde az önce ilaç dolabında gördüğüm şeyi tutuyor. Ona nasıl takıldığını da bilmediğimi fısıldıyorum ve –bu kez konuşuyor, emir veren biri gibi– susmam gerektiğini söylüyor.

Onu usul usul, tatlı tatlı, tam olması gerektiği gibi kendi takıyor ve ben şimdiye dek bu kadar titiz, bu kadar hassas ve nazik bir şey yaşamadığımı düşünüyorum. Nazik doğru kelime.

Çok naziksin Marianne, demek istiyorum. Ama yaşadığım şeyin muazzamlığı yüzünden diyemiyorum. *Balikwas*. Unutmamalıyım bunu. Ansızın bir başka durumun içine sıçramak.

Sıçramak.

Ansızın.

Sonra gözlüklerini çıkarıyor ve daha genç, daha kırılgan oluyor.

Üzerime çıkıyor, içinde olabildiğim bir pozisyon aldığımızda ellerimi tutuyor, kalçasına koyuyor, ne yapamam gerektiğini gösteriyor.

"Yavaş yavaş," diye fısıldıyor. Şimdi Fransız aksanı daha belirginleşiyor, nefesi hızlanıp dışarıda yağmur oluklarından dökülen suyun ritmine katılıyor. Bana bakıyor, ben de hareketlerine bakıyorum, sonra gözlerini kısıyor, bir inilti çıkıyor ağzından, sonra bana izin verirmiş gibi daha güçlü bir inilti.

İşte tam o noktada tüm dünyanın baş aşağı yuvarlandığı, düştüğü, altüst olduğu ve göz kamaştıran renklerin dönme dolabında patladığı o dimdik uçurumun yamacında birlikteyiz.

T.me/Cinciva

25

Salona döndüğümüzde Cheshire Kedisi tek başına divana yayılmıştı.

Babam dışarıdaydı. Bize sırtını dönmüş, sigara içiyor, avludaki çitin ötesindeki bir yere bakıyordu. Yağmur dinmişti ve loş ışıkta her şey –masa, iskemleler, bitkiler, zemin– su damlacıklarıyla kaplıydı. Gecenin sonu bir kehanet gibi hissedilir olmuştu. Sonrasında, her sabah olduğu üzere, hiçbir şey bir daha aynı olmayacaktı.

Babam varlığımızı fark ettiyse bile belli etmedi. Omzuna dokunduğumda –bazı filmlerde ya da rüyalarda karakterlerin yaptığı gibi– yavaşça döndü. Birdenbire babama nasıl hitap edeceğimi bilemedim.

"Bir kahveden söz edilmişti," dedi belli belirsiz bir gülümsemeyle. Bir şey anlamamış gibi yapıyordu ama bir şey anlamamış birinin havası yoktu onda. Saçları ıslak ama daha şekilliydi; yüzü dinlenmiş görünüyordu.

"Hemen gidip getiriyorum. Siz ikiniz burada bekleyin beni," dedi Marianne gülümseyerek; onun yüzünde de tüylerimi ürperten bir idrak hali vardı. Bir anlığına ikisinin ta en başından bu konuda anlaştıkları gibi saçma bir fikir belirdi zihnimde. Biz daha Marsilya'ya gelmeden önce. Çok daha önce.

Babam avluda durup ayakta kahvesini içti, biz de –Marianne ve ben– tek söz etmeden, bir törenin, vedalara özgü belli bir ayinin üyeleriymişiz gibi öylece durduk.

Sonra Marianne bize kapıya kadar eşlik etti. Telefon numarasını sormak, onu yeniden görmek isterdim –görmeliy-

T.me/Cinciva

dim– ama doğru kelimeleri bulamadım, buna ne halim ne de cesaretim vardı.

Babama sarıldı, yanaklarını yanaklarına değdirdi. Sonra bana döndü, bir an tereddüt ettikten sonra yüzümü okşadı ve dudaklarıma bir kelebeğin teması gibi hızlı ve hafif bir öpücük kondurdu. Sonrasında gerçekten yaşandı mı yoksa sadece hayal miydi bilemediğin o anlardan biriydi.

Panier sokakları ıssız ve yağmurdan ışıl ışıldı; geleceğin tüm vaatlerini içeriyordu sanki. Eski Liman'a vardığımızda gün ışığı geniş beyaz bulutları parlatıyordu.

Dönüşümüz uzun sürdü, gidişimizden çok daha uzun, ve otele vardığımızda artık ayaklarımızı sürüyorduk, kapıcı bize kuşkulu bir nazar attı.

Artık sınırı aşmış olan yorgunluğumuz yüzünden çantalarımızı ağır çekimde topladık. Her bir hareketimiz –bir eşyayı almak, kalkmak, yerdeki kâğıdı almak için eğilmek– sonsuz çaba gerektiriyordu. Üzerimizde ağır ve ıslak giysilerle sis içinde ilerler gibiydik. Susuyorduk çünkü konuşmak da artık had safhada zorlaşmıştı.

Tenimde hâlâ hafif de olsa Marianne'in kokusu vardı, onu son ana dek saklamak istiyordum. Bu nedenle oteldeki son duşumuzu yapmamız gerektiğinde babamdan benden önce girmesini istedim. Cevap verecek –uyuyakalma riskimden söz edecek– gibi olduysa da artık buna gerek olmadığını fark etmişti ki bir şey söylemedi. O iki gece boyunca yaptığımız yolculuk sona ermişti.

Taksi bizi Saint-Paul Merkezi'nin ana kapısına bıraktığında randevumuza sadece birkaç dakika kalmıştı. Babam sigara paketini çıkardı, inceledi, sonra yeniden cebine soktu.

Bir şeylere veda eden birinin ifadesi vardı çehresinde.

"Antonio..."

"Baba..."

"Teşekkür ederim. Çok uzun zamandan beri kendimi bu kadar ... *uyanık* hissetmemiştim. Bazen en sıradan söz en

T.me/Cinciva

doğru olandır. Döndüğümüz zaman yapmak istediğim şeyler var. Yıllarca, artık çok yaşlandığımı düşündüm. Aptalca bir düşünce ama aptalca olduğunu ancak bu iki günde anlayabildim."

Bazı durumlar vardır, konuşmak ve her şeyi garantiye almak gerekir. Ama bazı durumlarda da sessiz kalman gerekir, çünkü havada dokunulmaz, değerli bir şeyler asılıdır ve sözlerin bir anda onları yok edebilir.

İki basit kavramdır bunlar. İşin zor kısmı hangi kuralı ne zaman uygulaman gerektiğini bilmektir.

O anda söylenecek bir şey yoktu. Onun konuşmasına izin vermeliydim ve bunu anlamak zor değildi. Uykusuz iki gece refleksleri zayıflatıyor, ağırlaştırıyor, görüşü bulanıklaştırıyor ama karşılığında öz için gerekli olan o incelikli ve keskin duyuyu armağan ediyor.

"Ve sen iyi olacaksın, en önemlisi de bu," dedi sonunda.

Sonra yanağıma –okşamayı andıran– bir şekilde hafifçe vurdu ve hastanenin girişine yöneldi.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

26

İyileşmiştim; profesör böyle dedi.

Sonra bana on yıl önce edilmiş gibi gelse de iki gün önce ettiği sözleri kelimesi kelimesine yineledi: Hastaneleri, EEG'leri, sakinleştiricileri ve hepsinden de öte nörologları unutabilirdim. Sözlerini iyi anımsadığını belli etmek için özellikle mi yaptı bunu yoksa bunlar onun iyileşme müjdesi anında daima telaffuz ettiği klasik cümleler miydi, bilemem.

Bilincimin *roller coaster*'ında birbirini izleyen iki zıt düşünce belirdi.

İlk önce müthiş bir rahatlama hissettim.

Yeniden normal bir genç adam olacaktım; gizli ve itiraf edemeyeceğim, geleceğimi ipotek altına alan, yapmamam gereken ve yapamayacağım eylemler içeren bir noksanlığım kalmamıştı. Kendime sürekli her şeyin yolunda olduğunu yineleme gereksinmesi duymadan her şeyin gerçekten yolunda olduğunu bilecektim çünkü ilaçlara ihtiyacım kalmamıştı.

Sonra rahatlamam yok oldu ve yerini derin bir endişe aldı.

Hap ve onu saran ritüel, yıllar içinde bu ikisi çevresinde şekillenen ve kendimi her türlü sorumluluktan azade hissetmeme yarayan mazeretler ve hayatın bana borçlu olduğu duygusu sona ermişti. Artık birdenbire mazeretim kalmamıştı: Fransız aksanıyla dile getirilmiş birkaç cümle ve tek bir el işaretiyle hepsi silinip yok olmuştu.

Ansızın kendimi açık denizde buldum ama buna hiç hazır değildim.

İyi de buna hazır olan var mıdır ki?

T.me/Cinciva

Sonra uyuduk.

Bizi havaalanına götüren takside uyuduk; bilet ve valiz kontrollerini hallettikten sonra biniş kapısında beklerken uyuduk; uçakta yol boyunca, derin derin, inmemize birkaç dakika kalana kadar uyuduk.

Babam beni taksiyle eve bıraktı. Yeniden uyanmış ve epey dinlenmiştik ama aramıza tuhaf bir sessizlik çökmüştü. Sayısız ve beklenmedik samimiyet anının ardından alışkanlığın yeniden sinsice üstün gelmeye çalıştığı tanıdık ortamlardaydık.

Taksi şoförüne beklemesini söyledi, apartman kapısına birkaç metre kala duran otomobilden benimle indi. Bagajdan valizimi aldım, ne yapacağımı bilemez bir halde öylece durdum. Ama ne yapacağımı çok iyi biliyordum.

Valizimi yere bıraktım, babama sarıldım; babama en son sarıldığımda dokuz yaşında bir çocuktum. Tıraş losyonu ve sigara kokuyordu; geçmişe ait bir adamın kokusu.

Apartmana girmeden ona bakmak için döndüm. Kolunu kaldırdı; şaşırtıcı bir biçimde sigara içmiyordu.

Elbette sonra da görüştük. Ama onu ne zaman belirli durumdan bağımsız hatırlasam ya da rüyamda görsem babam orada, o taksinin yanında, başka ne yapacağını bilemeden bana el sallıyor. Ben uyanmadan önce, birkaç saniye –ya da birkaç saat– öylece duruyoruz.

T.me/Cinciva

SONSÖZ

Babam dersi bitirip sınıftan çıktıktan sonra temizlik görevlisine kendini iyi hissetmediğini söyledi, belki de doktor çağırması gerekecekti. Adam onu oturttu, kravatını gevşetti ve endişe içinde yardım istemek için seğirtti. Ambulansın yolda olduğunu haber vermek için döndüğünde her şey sona ermişti.

Aylardan nisandı, aradan on ay geçmişti.

Babamın yazı masasında bulunan diğer şeylerle birlikte mektubu da bana veren annem oldu. Gözleri yaşlıydı, onu hiç görmediğim kadar perişandı.

Yazısı güzel ve okunaklıydı, harflerin hem sivri köşeleri hem tatlı ve beklenmedik kavisleri vardı. Güzeldi, açık seçikti, beyaz kâğıt çizgisiz olduğu halde düzgündü. Tek bir sayfa, hafif ve neredeyse neşeli. Katlanmamıştı, zarf da yoktu: Gönderilmek üzere yazılmamıştı.

Babam Marsilya'da yaşadığımız beklenmedik ve tahmin edilmesi imkânsız günler için mutluydu; birbirimize söylediklerimiz adına da mutluydu, yeniden konuşmak için bahane yarattıklarından, söylemediklerimiz için de. Ve doğru fırsatı bulduğumuzda, acele etmeden hepsinden konuşacaktık.

Yolculuğumuzun ardından akan günler ve aylar boyunca ben de aynı şeyi düşünmüştüm. Konuşacaktık daha, zamanımız vardı.

Elli bir yaşındayım, babamın o zaman olduğu yaşta. Öyle olunca da o iki gün ve iki geceyi yazma zamanının geldiğini

T.me/Cinciva

düşündüm. Babam yaşasaydı, seksen dört olacaktı. Onu yaşlı biri olarak hayal etmek tuhaf. Aslına bakılırsa, kendimi ne kadar zorlarsam zorlayayım bunu beceremiyorum.

Annem seksen bir yaşında, hâlâ güçlü, hâlâ güzel. Gençliğinde ona Antonella Lualdi'ye benzediğini söylerlerdi. Yaşlandığının tek gerçek belirtisi, uzak geçmişten bahsetmeye artarak meyletmesi. Anlattıklarının çoğunda da kendi de babam da neredeyse çocuk yaştalar.

Marianne otuz yedi yaşındaydı, hep aynı yaşta kalacak. Hakkında hiçbir şey bilmiyorum, hatta yaşayıp yaşamadığını bile. Tek bildiğim, evinin Marsilya'nın eski mahallelerinden Panier'de, Rue du Refuge'de olduğu.

Babamın mektubu büyük matematikçi John von Neumann'dan bir alıntıyla sonlanıyordu: "Eğer insanlar matematiğin basitliğine inanmıyorsa bunun tek nedeni hayatın ne kadar karmaşık olduğunun farkına varmamalarıdır."

Bunu üniversitede çalışma odamın duvarına yazdım.

Belki de bilinmesi gereken sadece budur.

T.me/Cinciva

T.me/Cinciva

ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI DİZİSİ

Anne ve babası o henüz çocukken ayrılan genç Antonio, bir gün sebebi belirsiz krizler yaşamaya başlar; konan teşhise göre epilepsi hastasıdır. Marsilya'da alanında uzman bir doktorun methini duyan aile, soluğu turistlerce tekinsiz bulunan bu eski liman şehrinde alır. Muayeneden sonra durumun geçici olduğunu öğrenirler fakat emin olabilmek için son bir test yapılmalıdır: Antonio normal hayatına devam edeceği iki gün iki gece boyunca uykusuz kalmalıdır, krizler buna rağmen tetiklenmezse tamamen iyileşmiş sayılacak, bu zaman zarfında uykuya dalmadığından emin olmak için babası da ona eşlik edecektir. Ve böylece baba oğulun kırk sekiz saat boyunca müzik, aşk, matematik, felsefe kısaca hayat üzerine sohbet ederek şehrin sokaklarını arşınladığı ve birbirlerini belki de ilk kez tanıdığı bir yolculuk başlar...

İtalya'nın en çok okunan yazarlarından olan Carofiglio, 80'ler Marsilya'sının ana karakterlerden biri olduğu bu hikâyede sade bir anlatımla derin anlamların peşine düşerken hayatta en çok kıymet verileceklerin altını zarafetle çiziyor.

"Yürüyerek çıkılan bir yolculuk; kanlı canlı fakat yine de sessizce yas tutan bir öykü."
Kirkus Reviews

"Antonio'nun samimiyetle aktarılan, acı tatlı deneyimlerinde baş döndürücü bir büyüme öyküsü gizli."
Publishers Weekly

"Son sayfalara yaklaştığınızı fark edince üzüldüğünüz, bitmesin diye okumayı yavaşlattığınız romanlardan."
il Fatto Quotidiano

"Şefkatli, çarpıcı, yürek ısıtan bir hikâye."
tle Times

9 786254 297946

T.me/Cinciva